

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร: สถานะ ความต้องการ ปัญหา
และแนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

**Marine and Coastal Tourism in Chumphon Province: Status, Needs,
Problems, and Prospects in Sustainable Tourism Development**

โดย

นายบุญศิลป์ จิตตะประพันธ์ และคณะ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

2557

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร: สถานะ ความต้องการ
ปัญหา และแนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

**Marine and Coastal Tourism in Chumphon Province: Status, Needs,
Problems and Prospects in Sustainable Tourism Development**

ได้รับการจัดสรรงบประมาณวิจัย ประจำปี 2555
จำนวน 91,620 บาท

หัวหน้าโครงการ นายบุญศิลป์ จิตตะประพันธ์
ผู้ร่วมโครงการ นายชลรงค์ ทองสง
นายอำนาจ รักษาพล
นางสาวเบญจมาศ ณ ทองแก้ว

งานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์

15 มกราคม 2557

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร: สถานะ ความต้องการ ปัญหา และแนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Marine and Coastal Tourism in Chumphon Province: Status, Needs, Problems and Prospects in Sustainable Development) ได้สำเร็จลุล่วง โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประจำปีงบประมาณ 2555 คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมให้งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยดี ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ที่อนุเคราะห์เรื่องสถานที่ และอุปกรณ์บางอย่างที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ ซึ่งบัดนี้โครงการวิจัยได้เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ และนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	ก
สารบัญภาพ	จ
บทคัดย่อ	1
Abstract	2
บทที่ 1 บทนำ	4
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวความคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	7
แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล	9
ความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด	14
ความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ	17
แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	20
บทที่ 3 ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย	22
กรอบแนวความคิดของการวิจัย	22
วิธีการประเมินการบริการการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก	24
วิธีการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด	24
วิธีการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ	45
สถานที่ศึกษา	77
การออกแบบงานวิจัย	78
การเลือกตัวอย่างในการศึกษา	79
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	79
การเก็บรวบรวมข้อมูล	79
การวิเคราะห์ข้อมูล	80
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	81
ลักษณะพื้นที่ศึกษา	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม	95
สถานการณ์ท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร	103
ความต้องการ ปัญหา และแนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ในจังหวัดชุมพร	154
ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร	170
ข้อเสนอแนะแผนยุทธศาสตร์การปรับปรุงการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ในจังหวัดชุมพร	176
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	182
สรุปผลการวิจัย	182
ข้อเสนอแนะ	188
เอกสารอ้างอิง	190
ภาคผนวก	191

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	องค์ประกอบ ปัจจัย จำนวนตัวชี้วัด และคะแนน ในการประเมินมาตรฐาน
	ชายหาดที่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว หรือชายหาดที่มีการพัฒนาแล้ว
ตารางที่ 2	ค่าคะแนน ระดับมาตรฐาน และสัญลักษณ์ คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด
	กรณีการประเมินชายหาดที่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว
ตารางที่ 3	องค์ประกอบ ปัจจัย จำนวนตัวชี้วัด และคะแนน ในการประเมินมาตรฐานชายหาด
	ที่ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว
ตารางที่ 4	ค่าคะแนน ระดับมาตรฐาน และสัญลักษณ์ คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด
	กรณีการประเมินชายหาดที่ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว
ตารางที่ 5	หลักเกณฑ์/ดัชนีชี้วัด ค่าคะแนนและความหมายในการประเมินมาตรฐานคุณภาพ
	แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด
ตารางที่ 6	องค์ประกอบ เกณฑ์ จำนวนตัวชี้วัด และคะแนน ในการประเมินแหล่งธรรมชาติ
	ประเภทเกาะที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว
ตารางที่ 7	ค่าคะแนน ระดับมาตรฐานและสัญลักษณ์ คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะที่มี
	การพัฒนาการท่องเที่ยว
ตารางที่ 8	องค์ประกอบ เกณฑ์ จำนวนตัวชี้วัด และคะแนน ในการประเมินแหล่งธรรมชาติ
	ประเภทเกาะที่ยังไม่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว
ตารางที่ 9	ค่าคะแนน ระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะที่ยังไม่มีการ
	พัฒนาการท่องเที่ยว
ตารางที่ 10	เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด ค่าคะแนนและความหมายในการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่ง
	ท่องเที่ยวประเภทเกาะ
ตารางที่ 11	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชุมพร ณ ราคาประจำปี (GROSS PROVINCIAL
	PRODUCT AT CURRENT MARKET PRICES)
ตารางที่ 12	ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนท้องถิ่น
ตารางที่ 13	ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของภาครัฐกิจ
ตารางที่ 14	ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว
ตารางที่ 15	ข้อมูลของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
ตารางที่ 16	สถิติการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ปี พ.ศ. 2554-2555
ตารางที่ 17	ความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดชุมพร โดยประชาชน
	ท้องถิ่นและผู้ประกอบการภาครัฐกิจการท่องเที่ยว

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 18 แนวโน้ม/โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร	160
ตารางที่ 19 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	162
ตารางที่ 20 สิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร	163
ตารางที่ 21 ประเมินสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพรที่นักท่องเที่ยวไปเที่ยว	164
ตารางที่ 22 การบริการด้านคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการติดต่อสื่อสารและ นันทนาการ	166
ตารางที่ 23 การซื้อขายสินค้าของที่ระลึก ข้อเสนอแนะ และด้านความปลอดภัย	167
ตารางที่ 24 การประเมินภาพรวมโดยทั่วไป ด้านพื้นที่ การบริการ ธุรกิจ และสิ่งอำนวยความสะดวก	168
ตารางที่ 25 ปัญหาที่พบในระหว่างที่พักหรือท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร	169
ตารางที่ 26 การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดของจังหวัดชุมพร	171
ตารางที่ 27 การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะของ จังหวัดชุมพร	174
ตารางที่ 28 ข้อเสนอแนะแผนยุทธศาสตร์การปรับปรุงการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและ ชายฝั่งในจังหวัดชุมพร	177

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	กรอบแนวคิดของการวิจัย	23
ภาพที่ 2	แผนที่จังหวัดชุมพร	78
ภาพที่ 3	ประติมากรรมทรายบนชายหาดในงานเปิดโลกทะเลชุมพร ครั้งที่ 23 (22-26 มี.ค. 56)	90
ภาพที่ 4	บรรยากาศในงานเปิดโลกทะเลชุมพร ครั้งที่ 23 (22-26 มี.ค. 56)	91
ภาพที่ 5	กิจกรรมวิ่งแหวกทะเลสู่เกาะพิทักษ์	92
ภาพที่ 6	เทศกาลอาหารทะเลปากน้ำหลังสวน จังหวัดชุมพร	93
ภาพที่ 7	กิจกรรมวันลำอินทรีที่หลังสวน	94
ภาพที่ 8	การแข่งขันเรือใบโบราณ-ละแม ณ ชายหาดมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร	94
ภาพที่ 9	อ่าวบางเบิด	104
ภาพที่ 10	อ่าวถ้ำธง	104
ภาพที่ 11	อ่าวทุ่งมหา	105
ภาพที่ 12	อ่าวบางสนหรืออ่าวหน้าทับ	105
ภาพที่ 13	อ่าวยายไธ้	106
ภาพที่ 14	อ่าวทุ่งซาง	107
ภาพที่ 15	แหลมแท่น	107
ภาพที่ 16	หาดบ่อเมา	108
ภาพที่ 17	หาดสะพาน	109
ภาพที่ 18	หาดทุ่งวัวแล่น	110
ภาพที่ 19	เกาะเวียง	111
ภาพที่ 20	เกาะพระ	111
ภาพที่ 21	เกาะรัง	112
ภาพที่ 22	เกาะชีกง	113
ภาพที่ 23	เกาะเตียบ	113
ภาพที่ 24	เกาะไข่	114
ภาพที่ 25	เกาะจระเข้	115
ภาพที่ 26	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร	116
ภาพที่ 27	ที่ทำการอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร และเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน	117
ภาพที่ 28	อ่าวพังก	118
ภาพที่ 29	หาดผาแดง	119

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 30 ปากน้ำชุมพร	120
ภาพที่ 31 หาดทรายครภาพ	120
ภาพที่ 32 หาดทรายรี	121
ภาพที่ 33 เขาเจ้าเมือง	122
ภาพที่ 34 อ่าวทุ่งมะขามใหญ่	123
ภาพที่ 35 เกาะง่ามใหญ่	124
ภาพที่ 36 เกาะง่ามน้อย	125
ภาพที่ 37 หินแพ	125
ภาพที่ 38 เกาะหลักง่าม	126
ภาพที่ 39 เกาะร้านเป็ดร้านไก่	127
ภาพที่ 40 เกาะกะโหลก	127
ภาพที่ 41 เกาะทะลุ	128
ภาพที่ 42 ชายหาดบนเกาะเสม็ด	129
ภาพที่ 43 ชายหาดบนเกาะมาตรา	130
ภาพที่ 44 เกาะมะพร้าว	131
ภาพที่ 45 เกาะแรด	132
ภาพที่ 46 เกาะทองหลาง	133
ภาพที่ 47 เกาะลังกาจิว	134
ภาพที่ 48 เกาะมะตะโปน	135
ภาพที่ 49 เกาะหลักแรด	135
ภาพที่ 50 หาดทรายรี-สวี	136
ภาพที่ 51 หมู่บ้านชาวประมงท้องโตมใหญ่	137
ภาพที่ 52 อ่าวคราม	138
ภาพที่ 53 หาดอรุโณทัย	139
ภาพที่ 54 หาดแหลมสน	140
ภาพที่ 55 หาดคอเขา	140
ภาพที่ 56 หมู่บ้านชาวประมงเกาะพิทักษ์	141
ภาพที่ 57 หาดตะวันตก	142
ภาพที่ 58 หาดละแม (มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร)	143

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 59 กิจกรรมดำน้ำลึก (SUCBA Diving)	144
ภาพที่ 60 สภาพทรัพยากรปะการัง	147
ภาพที่ 61 โครงข่ายถนนเลียบริมชายฝั่งทะเล	153

การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร: สถานะ ความต้องการ ปัญหา และ
แนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

**Marine and Coastal Tourism in Chumpon Province: Status, Needs, Problems, and
Prospects in Sustainable Tourism Development**

บุญศิลป์ จิตตะประพันธ์, ชลรงค์ ทองสง, อำนาจ รักษาพล และเบญจมาศ ณ ทองแก้ว

**Boonsin Jittapraphan, Chondaiong Tongsong, Amnat Raksapon
and Benjamat na Tonggeaw**

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ – ชุมพร

ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร เพื่อศึกษาสถานะ ความต้องการ ปัญหา และแนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยรวบรวมข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยผู้มีส่วนได้เสียจำนวน 310 คน จากประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 100 คน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว จำนวน 20 คน เจ้าหน้าที่ จากภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 100 คน และนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ จำนวน 80 คน

ผลการศึกษาพบจังหวัดชุมพรมีความหลากหลายสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ที่แสดงให้เห็นความงามของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เกาะต่างๆ อุทยานแห่งชาติทางทะเล พื้นที่ชายฝั่ง และ วัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้อง สภาพภูมิอากาศมีอากาศร้อนและชื้น มีฝนมาก ภาวะเศรษฐกิจทั่วไปและ การค้าขึ้นอยู่กับทั้งภาคการเกษตรและภาคนอกเกษตร

ความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ในด้านแหล่งท่องเที่ยว การตลาด สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ มีความต้องการใน “ระดับสูง” ปัญหาที่พบ ได้แก่ บางพื้นที่โครงสร้าง พื้นฐานไม่เพียงพอ มีข้อจำกัดด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ ทักษะของทรัพยากรมนุษย์ไม่ เพียงพอ การสนับสนุนจากภาครัฐยังไม่เพียงพอ ส่วนแนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและ ชายฝั่งในจังหวัดชุมพรมี “แนวโน้มสูง”

การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดในจังหวัดชุมพรจำนวน 23 หาด ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ “ดี” การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะในจังหวัดชุมพร ผลการประเมินอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร ดังนี้ ก) มีการปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ข) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสู่มาตรฐานสากล ค) สนับสนุนด้านเทคนิคและการเงินแก่ผู้ประกอบการธุรกิจ ง) พัฒนากิจกรรมนันทนาการ จ) ส่งเสริมรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ฉ) พัฒนาการบริการท่องเที่ยวอย่างมีอาชีพ ช) การสร้างเรื่องราวให้กับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ฉ) พัฒนาแผนการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งให้ครอบคลุมและอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง, การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Abstract

The study deals with the status, needs and prospects in sustainable tourism development of marine and coastal tourism in Chumphon province. Data were drawn from unstructured observation, key informant interviews, and questionnaire. The respondents consisted of 310 stakeholders composed of 100 local people, 20 representatives of private sectors, 10 representatives of local government organizations, and 100 Thai tourists and 80 foreigners.

Results revealed Chumphon province have varied marine and coastal tourist attractions showing the beauty of natural resources like marine natural park, islands, coastal area and cultural traditions to related. The climate is hot and humid with frequent rain. The general economic conditions and trade depends on both agriculture and non-agriculture sectors.

As regards the needs of marine and coastal tourism development, results revealed that there is a high need in order to progress in terms of attraction, marketing facility and services. The problems are the inadequate infrastructures in some area, limited public facilities, inadequate human resource skills, and insufficient government support. The areas were voted to have high prospects for development.

Based on the results of the study, strategies and approaches for a sustainable marine and coastal development were recommended as follows: (a) improvement of marine and coastal tourist attraction sites, (b) development of facilities to international standards, (c) development of recreation activities (d) technical and financial support to business establishment, (e) preservation and conservation of tourism resources attractions, (f) development of professional tourist services, (g) creating a story for tourism products, (h) development of comprehensive and sustainable marine tourism plan.

Keywords: Marine and coastal tourism, Sustainable tourism development

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประเทศไทยมีพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามจนชาวโลกยกย่องให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลอันดับต้นๆ ของโลก จึงถูกนำมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวซึ่งทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลถูกใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมของมนุษย์มานานทั้งทางตรงและทางอ้อมสร้างรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ทุกรัฐบาลจึงมีนโยบายที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดที่สวยงาม ในระยะยาวประเทศไทยน่าจะเป็นตัวอย่างของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดหรือหาดทรายที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจุดเด่นอยู่ที่ความงดงามของทะเลแห่งประเทศไทย ที่ชาวโลกให้การยอมรับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลอันดับต้นๆ ของโลก

จังหวัดชุมพรเป็นประตูสู่ภาคใต้ ภูมิประเทศ มีลักษณะเป็นแนวยาวและแคบไปตามชายฝั่งทะเลอ่าวไทย โดยมีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 222 กิโลเมตร ความกว้างของจังหวัดโดยเฉลี่ยประมาณ 36 กิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงาม มีนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติสนใจเข้ามาท่องเที่ยวทางทะเลที่ชุมพรในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ชุมพรมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่มีชื่อเสียง ซึ่งประกอบด้วยหมู่เกาะและหาดทรายมากมาย มีจำนวนเกาะทั้งสิ้น 54 เกาะตั้งอยู่ใน 8 ตำบล 5 อำเภอ มีพื้นที่รวมทั้งหมด 6,010.849 ตารางกิโลเมตร เกาะในจังหวัดชุมพรเป็นเกาะที่มีความสวยงามกระจายอยู่จำนวนมาก เกาะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ เกาะไข่ เกาะมัตรา เกาะละวะ เกาะจรเข้ เป็นเกาะที่เหมาะสมแก่การดำน้ำชมโลกใต้ทะเลเพราะมีแนวปะการังและดอกไม้ทะเลที่สวยงาม มีเกาะหลายเกาะที่ได้รับสัมปทานเก็บรังนกนางแอ่น เช่น เกาะมะพร้าวที่มีหาดทรายขาวนวลและเกาะลิงกาจิ๋ว นอกจากนี้ยังมีหาดทรายที่สวยงามอาทิเช่น หาดทรายรี หาดทรายที่ยาวและมีทรายเนื้อขาวละเอียด เป็นที่ตั้งอนุสรณ์สถานของพระเรือเอกพระบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ผู้ทรงสถาปนากองทัพเรืออันทันสมัยให้กับชาติไทย อ่าวทุ่งมะขาม แบ่งเป็นอ่าวทุ่งมะขามนอก และอ่าวทุ่งมะขามใน มีลักษณะเป็นรูปครึ่งวงกลมสองวงวางเรียงกัน โดยมีตรงกลางเป็นแหลมหิน ทั้งสองอ่าวมีหาดทรายสีขาวชายหาดมีทิวมะพร้าวหนาแน่นขนานไปกับหาด เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีทิวทัศน์ที่สวยงามแห่งหนึ่งของชุมพร

การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งจึงเป็นกิจกรรมนันทนาการ ที่นำเอาความได้เปรียบของ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ได้แก่ เกาะ หาดทรายหรือชายทะเล และทรัพยากรใต้ทะเลในพื้นที่มาเป็นเครื่องมือ เพื่อหาผลประโยชน์ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดความเสียหายเสื่อมโทรม เนื่องมาจากการใช้ประโยชน์จนเกินขีดความสามารถในการฟื้นฟู หรือบำบัดตัวเองของระบบนิเวศ นั้นๆ จึงจำเป็นต้องมีข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้เบื้องต้นและข้อมูลสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะทำให้เกิดความเข้าใจในบริบททางด้านการท่องเที่ยว สถานการณ์และสภาพการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษาในปัจจุบันที่เป็นส่วนสำคัญในการศึกษาทางด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงความต้องการ ปัญหา และแนวโน้มหรือโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร และยังสามารถนำมาใช้เป็นส่วนประกอบในการพิจารณาศักยภาพของพื้นที่สำหรับการวางแผนการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งให้ถูกต้องกับบริบทของพื้นที่อันจะส่งผลให้มีความเหมาะสมเป็นไปในทิศทางที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นแหล่งนันทนาการรวมทั้งเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้และค้นคว้าทางวิชาการและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสถานะภาพของแหล่งท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยว การบริการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก ของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาความต้องการ ปัญหา และแนวโน้มของการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร
3. เพื่อประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร
4. เสนอแนะยุทธศาสตร์หรือแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ครอบคลุมพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นแหล่งดำน้ำและหาดทรายชายทะเลของจังหวัดชุมพร

ประชากรกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ประชาชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวประกอบด้วยนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลงานวิจัยสามารถให้คำแนะนำในวิธีการและยุทธศาสตร์การปรับปรุง การพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพรไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป
2. หน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ความต้องการ ปัญหาความพร้อมหรือศักยภาพของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพรในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และในระยะยาว
3. ผลงานวิจัยจะเป็นแนวทางให้หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น ใช้ในการสนับสนุนแผนและโครงการต่างๆ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัด ในทิศทางที่ถูกต้อง

นิยามศัพท์

Marine and coastal tourism: การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง

Sustainable tourism development: การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

จากกระแสความคิดในการที่จะปรับกระบวนการและวิสัยทัศน์ของการท่องเที่ยวและกระแสเรียกร้องให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ทวีความรุนแรงและต่อเนื่อง มีการโจมตีการท่องเที่ยวมากขึ้นว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อผลเสียต่อสภาพแวดล้อมทั้งของแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม และชุมชน เป็นเหตุให้มีการจัดประชุมนานาชาติด้านสิ่งแวดล้อมและพัฒนาแบบยั่งยืน ณ เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา หรือที่เรียกกันว่า GLOBE'90 Conference การประชุมในครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่จะเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism development) จากผลการประชุมในครั้งนี้ได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนว่า “เป็นการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน ในขณะเดียวกันก็ปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลัง จึงมีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพพร้อมกับรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศได้ด้วย” (GLOBE' 90, 1990) จากคำจำกัดความดังกล่าวสามารถนำมาแปลเป็นหลักการเบื้องต้นและแนวทางปฏิบัติของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้ ดังนี้

1. มุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างจริงจังก่อนแล้วจึงพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างประเทศอย่างค่อยเป็นค่อยไปภายหลัง เพื่อให้เหมาะสมกับระบบสาธาณูปโภคที่รองรับเป็นสำคัญ
2. มุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการท่องเที่ยวต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่
3. มุ่งพิจารณาอย่างรอบคอบถึงขอบเขตที่เหมาะสมของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของทุกๆ ด้าน ทั้งนี้ควรพยายามผลักดันให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่นั้นๆ
4. มุ่งให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอพร้อมแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมพร้อมทั้งช่วยยกระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย
5. มุ่งใช้วัสดุและผลผลิตในท้องถิ่นเพื่อช่วยลดดุลการค้าต่างประเทศได้ทางหนึ่งและเป็นการเพิ่มรายได้กับคนในท้องถิ่น

6. มุ่งจ้างงานในท้องถิ่น โดยส่งเสริมรูปแบบของงานที่น่าสนใจและมีผลตอบแทนสูงให้แก่ชุมชนท้องถิ่นนั้น

7. มุ่งพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น อันจะช่วยยกระดับการบริการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น

8. มุ่งรักษาคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้อยู่รอดในระยะยาว เพื่อเป็นแหล่งรองรับการท่องเที่ยวตลอดไป

9. มุ่งทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาคระหว่างภาคธุรกิจการท่องเที่ยว องค์กรท้องถิ่นองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมและรัฐบาลบนหลักการพื้นฐานที่กล่าวมาข้างต้น

ตามทฤษฎีขององค์ประชุมรวม GLOBE'90 (1990) การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมีเป้าหมายโดยรวมดังนี้

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกและความเข้าใจว่า การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ
2. เพื่อสร้างดุลยภาพในการพัฒนา
3. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่น
4. เพื่อให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว
5. เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอันเป็นสิ่งซึ่งทั้ง 4 วัตถุประสงค์ข้างต้นพึงพาอย่างยิ่ง

การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นแนวคิดที่ประกอบด้วยหลายมิติ (Multi-dimensional concept) ดังนั้นการท่องเที่ยวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืนย่อมประกอบไปด้วยหลายมิติเช่นกัน ดังจะเห็นได้จาก Tourism Canada (1990) ได้กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable tourism development) คือ การท่องเที่ยวที่มีการจัดการทรัพยากรทั้งมวลในลักษณะที่สามารถตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาความสมบูรณ์และระบบสนับสนุนชีวิต (Life supporting system)

จากคำจำกัดความข้างต้นสะท้อนให้เห็นมิติต่างๆ ของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนถึง 7 มิติ คือ

1. การจัดการทรัพยากร
2. สนองตอบต่อความต้องการทางเศรษฐกิจ
3. สนองตอบต่อความต้องการของชุมชน
4. สุนทรียภาพของแหล่งท่องเที่ยว
5. คำนึงถึงกระบวนการของระบบนิเวศ
6. อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

7. ดำรงไว้ซึ่งระบบสนับสนุนชีวิต

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลเป็นกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่ซึ่งระบบนิเวศนี้อาจเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยว หรือเป็นส่วนหนึ่ง หรือเป็นส่วนประกอบของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวได้ง่าย ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนดำเนินการพัฒนาและจัดการให้เหมาะสมกับศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Southern Cross University, 1997)

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2541) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล” หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าโดยพื้นฐานแล้วการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลไม่แตกต่างจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อื่นๆ ความแตกต่างจึงอยู่ที่ลักษณะพื้นที่ท่องเที่ยวซึ่งมีฐานทรัพยากรเกี่ยวเนื่องกับทะเลเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ (Zee, 1992) คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งประกอบไปด้วย ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรชีวภาพ ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจสังคม ทิวทัศน์ เป็นต้น
2. สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวประกอบด้วย
 - 2.1 สิ่งอำนวยความสะดวกหลัก ได้แก่ ที่พัก และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและ
 - 2.2 สิ่งอำนวยความสะดวกรอง ได้แก่ อุปกรณ์ทางนันทนาการต่างๆ ซึ่งสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่นักท่องเที่ยว

ในประเทศไทยนั้นได้มีการแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลโดยจำแนกตามพื้นที่เป้าหมายจำนวน 7 พื้นที่ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2541) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวปะการังและกองหิน ระบบนิเวศของปะการังถือว่ามีคุณค่ามสมบูรณ์มากที่สุดระบบหนึ่งเนื่องจากมีทั้งปริมาณและความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่อย่างหนาแน่นในพื้นที่ที่จำกัด จึงมีผลทำให้สิ่งมีชีวิตในแนวปะการังมีการปรับตัวทั้งทางด้านโครงสร้างภายนอกตลอดจนการพัฒนา

ทางด้านพฤติกรรมและการดำรงชีวิต แนวปะการังจึงเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญของการท่องเที่ยวทางทะเล จากลักษณะเด่นของแนวปะการังในด้านความสวยงาม ความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพแต่มีความเปราะบางต่อการถูกรบกวน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน โดยอยู่บนพื้นฐานของความชื่นชม ความรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากร

2. แหล่งหญ้าทะเล แหล่งหญ้าทะเลเป็นระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีลักษณะเด่นระบบหนึ่งในทะเล ใบหญ้าทะเลเป็นที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ขนาดเล็กมากมายรวมทั้งเป็นแหล่งอาหาร และที่หลบภัยของสัตว์ทะเลต่างๆ อีกด้วย นอกจากนี้หญ้าทะเลยังเป็นอาหารโดยตรงของ พูชนและเต่าทะเลที่กินใบหญ้าทะเลเป็นอาหาร ดังนั้น แหล่งหญ้าทะเลจึงเป็นระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก ทั้งในด้านความหลากหลายและจำนวนของสิ่งมีชีวิตที่พบ โดยเฉพาะหน้าที่ที่เปรียบเสมือนแหล่งอนุบาลของสัตว์ทะเลมากมายหลายชนิด จากความโดดเด่นดังกล่าวแหล่งหญ้าทะเลจึงเป็นแหล่งธรรมชาติที่ให้ความเพลิดเพลินและให้ความรู้ด้านธรรมชาติวิทยาพร้อมกันอย่างกลมกลืน

3. หาดทราย หาดหิน หาดกรวด ระบบนิเวศของหาดจะแตกต่างกันออกไปตามสภาพทางกายภาพของหาด ซึ่งประกอบด้วย

3.1 หาดทราย มีระบบนิเวศที่ไม่ซับซ้อน เพราะมีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ได้น้อยจึงทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถใช้ประโยชน์และมีผลกระทบโดยตรงน้อยได้หลากหลายกิจกรรม บริเวณหาดทรายเป็นพื้นที่ที่เกิดกิจกรรมต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยว การตั้งถิ่นฐาน สถานบริการ เป็นต้น ดังนั้นรูปแบบการท่องเที่ยวบริเวณหาดทรายจึงมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่ำ ผลกระทบจากกิจกรรมสาขาต่างๆ ต่อชายหาดมีค่อนข้างสูง

3.2 หาดกรวด เป็นพื้นที่ที่มีระบบนิเวศไม่ซับซ้อน แต่อาจมีพืชพรรณบางชนิดอาศัยอยู่หาดประเภทนี้ไม่เหมาะต่อการเล่นน้ำและไม่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั่วไป ดังนั้น จึงเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อศึกษาและเรียนรู้ลักษณะทางธรณีวิทยา

3.3 หาดหิน โดยปกติเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว เนื่องจากความล้าลาดและเกิดอันตรายได้ง่าย กิจกรรมท่องเที่ยวที่พบเห็นได้ คือ การเดินศึกษาธรรมชาติ

3.4 สันทราย เป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบาง ควรดูแลรักษาเป็นอย่างดี เพราะมีความไม่มั่นคงทั้งทางกายภาพและระบบนิเวศ เป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะต่อการประกอบกิจกรรมใดๆ ของมนุษย์ หากจะท่องเที่ยวบริเวณนี้ควรเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมและมีการจัดการที่ดี

3.5 หาดเลน เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศสูง เนื่องจากเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ รวมทั้งนกน้ำต่างๆ หาดเลนไม่เหมาะต่อการท่องเที่ยวแบบปกติ แต่เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเดินเท้าศึกษาธรรมชาติ และการพายเรือ

4. ป่าชายเลน ป่าชายหาด เป็นทรัพยากรป่าไม้ที่สามารถขึ้นและเจริญเติบโตในบริเวณพื้นที่ที่มีน้ำทะเลท่วมถึงหรือบริเวณชายหาด หากมีการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมจะเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีสัตว์ชนิดต่างๆ หลายกลุ่มอาศัยอยู่ในป่าประเภทนี้และสัตว์แต่ละกลุ่มมีการเข้าไปใช้ประโยชน์แตกต่างกันออกไป

5. ป่าบกในพื้นที่เกาะถึงแม้ว่าทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลประเภทนี้จะไม่ใช่ทรัพยากรทางทะเลโดยตรง แต่ก็ได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทางทะเลและมีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวในเขตที่ดินชายทะเลโดยตรงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทได้แก่ ป่าดิบชื้นและป่าดิบแล้ง ซึ่งระบบนิเวศของป่าทั้ง 2 ชนิดนี้มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูงเป็นพื้นที่ที่มีความงามทางสุนทรียภาพมีความดึงดูดใจจากพรรณพืชนานาชนิด ตั้งแต่เรือนยอดชั้นบนสุดจนถึงบริเวณด้านล่างที่พื้นดิน นอกจากนี้ยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าอีกด้วย

6. พื้นที่ที่มีลักษณะธรณีสัณฐานอื่น นอกจากทรัพยากรที่ค่อนข้างเด่นชัดในการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวทางทะเลแล้ว ยังมีพื้นที่ที่มีลักษณะธรณีสัณฐานอื่นๆ ที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมีการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวอยู่บ้างแล้วได้แก่ ถ้า ชายฝั่งทะเล ถ้ำลอด หน้าผาหินสูงชันริมทะเล ทะเลสาบ แอ่งน้ำกลางหุบเขาในทะเลรวมทั้งปากแม่น้ำลำคลอง เป็นต้น

7. แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในระบบชายฝั่งทะเล ลักษณะชุมชนชายฝั่งทะเลที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชน มีวิถีชีวิตที่พึ่งพิงธรรมชาติมาก รักษาสภาพสังคม ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน แสดงเอกลักษณ์ของชุมชนที่ชัดเจน สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญประเภทหนึ่ง

นอกจากทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ได้กล่าวมา กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวด้วยกัน โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลส่วนใหญ่จะอาศัยธรรมชาติหรือวัฒนธรรมที่ปรากฏดั้งเดิมเป็นทรัพยากรพื้นฐานในการรองรับกิจกรรมโดยจะเน้นด้านการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเป็นหลัก (สุนัยวิทย์ปาไม้, 2538) กิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวประกอบด้วยการดำน้ำลึก การดำน้ำตื้น การเล่นเรือใบ กิจกรรมศึกษาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนดั้งเดิมในพื้นที่ กิจกรรมศึกษาธรรมชาติ การดูนก การพายเรือ การล่องเรือศึกษาธรรมชาติ การศึกษา/เที่ยวถ้ำ และกิจกรรมศึกษาท้องฟ้าจำลองและดาราศาสตร์

เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ระบบนิเวศมีความเปราะบาง ดังนั้น การใช้ประโยชน์พื้นที่ธรรมชาติหลายแหล่งท่องเที่ยวอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือขาดการจัดการที่ดี ทำให้แหล่งธรรมชาติหลายแห่งเกิดความเสื่อมโทรม และส่งผลกระทบทางลบต่อการท่องเที่ยวในที่สุด ดังนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการจัดการที่เหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาการรวมทั้งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ซึ่งการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลต้องคำนึงถึงการกำหนดบทบาทและเป้าหมายที่ชัดเจนของการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2541) ดังนั้น การจัดการพื้นที่จะต้องประกอบด้วย

1. การแบ่งเขตใช้ประโยชน์พื้นที่ เป็นการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อกิจกรรมต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวตามสภาพทางนิเวศวิทยาของพื้นที่ เพื่อคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยกำหนดขึ้นจากฐานทรัพยากร ความจำเป็นในการอนุรักษ์การพัฒนาและนโยบายขององค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้จำเป็นต้องกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่ชัดเจนรวมทั้งการให้บทบาทแหล่งท่องเที่ยวหรือพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยเฉพาะ

2. การประเมินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่เป็นการกำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่ภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับที่ได้กำหนดขึ้นทั้งนี้การประเมินขีดความสามารถในการรองรับสามารถประเมินได้หลายระดับ คือ การประเมินเฉพาะทรัพยากร หรือเฉพาะพื้นที่ หรือเฉพาะเวลา โดยใช้กิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดขึ้นประกอบการพิจารณาปัจจัยและเงื่อนไขทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมและสังคม

3. การกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่และการอนุรักษ์ทรัพยากร จากการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่และการประเมินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ จะให้ความชัดเจนมากขึ้นเมื่อมีการคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมเข้ามาในพื้นที่ ซึ่งจะเป็นการป้องกันผลกระทบจากการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่ไม่เหมาะสม หลักเกณฑ์ในการเลือกกิจกรรมอาจประกอบด้วยความสอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนเป็นกิจกรรมที่อยู่ในภาวะที่ธรรมชาติรองรับได้และสามารถฟื้นคืนสภาพได้โดยง่าย เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

4. กำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะในการจัดการพื้นที่ เพื่อเป็นกรอบในการนำไปพิจารณากำกับ ดูแล และอนุญาตให้มีการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล

5. การสร้างการมีส่วนร่วม ในการจัดการพื้นที่ควรมีการกำหนดให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง วางแผน วางหลักเกณฑ์ และร่วมดำเนินการทั้งนี้ต้องเป็นความต้องการของชุมชนท้องถิ่นโดยตรง

6. การติดตามตรวจสอบหลังดำเนินการหลังจากดำเนินการจัดการพื้นที่แล้วจำเป็นต้องทำการตรวจสอบการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ รายการกิจกรรม รวมทั้งทำการตรวจสอบระบบรวมทั้งหมด เพื่อประเมินผลขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ตามที่ได้กำหนดขึ้นเทียบกับการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อนำมาปรับปรุงให้เป็นระดับที่เหมาะสม

7. การแก้ไขและป้องกัน หลังจากทราบผลการติดตามตรวจสอบแล้ว ต้องจัดทำแผนการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นและที่เกิดขึ้นแล้วโดยการกำหนดเป็นมาตรการใหม่ๆ ปรับเปลี่ยนกิจกรรมหรือปรับกระบวนการจัดการตามความจำเป็น

สำหรับตัวแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เอกชนในเขตอนุรักษ์นั้นสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2541) เสนอว่าควรดำเนินการตามองค์ประกอบเหล่านี้

1. พื้นที่ พื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายหลายแห่งมีพื้นที่เอกชนที่ขกเว้นกันออกหรือมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่อนุรักษ์มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งที่ถูกต้องและเหมาะสม

2. องค์การจัดการ อนุญาตให้เอกชนจัดการในพื้นที่ตนเองและใช้รูปแบบประสานงานกับภาครัฐโดยมีการวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ร่วมกับเจ้าของพื้นที่และมีการขออนุญาตอย่างถูกต้อง

3. รูปแบบการจัดการ เป็นรูปแบบการแบ่งความรับผิดชอบและประสานงานร่วมกัน คือ เอกชนดำเนินการพัฒนาบริการในเขตเอกชน รูปแบบการจัดการในพื้นที่อนุรักษ์อาจใช้วิธีการขออนุญาตเช่าหรือลงทุนร่วมกับภาครัฐ

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรอื่น จัดตั้งคณะกรรมการร่วมในการพิจารณาดำเนินการและแก้ไขปัญหาหารือกันโดยมีผู้แทนองค์กรอื่นและชุมชนเข้าร่วม

5. วิธีการจัดการ เอกชนและรัฐร่วมกันจัดทำแผนการจัดการตามรูปแบบที่เสนอ

6. พื้นที่บริการ อยู่ในเขตเอกชนเท่านั้น ทั้งนี้ต้องมีการจัดการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่อนุรักษ์

7. การสื่อความหมายธรรมชาติ ภาครัฐรับผิดชอบพื้นที่ดำเนินงานทางวิชาการทั้งในพื้นที่อนุรักษ์และสนับสนุนในพื้นที่เอกชน โดยความร่วมมือจากองค์การวิชาการหรือเอกชนสนับสนุนการลงทุน

8. การบริการธุรกิจท่องเที่ยว เอกชนให้บริการในพื้นที่ของตนเอง และรับผิดชอบในการกำกับดูแลการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ใกล้เคียงในลักษณะของการช่วยจัดการโดยอนุญาตธุรกิจอื่นได้ตามที่ตกลงไว้ในแผนการจัดการ

ความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด

เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทหนึ่งซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction) หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้อาจจะเป็นความงดงามตามสภาพธรรมชาติ ความแปลกตาของสภาพธรรมชาติ สันฐานที่สำคัญทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์อันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ (Special Environmental Features) หรือสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าทางวิชาการก็ได้

แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมีลักษณะเฉพาะคือเมื่อถูกทำลายแล้วก็จะหมดสภาพไปไม่สามารถฟื้นฟูคืนสู่สภาพเดิมได้โดยง่ายหรือต้องใช้เวลานานในการฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิม จึงต้องมีการดูแลรักษาทรัพยากรอย่างดี ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้มีได้เกิดขึ้นเพื่อการท่องเที่ยว แต่เป็นการนำการท่องเที่ยวเข้าไปผนวก กิจกรรมที่เกิดขึ้นจึงเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกับธรรมชาติ เช่น เดินป่าศึกษาธรรมชาติ คุนกงแมลง ส่องสัตว์ เล่นชายหาด เป็นต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ เนื่องจากเป็นสิ่งที่มียู่และเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีสภาพและการเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา มีระบบความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนในตัวเองด้วยปัจจัยต่างๆ กันและองค์ประกอบที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจค่อยเป็นค่อยไปหรืออาจรวดเร็วมากจนเห็นได้ชัดเจนแล้วแต่กรณีไป ซึ่งผลจากการใช้ประโยชน์ของมนุษย์อาจทำให้เกิดการสูญเสียของแหล่งธรรมชาตินั้นได้ ถ้าปราศจากความเข้าใจในการใช้ทรัพยากรนั้นๆ

ความสวยงามของแหล่งธรรมชาติที่มีอยู่มากมายในประเทศไทย เป็นจุดดึงดูดสำคัญด้านการท่องเที่ยว แต่การเปิดพื้นที่ธรรมชาติเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือขาดการจัดการที่ดีทำให้แหล่งธรรมชาติหลายแห่งเกิดความเสื่อมโทรม และส่งผลกระทบทางลบต่อการท่องเที่ยวในที่สุด ดังนั้น การกำหนดกรอบหรือเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจนสำหรับให้หน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว เพื่อยกระดับมาตรฐานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย และยังสามารถใช้เป็นสิ่งบ่งบอกให้นักท่องเที่ยวรับรู้ในคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว และมีส่วนสำคัญในการ

ตัดสินใจเลือกใช้บริการ ซึ่งหมายถึงการเพิ่มขึ้นของรายได้ทางการท่องเที่ยวด้วย รวมทั้งเป็นการยกระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

ชายหาด หมายถึง พื้นที่ระหว่างแนวน้ำขึ้นกับน้ำลง มีลักษณะเป็นแถบไปตามริมฝั่ง เกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำของคลื่นและกระแสน้ำในทะเลหรือทะเลสาบหรือแม่น้ำ ขนาดพื้นที่ของชายหาดนี้จะขึ้นอยู่กับ การขึ้นลงของกระแสน้ำและความลาดชันของพื้นที่ คือ ถ้าความลาดชันของพื้นที่มีน้อยและระดับของกระแสน้ำขึ้นสูงสุดและลงต่ำสุดต่างกันมากชายหาดนี้จะมีพื้นที่มาก ในทางตรงกันข้ามถ้าตัวหาดมีความชันมากแต่ระดับน้ำขึ้นสูงสุดและลงต่ำสุดต่างกั นน้อย จะทำให้พื้นที่ชายหาดนั้นแคบและน้อยตามกันด้วย นอกจากนี้พื้นที่ในบริเวณน้ำท่วมถึงในบางชายหาดอาจมีพื้นที่หลังชายหาดบริเวณกว้างอีกด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิวัฒนาการของชายหาดนั้นๆ ซึ่งชายหาดประกอบด้วยวัสดุต่างชนิดกัน ทำให้สามารถจำแนกชายหาดออกได้เป็นหาดทราย หาดกรวด หาดโคลน (สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547) ตัวอย่าง เช่น หาดอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ หาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี คอนหาดลอด จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้น ซึ่งในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดนี้ จะเน้นไปที่ชายหาดประเภทหาดทราย

หาดทราย หมายถึง บริเวณที่คลื่นและกระแสน้ำพัดพาวัตถุทับถม ในลักษณะทรายมาสะสมตัวกันเป็นหาด จะก่อให้เกิดเห็นหาดทรายขึ้น ซึ่งมักพบอยู่ในพื้นที่ที่มีหินเปลือกโลกเป็นหินทราย หรือหินแกรนิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อหินแกรนิตสลายตัวจะให้ทรายเม็ดกลมมนมีสีขาว ทำให้เป็นหาดทรายที่สวยงาม เช่น หาดชะอำ หาดหัวหิน หาดทรายที่หมู่เกาะสุรินทร์ เป็นต้น วัสดุบริเวณหาดทรายจะมีขนาดตั้งแต่กรวดก้อนเล็กๆ จนถึงขนาดที่ละเอียดมากคล้ายแป้ง หาดทรายมักจะมี ความลาดชันน้อยกว่าหาดหิน มีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายตามสภาวะของคลื่นลม จึงมักพบลักษณะรูปทรงของหาดเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล อย่างไรก็ตามถ้าหากโครงสร้างของหาดไม่ถูกรบกวนจนเกินไป หาดก็คงจะอยู่ได้ในภาวะที่สมดุล

แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีชายหาดเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วยซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นบริเวณชายหาด ได้แก่การเล่นน้ำ การอาบแดด กีฬาทางน้ำ การนั่งพักผ่อนรับประทานอาหาร เป็นต้น

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการ ทั้งนี้ในแต่ละองค์ประกอบจะมีหลักเกณฑ์และดัชนีชี้วัด

ในการพิจารณาความมีศักยภาพ ความมีประสิทธิภาพ และความมีคุณภาพ เพื่อใช้ประเมินมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวด้วย

เกณฑ์ (Criteria) หมายถึง ปัจจัยหรือตัวแปรที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้กำหนดคุณลักษณะขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

ดัชนีชี้วัด (Indicator) หมายถึง ปัจจัยหรือตัวแปรที่กำหนดขึ้นเพื่อแสดงถึงคุณสมบัติของแต่ละเกณฑ์ ซึ่งดัชนีชี้วัดในการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดมีทั้งที่อยู่ในรูปของค่าเชิงคุณภาพหรือในรูปของค่าเชิงปริมาณ

คุณค่าด้านการท่องเที่ยว หมายถึง คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากหลายปัจจัยทั้งในด้านกายภาพ ชีวภาพ และด้านเศรษฐกิจสังคม ซึ่งทำให้ชายหาดมีความสวยงามและความน่าสนใจ สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมได้

ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย หมายถึง ภาวะของปัจจัยต่างๆ ที่อยู่รอบๆ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติของชายหาดที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของชายหาดในด้านใดด้านหนึ่ง ปัจจัยต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาตินั้น อาจมาจากภัยธรรมชาติที่มนุษย์ไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าหรือคาดการณ์ล่วงหน้าได้ แต่ไม่สามารถยับยั้งภัยธรรมชาตินั้นได้ และอีกประการหนึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ซึ่งอาจจะตั้งใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านลบขึ้นกับสิ่งแวดล้อมได้

ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งธรรมชาติอื่นๆ ให้มีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว เช่น การเข้าถึงด้านความปลอดภัย การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว ความสามารถในการรองรับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การสนับสนุนการพัฒนาจากองค์กรต่างๆ เป็นต้น

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการควบคุม ดูแล การดำเนินงานการจัดการเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดการพัฒนายั่งยืน

การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด

การจำแนกประเภทชายหาดเพื่อการท่องเที่ยวสามารถจำแนกได้ตามระดับของการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติของชายหาด ซึ่งการจำแนกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดตามระดับของการพัฒนา มีดังนี้

1. ชายหาดอนุรักษ์ (Passive Beach)

ชายหาดที่อยู่ในพื้นที่ธรรมชาติแบบสันโดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ห่างไกล จึงยังคงสภาพความเป็นธรรมชาติหรือสภาพภูมิทัศน์เดิมอย่างสมบูรณ์หรือค่อนข้างสมบูรณ์ มีปริมาณการท่องเที่ยวที่เบาบาง เนื่องจากการเข้าถึงกระทำได้อย่างลำบาก ปรากฏร่องรอยของผลกระทบจากการทำกิจกรรมการใช้ประโยชน์น้อยการควบคุมและการจัดการนักท่องเที่ยวตลอดจนการพัฒนาต่างๆ ไม่มีปรากฏในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้เหมาะกับกิจกรรมนันทนาการที่เน้นการสัมผัสและศึกษาเรียนรู้กับธรรมชาติอย่างแท้จริง

2. ชายหาดที่มีการพัฒนาแล้ว (Active Beach)

แหล่งท่องเที่ยวชายหาดประเภทนี้จะมีสภาพแวดล้อมโดยรวมที่ยังคงความเป็นธรรมชาติอยู่ หากแต่เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่พัฒนาปรับเปลี่ยนไปแล้วเพื่อสนองต่อกิจกรรมการใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือนการเข้าถึงกระทำได้อย่างสะดวก ปริมาณการใช้ประโยชน์ในพื้นที่มีค่อนข้างหนาแน่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูกาลการท่องเที่ยว ปรากฏร่องรอยของผลกระทบจากการพัฒนาอย่างชัดเจน มาตรการในการจัดการและควบคุมนักท่องเที่ยวถูกนำมาใช้ทุกรูปแบบเท่าที่จะมีความเป็นไปได้ มีความสะดวกสบายในการทำกิจกรรมเพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าพื้นที่ประเภทอื่น (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ม.ป.ป)

ความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ

เกาะ เป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินจึงเป็นผลให้เกาะเป็นที่ตั้งของแหล่งธรรมชาติต่างๆเช่นเดียวกับแผ่นดิน เกาะที่มีพื้นที่ราบขนาดใหญ่เพียงพอที่จะเกิดการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ได้ประกอกับสภาพภูมิโนเวศและทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลายทั้ง ชายหาด หน้าผาแหลม ภูเขา ถ้ำ น้ำตก ลำธาร ฯลฯ จึงส่งผลให้เกาะกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งเกาะในประเทศไทยมีจำนวนมากกว่า 700 เกาะ โดยเกาะส่วนมากในทะเลไทยยังมีสภาพที่สมบูรณ์ ยกเว้นเกาะที่มีที่ตั้งใกล้กับแผ่นดินและมีพื้นที่ใหญ่เพียงพอแก่การดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ อย่างไรก็ตามพื้นที่เกาะบางแห่งถึงแม้จะอยู่ไกลจากแผ่นดินแต่มีพื้นที่กว้างใหญ่พอในการประกอบกิจกรรมหรือมีทรัพยากรและความสวยงามของพื้นที่ที่ดึงดูดในการท่องเที่ยวก็ได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์เช่นกัน โดยกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งมีลักษณะการขยายตัวของกิจกรรมอย่างรวดเร็วซึ่งมีทั้งที่ดำเนินการอย่างถูกต้องและมีการบุกรุกพื้นที่ธรรมชาติก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติ ทั้งทัศนียภาพที่ถูกทำลาย สภาพของระบบนิเวศที่เสียสมดุล ปัญหาด้านของเสีย ฯลฯ

การพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ขาดการวิเคราะห์ถึงศักยภาพของพื้นที่ขาดความเข้าใจถึงสภาพทางธรรมชาติของพื้นที่ และการขาดมาตรการที่เหมาะสมในการควบคุมดูแลการขยายตัวของกิจกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดความเสียหายต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะเป็นอย่างมาก ประกอบกับนโยบายการเปิดพื้นที่เกาะใหม่เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่โดยมิได้คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับที่มีอยู่อย่างจำกัดของพื้นที่เกาะแต่ละแห่ง ซึ่งประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะที่มีชื่อเสียงและมีความสวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งจากในประเทศและต่างประเทศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ดังนั้น การกำหนดกรอบหรือเกณฑ์มาตรฐานด้านการท่องเที่ยวประเภทเกาะให้ชัดเจนจึงมีความจำเป็นทั้งสำหรับพื้นที่เกาะที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้วและพื้นที่เกาะที่มีศักยภาพในการที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลแหล่งท่องเที่ยว ได้นำเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการพัฒนารวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ เพื่อยกระดับมาตรฐานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะให้เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งในด้านของคุณภาพของสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ รวมทั้งเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวประเภทเกาะที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เกาะ (Island) ตามกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเล มาตรา 121 บัญญัติไว้ว่า เกาะหมายถึง พื้นที่ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและมีน้ำล้อมรอบ โดยพื้นที่อยู่เหนือระดับน้ำในขณะน้ำขึ้นเต็มที่แล้ว

เกาะ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง ส่วนของแผ่นดินที่มีน้ำล้อมรอบโดยตลอด และมีขนาดเล็กกว่าแผ่นดินที่เป็นทวีป ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษ คือ Island, Isle และ Islet

เกาะ หมายถึง ส่วนของแผ่นดินที่มีน้ำล้อมรอบตลอดเวลา โดยตัวเกาะจะต้องมีแผ่นดินที่พื้นผิวน้ำในขณะน้ำขึ้นสูงสุด โดยระบบนิเวศบนเกาะจะไม่สามารถเชื่อมต่อกับระบบนิเวศบนบกของแผ่นดินใหญ่หรือเกาะอื่นได้ เว้นแต่จะอาศัยการเชื่อมต่อทางน้ำหรือทางอากาศเท่านั้น ทั้งนี้ เกาะอาจจะอยู่ในทะเล แม่น้ำ หรือที่ลุ่มน้ำขัง เช่น บึง หรือ ทะเลสาบ (สถาบันวิจัยสภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547)

จากนิยามทั่วไปของเกาะจะเห็นได้ว่ามิได้หมายรวมเพียงเกาะในทะเลเท่านั้น หากยังหมายรวมถึงเกาะกลางแม่น้ำและทะเลสาบด้วย ซึ่งในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะในครั้งนี้จะพิจารณาเฉพาะเกาะที่อยู่ในทะเลเท่านั้น

แหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีเกาะเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตและ

นันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ ได้แก่ การดำน้ำดูปะการังและสัตว์ทะเล การเล่นน้ำ การเที่ยวชมชายหาดหรือน้ำตก การดูนก เป็นต้น

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลายศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการ ทั้งนี้ ในแต่ละองค์ประกอบจะมีหลักเกณฑ์และดัชนีชี้วัดในการพิจารณาความมีศักยภาพ ความมีประสิทธิภาพ และความมีคุณภาพเพื่อใช้ประเมินมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวด้วย

เกณฑ์ (Criteria) หมายถึง ปัจจัยหรือตัวแปรที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้กำหนดคุณลักษณะขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

ดัชนีชี้วัด (Indicator) หมายถึง ปัจจัยหรือตัวแปรที่กำหนดขึ้นเพื่อแสดงถึงคุณสมบัติของแต่ละเกณฑ์ ซึ่งดัชนีชี้วัดในการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะมีทั้งที่อยู่ในรูปของค่าเชิงคุณภาพและในรูปของค่าเชิงปริมาณ

คุณค่าด้านการท่องเที่ยว หมายถึง คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากหลายปัจจัย ทั้งในด้านกายภาพ ชีวภาพ และด้านเศรษฐกิจสังคม ซึ่งทำให้เกาะมีความสวยงามและความน่าสนใจสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมได้

ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย หมายถึง ภาวะของปัจจัยต่างๆ ที่อยู่รอบๆ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติของเกาะที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของเกาะในด้านใดด้านหนึ่งปัจจัยต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาตินั้น อาจมาจากภัยธรรมชาติที่มนุษย์ไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าหรือคาดการณ์ล่วงหน้าได้ แต่ไม่สามารถยับยั้งภัยธรรมชาตินั้นได้ และอีกประการหนึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ซึ่งอาจจะตั้งใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านลบขึ้นกับสิ่งแวดล้อมได้

ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งธรรมชาตินั้นๆ ให้มีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว เช่น การเข้าถึง ความปลอดภัย การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ความสามารถในการรองรับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การสนับสนุนการพัฒนาจากองค์กรต่างๆ เป็นต้น

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการควบคุม ดูแล การดำเนินงาน การจัดการเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดการพัฒนายั่งยืน

การจำแนกประเภทของแหล่งธรรมชาติประเภทเกาะ

แหล่งธรรมชาติประเภทเกาะ สามารถแบ่งออกตามสภาพการพัฒนาได้เป็น 2 ประเภทได้แก่

1. เกาะที่มีการพัฒนาแล้ว ซึ่งจะมีลักษณะที่มีการพัฒนาโดยมนุษย์แล้ว มีผู้รู้จักและเข้าไปท่องเที่ยวยังเกาะเหล่านี้แล้ว

2. เกาะที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา คือเกาะที่ยังไม่มีคนรู้จักหรือยังไม่มีการบุกเบิกเข้าไปพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมักจะเป็นเกาะขนาดกลางหรือขนาดเล็ก เกาะประเภทนี้จะยังคงสภาพธรรมชาติเดิมอยู่

(สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ม.ป.ป.)

แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ศักยภาพ” หมายถึง ภาวะแฝง อำนาจหรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ในสิ่งต่างๆ อาจทำให้พัฒนาหรือให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี (2532) กล่าวว่า ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถหรือความพร้อมในตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุงการจัดการหรือการเข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ขึ้น

กล่าวโดยสรุป “ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว” หมายถึง ความสามารถหรือความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวต่อการพัฒนาหรือปรับปรุงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม อยู่ภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และมีการใช้ประโยชน์พื้นที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการชี้วัดทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ก่อนที่จะทุ่มเทการวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์และได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

ความเหมาะสมของพื้นที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้นั้น ศูนย์วิจัยป่าไม้ (2538) ได้กล่าวไว้ว่า พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวที่มีคุณค่าความเป็นธรรมชาติในตัวของมันเอง การจัดการในพื้นที่จะมุ่งเน้นเฉพาะการให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสหรือการเข้าถึงธรรมชาติมากขึ้น เสริมสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์และจรรยาบรรณด้านการอนุรักษ์และจรรยาบรรณด้านการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบในการรักษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ไม่ทำลายหรือทำให้ทรัพยากรเสื่อมโทรม รวมถึงการ

ส่งเสริมให้ชาวบ้านท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มนัส สุวรรณ (2538) ได้กล่าวว่า ต้องประเมินองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวอย่างน้อย 4 ประการ คือ

1. ความปรารถนาของผู้เที่ยว ต้องประเมินความต้องการในประเภทและการบริหารการท่องเที่ยวของคนส่วนใหญ่ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวได้แตกต่างกันเช่น แหล่งท่องเที่ยวที่เน้นความเป็นธรรมชาติจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทยได้ดีกว่าชาวต่างประเทศ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน โบราณวัตถุสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น สามารถใช้เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ดี

2. ความสามารถในการให้บริการของนักท่องเที่ยว ความสามารถด้านนี้มีขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ การกำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายหรือค่าบริการที่สมเหตุสมผล การตั้งค่าธรรมเนียมการใช้หรือค่าบริการที่สูง จะทำให้นักท่องเที่ยวหันไปสนใจแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่มีอัตราค่าบริการที่ต่ำกว่าได้ เป็นต้น

3. ความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยวใดที่ตั้งอยู่ไกลเกินไปถึงแม้การคมนาคมจะสะดวก หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ใกล้แต่มีความยากลำบากในการเข้าถึง ย่อมมีส่วนทำให้ผู้ท่องเที่ยวเกิดความท้อแท้ที่จะไปใช้บริการได้ง่าย อย่างไรก็ตาม สถานที่เช่นนั้นอาจจะเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวที่นิยมการผจญภัยหรือต้องการความท้าทาย

4. ความสามารถที่จะรองรับของพื้นที่ ซึ่งสามารถพิจารณาออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ความสามารถที่จะรับได้เชิงกายภาพ คือ แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวตามความประสงค์ 2) ความสามารถที่จะรับได้ทางสังคม คือ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละลักษณะจะมีข้อจำกัดที่แตกต่างกันไป และ 3) ความสามารถที่จะรับได้เชิงนิเวศ คือสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติในและบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ที่จะรับได้ต่อการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยาที่เกิดจากการพัฒนาสถานที่ดังกล่าวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะการพัฒนาสถานที่ใดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอาจต้องมีการสูญเสียทรัพยากรบ้างไม่มากก็น้อย แต่ก็ต้องมีความคุ้มค่ากับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

บทที่ 3

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดแสดงถึงลักษณะพื้นที่ศึกษาและสถานะของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของ จังหวัดชุมพรในปัจจุบัน ซึ่งเป็นตัวแปรเบื้องต้น (Input) ตัวแปรเหล่านี้เป็นฐานข้อมูลที่ใช้ในการ ประเมินการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งโดยผ่านกระบวนการ (Process) และตัวแปรที่เป็นผลออกมา (Output)

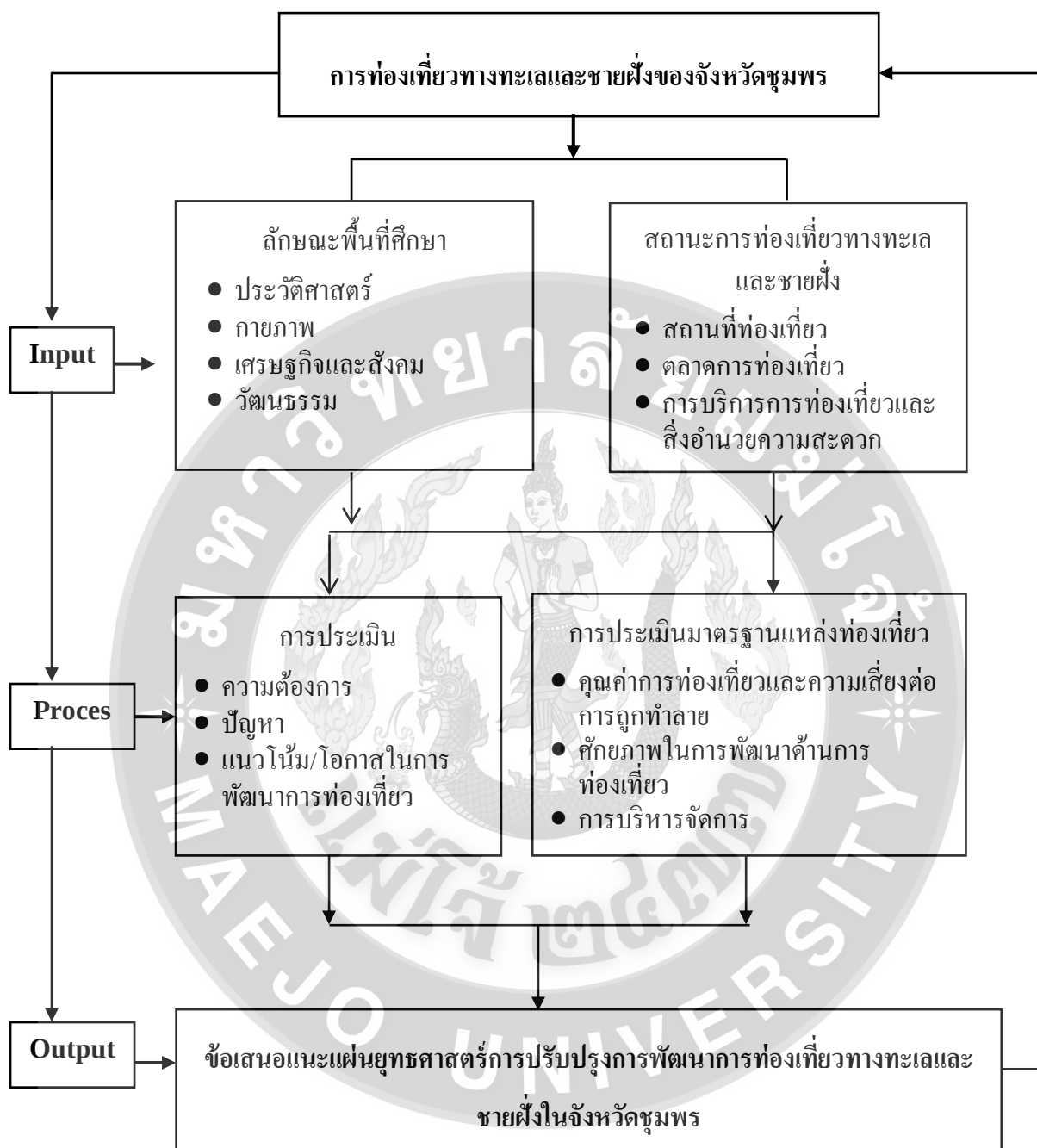
คุณลักษณะพื้นที่ศึกษาเป็นการอธิบายถึงข้อมูลทั่วไปทางประวัติศาสตร์ ทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรมและสถาบันหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร โดยลักษณะ ทางประวัติศาสตร์เป็นการกล่าวโดยสรุปถึงความเป็นมาของจังหวัดชุมพร ลักษณะทางกายภาพจะอธิบาย ถึงพื้นที่ทางด้านภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ การใช้ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ ลักษณะทางด้าน วัฒนธรรมอธิบายถึงกิจกรรม ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีต่างๆ ของจังหวัดที่ดึงดูดความสนใจ นักท่องเที่ยว สถาบันหรือองค์กร อธิบายถึงสถาบันหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัด ชุมพร และบทบาทของสถาบันหรือองค์กรนั้นๆ

สถานะการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง อธิบายถึงแหล่งท่องเที่ยว การตลาดการท่องเที่ยว การ บริการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก

การเปลี่ยนรูป (Transformation) จากตัวแปรนำเข้าผ่านกระบวนการก่อให้เกิดตัวแปรที่เป็นผล ออกมาบนพื้นฐานของเงื่อนไขและสถานการณ์ที่มีอยู่เหล่านี้ การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เป็นการดำเนินการเพื่อค้นหาความต้องการ ปัญหา และเป้าหมายเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร

การศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง แบ่งองค์ประกอบออกเป็น 3 ด้านได้แก่ 1) ด้านคุณค่าการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย 2) ด้านศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และ 3) ด้านการบริหารจัดการ

สุดท้ายผลที่ได้คือคำแนะนำในวิธีการและกลยุทธ์ในการปรับปรุงการพัฒนาการท่องเที่ยวทาง ทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร และนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีการประเมินการบริการการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก

ประเมินการให้บริการการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก บริเวณแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล และชายฝั่งในจังหวัดชุมพร ในด้านการคมนาคม การสื่อสาร นันทนาการและการซื้อขายสินค้า และสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สถานที่พัก ร้านอาหาร ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ และที่ทิ้งขยะ โดยให้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

4.20 - 5.00 = สูงมาก

3.40 - 4.19 = สูง

2.60 - 3.39 = ปานกลาง

1.80 - 2.59 = พอใช้

1.00 - 1.79 = ต่ำ

วิธีการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด

การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ซึ่งมีจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมด 40 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีค่าคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน มีค่าคะแนนรวมทั้งสิ้น 200 คะแนน โดยการให้คะแนนจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านคุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลายมากที่สุด เนื่องจากเป็นแรงดึงดูดใจสำคัญสำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว ส่วนองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการมีความสำคัญของคะแนนรองลงมา และองค์ประกอบด้านศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวมีความสำคัญของคะแนนน้อยที่สุด การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด แบ่งได้เป็น 2 กรณีตามลักษณะการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ ได้แก่

กรณีที่ 1 การประเมินชายหาดที่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว หรือชายหาดที่มีการพัฒนาแล้ว

กรณีที่ 2 การประเมินชายหาดที่ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว หรือชายหาดอนุรักษ์

กรณีที่ 1 การประเมินชายหาดที่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว หรือชายหาดที่มีการพัฒนาแล้ว สำหรับชายหาดที่มีการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวหรือจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวอยู่ในปัจจุบัน การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดจะต้องทำการประเมินทั้ง 3 องค์ประกอบ โดยมีจำนวนตัวชี้วัดทั้งสิ้น 40 ตัวชี้วัด และมีคะแนนเต็ม 200 คะแนน รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบ ปัจจัย จำนวนตัวชี้วัด และคะแนน ในการประเมินมาตรฐานชายหาดที่มี
การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว หรือชายหาดที่มีการพัฒนาแล้ว

องค์ประกอบ	ปัจจัย	จำนวน ตัวชี้วัด	คะแนน
1. คุณค่าด้านการ ท่องเที่ยวและความเสี่ยง ต่อการถูกทำลาย	1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยว	11	55
	2. ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	5	25
	รวม	16	80
2. ศักยภาพในการ พัฒนาด้านการ ท่องเที่ยว	1. ศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2	10
	2. การเข้าถึง	3	15
	3. ความปลอดภัย	4	20
	4. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	2	10
	รวม	11	55
3. การบริหารจัดการ	1. การจัดการด้านการอนุรักษ์และรักษาสีงแวดล้อม	7	35
	2. การจัดการด้านการท่องเที่ยว	7	35
	รวม	13	65
รวมคะแนนเต็ม		40	200

ตารางที่ 2 ค่าคะแนน ระดับมาตรฐาน และสัญลักษณ์ คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด กรณี
การประเมินชายหาดที่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

ค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน	สัญลักษณ์
มากกว่า 160 คะแนน	ดีเยี่ยม	★ ★ ★ ★ ★
มากกว่า 140-160 คะแนน	ดีมาก	★ ★ ★ ★
มากกว่า 120-140 คะแนน	ดี	★ ★ ★
มากกว่า 100-120 คะแนน	ปานกลาง	★ ★
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100 คะแนน	ต่ำ	★

กรณีที่ 2 การประเมินชายหาดที่ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว หรือชายหาดอนุรักษ์
แหล่งธรรมชาติประเภทชายหาดที่ยังไม่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวหรือจัดกิจกรรมด้านการ
ท่องเที่ยว ในกรณีที่ผู้รับผิดชอบดูแลพื้นที่นั้นมีความประสงค์ที่จะทราบว่าพื้นที่ของตนมีศักยภาพหรือ
ความดึงดูดใจในการที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้หรือไม่ ก็สามารถที่จะนำแบบประเมินไปใช้

ประเมินพื้นที่ธรรมชาติได้ โดยทำการประเมินเฉพาะ 2 องค์ประกอบแรก คือ ด้านคุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลายและองค์ประกอบด้านศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา 6 ด้าน

ตารางที่ 3 องค์ประกอบ ปัจจัย จำนวนตัวชี้วัด และคะแนน ในการประเมินมาตรฐานชายหาดที่ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

องค์ประกอบ	ปัจจัย	จำนวนตัวชี้วัด	คะแนน
1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยว	11	55
	2. ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	5	25
	รวม	16	80
2. ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	1. ศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2	10
	2. การเข้าถึง	3	15
	3. ความปลอดภัย	4	20
	4. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	2	10
	รวม	11	55
รวมคะแนนเต็ม		27	135

ทั้งนี้ แหล่งธรรมชาติประเภทชายหาดที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวควรจะได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 67 คะแนน แต่ถ้าชายหาดได้คะแนนต่ำกว่า 67 คะแนน แสดงว่า พื้นที่นั้นขาดความดึงดูดใจหรือมีศักยภาพต่ำในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด ซึ่งระดับมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชายหาดสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ

ตารางที่ 4 ค่าคะแนน ระดับมาตรฐาน และสัญลักษณ์ คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด
กรณีการประเมินชายหาดที่ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

ค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน	สัญลักษณ์
มากกว่า 100 คะแนน	สูง	★ ★ ★
มากกว่า 67-100 คะแนน	ปานกลาง	★ ★
ต่ำกว่า 67 คะแนน	ต่ำ	★

ตารางที่ 5 หลักเกณฑ์/ดัชนีชี้วัด ค่าคะแนนและความหมายในการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่ง
ท่องเที่ยวประเภทชายหาด

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย (คะแนนเต็ม 80 คะแนน)			
1.1 คุณค่าด้านการท่องเที่ยว (คะแนนเต็ม 55 คะแนน)			
1.1.1 องค์ประกอบของวัสดุพื้นทรายชายหาด	(1) เป็นทรายปนเลน หรือทรายปนกรวด สีของทรายไม่สม่ำเสมอ ทำให้ชายหาดดูไม่สะอาดตา และมีก้อนหินขนาดใหญ่กระจายอยู่ทั่วไป (2) เป็นทรายปนเลน หรือทรายปนกรวด สีของทรายไม่สม่ำเสมอ ทำให้ชายหาดดูไม่สะอาดตา (3) เป็นทรายหยาบที่มีสีไม่สม่ำเสมอ และมีกรวดหรือหินปะปนบางบริเวณ (4) ส่วนใหญ่เป็นทรายละเอียดที่มีสีเดียวกันสม่ำเสมอ แต่มีบางบริเวณที่มีกรวดหรือหินปะปน (5) เป็นทรายที่มีวัสดุเดียวกัน ไม่มีวัสดุอื่นเจือปนตลอดหาด มีสีสม่ำเสมอ เช่น สีขาว หรือสีดำ		พิจารณาส่วนประกอบของทรายที่พื้นทะเล ลักษณะของเม็ดทราย บริเวณหาดทรายเหนือ น้ำทะเล สีของเม็ดทราย และความสม่ำเสมอของสีเม็ดทราย
1.1.2 รูปร่างของชายหาด	(1) เป็นชายหาดค่อนข้างตรง และสั้น (2) เป็นชายหาดยาว ค่อนข้างตรง ไม่สามารถมองเห็นหัวหาดและท้ายหาดได้ (3) เป็นรูปทรงโค้งน้อย สามารถมองเห็นหัวหาดและท้ายหาดได้จากบางตำแหน่งบนชายหาด (4) เป็นรูปทรงโค้งพอสมควร สามารถมองเห็นหัวหาดและท้ายหาดได้จากเกือบทุกตำแหน่งบนชายหาด (5) เป็นรูปทรงโค้ง สามารถมองเห็นหัวหาดและท้ายหาดได้จากทุกจุดบนชายหาด ก่อให้เกิดความสวยงามทางสายตา		พิจารณารูปร่างของชายหาดในแนวนาน กับหาดความยาว และความโค้งที่ก่อให้เกิดความสวยงามทางสายตา
1.1.3 ความกว้างของชายหาด	(1) 10 เมตร หรือน้อยกว่า (2) มากกว่า 10-30 เมตร (3) มากกว่า 30-50 เมตร (4) มากกว่า 50-100 เมตร (5) มากกว่า 100 เมตร		พิจารณาระยะทางระหว่างสันทรายส่วนหน้ากับจุดที่น้ำทะเลลดต่ำสุด

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1.1.4 ความชันของชายหาด	(1) ชันมากจนเกือบตั้งฉาก (2) ชันมาก (3) ชันปานกลาง (4) ชันน้อย โดยค่อยๆ ลาดเทลงสู่ทะเล (5) มีความชันน้อยมาก ทำให้มีพื้นที่ชายหาดมาก		พิจารณาความชันของชายหาดด้านเหนือน้ำทะเลโดยหาดที่มีความชันของหาดน้อยและระดับของน้ำขึ้นสูงสุดและลงต่ำสุดต่างกันมากจะทำให้หาดมีพื้นที่หน้าหาดมากในทางตรงกันข้ามหากหาดที่มีความยาวเท่ากันแต่มีความชันมากกว่า ก็จะมีหน้าหาดน้อยกว่า
1.1.5 ลักษณะของพื้นชายหาด	(1) เป็นทรายหยาบโดยมีก้อนหินขนาดใหญ่กระจายตัวอยู่ทั่วไปและหินมีคม (2) เป็นทรายหยาบปะปนกับก้อนหินขนาดเล็กและหินมีคม (3) เป็นโคลนปนทรายโดยตลอด (4) เป็นทรายหยาบโดยตลอด (5) เป็นทรายที่มีความละเอียดเรียบแล้วนุ่มเนียน		พิจารณาลักษณะและส่วนประกอบของทรายบริเวณเหนือน้ำทะเลและใต้น้ำทะเล รวมทั้งความนุ่มของพื้นทรายโดยการสัมผัสหรือใช้เท้าเหยียบ
1.1.6 ความใสของน้ำทะเล	(1) น้ำทะเลมีสีขุ่นคล้ำมาก และมีการฟุ้งของตะกอนที่มีโคลนผสม (2) น้ำทะเลขุ่นปานกลาง ไม่สามารถเห็นพื้นท้องทะเลได้ (3) น้ำทะเลค่อนข้างใส สามารถเห็นพื้นท้องทะเลได้ที่ความลึกไม่เกิน 1 เมตร (4) น้ำทะเลใส สามารถเห็นพื้นท้องทะเลได้ที่ความลึก 1-2 เมตร (5) น้ำทะเลใสมาก สามารถเห็นพื้นทรายใต้น้ำได้ที่ความลึกมากกว่า 2 เมตร		พิจารณาความขุ่น-ใสของน้ำทะเลในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวหรือช่วงฤดูแล้ง โดยพิจารณาจากความสามารถในการมองเห็นพื้นท้องทะเลได้ที่ความลึกต่างๆ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1.1.7 สัตว์ที่พบบริเวณชายหาด	(1) แทบไม่พบสัตว์เลย หรือมีจำนวนน้อย สามารถพบได้เพียงบางบริเวณของหาด (2) พบสัตว์ 1-2 ชนิด สามารถพบได้ทั่วไปบนชายหาด (3) พบสัตว์ 3-5 ชนิด แต่มีจำนวนน้อยและพบเพียงบางบริเวณบนชายหาด (4) พบสัตว์ 3-5 ชนิด สามารถพบได้ทั่วไปบนชายหาด (5) พบสัตว์มากกว่า 5 ชนิด และมีสัตว์ที่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว เช่น หอยลาย หอยตลับ ปลาฉลาม เป็นต้น		สัตว์บริเวณชายหาด ให้พิจารณาจำนวนและชนิดของสัตว์บริเวณชายหาด เช่น ปู หอยนก โดยอาจสังเกตจากรูหรือลักษณะอื่นๆ ที่บ่งว่ามีสัตว์อยู่
1.1.8 องค์ประกอบของภูมิทัศน์บริเวณชายหาด	(1) ไม่มีเกาะ ภูเขา หรือหน้าผาบริเวณชายหาดเลย (2) มีเกาะ ภูเขา หรือหน้าผาอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ไม่อยู่ในตำแหน่งที่เสริมภูมิทัศน์ที่ดี (3) มีเกาะ ภูเขา หรือหน้าผาที่มีลักษณะปกติไม่แปลกตาแต่มีส่วนช่วยเสริมภูมิทัศน์ของชายหาด (4) มีเกาะ ภูเขา หรือหน้าผาที่สวยงามแปลกตา แต่ไม่ได้อยู่ในตำแหน่งที่เห็นได้เด่นชัด (5) มีเกาะ ภูเขา หรือหน้าผาที่สวยงามเด่นเป็นเอกลักษณ์ และอยู่ในตำแหน่งที่เห็นได้เด่นชัดทำให้ชายหาดนั้นมีภูมิทัศน์ที่สวยงามมาก		การมีแหล่งธรรมชาติที่เป็นเกาะ ภูเขา หรือหน้าผาอยู่บริเวณใกล้ชายหาดจะช่วยเสริมสภาพภูมิทัศน์ของชายหาดให้ดูสวยงามขึ้น
1.1.9 สภาพบรรยากาศเพื่อการพักผ่อน	(1) มีถนนเลียบหาด มีการจราจรขวักไขว่ มีร้านค้าหนาแน่นตลอดแนวหาด (2) มีถนนเลียบตลอดชายหาด แต่การจราจรไม่หนาแน่น และมีร้านค้าหนาแน่นบางบริเวณ (3) มีถนนเลียบเกือบตลอดชายหาด แต่การจราจรและจำนวนร้านค้าไม่หนาแน่น (4) มีบางส่วนที่มีถนนเลียบชายหาด การจราจรและจำนวนร้านค้าไม่แออัด (5) มีทางเข้าถึงชายหาดได้สะดวกเป็นระยะๆ โดยไม่มีถนนเลียบชายหาด จำนวนร้านค้ามีพอเหมาะและมีการจัดการพื้นที่ที่ดี		พิจารณาว่าชายหาดนั้นมีความเป็นส่วนตัวและเงียบสงบเพื่อการพักผ่อนหรือไม่ โดยดูจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณชายหาด เช่น สภาพการจราจร จำนวนร้านค้า เป็นต้น

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1.1.10 ความสำคัญทางประวัติศาสตร์	(1) ไม่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือไม่มีเรื่องเล่าพื้นบ้าน (2) มีเรื่องเล่าขนแบบตำนานพื้นบ้านแต่คนท้องถิ่นสนใจน้อย (3) มีเรื่องเล่าขนแบบตำนานพื้นบ้านและคนท้องถิ่นมีความเชื่อถือมาก (4) มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ แต่ไม่มีหลักฐานและการบันทึกชัดเจน (5) มีการบันทึกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์หรือมีหลักฐานทางโบราณคดี		ข่ายหาที่มีทรัพยากรทางประวัติศาสตร์สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์จะมีตั้งแต่ระดับท้องถิ่น เช่น การมีเรื่องเล่าพื้นบ้าน หรือมีความสำคัญในระดับประเทศ เช่น เป็นที่ตั้งของพระราชวังหรือมีเหตุการณ์ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เกิดขึ้น
1.1.11 กิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคมบริเวณชายหาด	(1) มีน้อยมาก (2) มี 1 กิจกรรม แต่ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินกิจกรรม (3) มี 1 กิจกรรม แต่การดำเนินกิจกรรมมีความต่อเนื่องเป็นประจำ (4) มี 2 - 3 กิจกรรม และมีอย่างน้อย 1 กิจกรรมที่มีความต่อเนื่อง (5) มีมากกว่า 2 กิจกรรม ที่มีความต่อเนื่อง และสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี		พิจารณาจากจำนวนของกิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคมหรือวิถีชีวิตของชุมชนบริเวณชายหาดที่ช่วยส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การทำประมงพื้นบ้าน การขายอาหารทะเล ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวควรมีการ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1.1.11 (ต่อ)			ดำเนินการเป็นประจำ ต่อเนื่อง ไม่ทำลาย สภาพแวดล้อมและเป็น ที่ยอมรับของคน ท้องถิ่น
1.2.1 สภาพการถูก กัดเซาะ	(1) ชายฝั่งถูกกัดเซาะอย่างรุนแรง โดยมีอัตราการกัดเซาะมากกว่า 1 เมตรต่อปี ติดต่อกันหลายปี (2) ชายฝั่งถูกกัดเซาะ โดยมีอัตราการกัดเซาะน้อยกว่า 1 เมตรต่อปี ติดต่อกันหลายปี (3) ชายฝั่งถูกกัดเซาะ โดยมีอัตราการกัดเซาะน้อยกว่า 1 เมตรต่อปี ในบางปี (4) ชายฝั่งเกิดการกัดเซาะหรือการย้ายที่ของทรายชายหาดในฤดูมรสุมบ้าง แต่มีสภาพเกือบจะเหมือนเดิม เมื่อผ่านช่วงมรสุมไป (5) ชายฝั่งมีร่องรอยการถูกกัดเซาะน้อยมากในช่วงฤดูมรสุม และกลับคืนสู่สภาพเดิมเมื่อผ่านพ้นฤดูกาลนั้นไป		พิจารณาความรุนแรงของการกัดเซาะจากอัตราการกัดเซาะของชายหาด
1.2.2 การระบายน้ำ ลงสู่ชายหาด	(1) มีท่อระบายน้ำทิ้งที่ไม่ได้รับการบำบัดลงสู่ชายหาดเป็นระยะๆ และมีท่อระบายน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมด้วย (2) มีท่อระบายน้ำทิ้งจากชุมชนที่ไม่ได้รับการบำบัดลงสู่ชายหาดแต่ไม่มีจากอุตสาหกรรม (3) มีท่อระบายน้ำทิ้งจากชุมชนลงสู่ชายหาดทางด้านใดด้านหนึ่งบ้างแต่ไม่มากนัก (3) มีท่อระบายน้ำทิ้งจากชุมชนลงสู่ชายหาดทางด้านใดด้านหนึ่งบ้างแต่ไม่มากนัก (4) มีการระบายน้ำทิ้งที่ได้รับการบำบัดแล้วลงสู่ชายหาดเพียงจุดเดียว (5) ไม่มีการระบายน้ำทิ้งลงสู่บริเวณชายหาดเลย		พิจารณาจากการมีท่อระบายน้ำหรือทางระบายน้ำทิ้งจากแหล่งอุตสาหกรรมและชุมชน บริเวณชายหาดหรือบริเวณใกล้เคียงที่อาจส่งผลกระทบต่อบริเวณชายหาด โดยให้พิจารณาจากข้อมูลของพื้นที่

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1.2.3 สภาพการถูก บุกรุกบริเวณ ชายหาดจาก สิ่งก่อสร้างถาวร และชั่วคราว	(1) มีสิ่งก่อสร้างบุกรุกชายหาดทั้งแบบชั่วคราวและถาวรตลอดแนวชายหาดมากกว่าร้อยละ 30 ของพื้นที่ชายหาด โดยไม่มีการจัดระเบียบ (2) พบเห็นสิ่งก่อสร้างชั่วคราวและถาวรบริเวณชายหาดไม่เกินร้อยละ 30 ของพื้นที่ชายหาดโดยไม่มีการจัดระเบียบ (3) พบเห็นสิ่งก่อสร้างชั่วคราวและถาวรไม่เกินร้อยละ 30 ของพื้นที่ชายหาดโดยมีการจัดระเบียบได้เรียบร้อย (4) พบเพียงการรุกรานชายหาดแบบชั่วคราว ไม่เกินร้อยละ 10 ของพื้นที่ เป็นบางช่วงเวลาเท่านั้น โดยมีการจัดระเบียบได้เรียบร้อย (5) ไม่พบสิ่งก่อสร้างทั้งชั่วคราวและถาวรบริเวณชายหาดเลย		สภาพการบุกรุกพิจารณาจากพื้นที่ที่พบเห็นสิ่งก่อสร้างทั้งแบบถาวรและชั่วคราวเทียบกับพื้นที่ชายหาดทั้งหมด โดยประเมินจากสภาพที่ปรากฏทางสายตา ทั้งนี้ สิ่งก่อสร้างถาวร หมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ เช่น อาคาร ศาลาและสิ่งก่อสร้างชั่วคราว หมายถึง สิ่งที่สามารถเคลื่อนย้ายได้โดยง่าย เช่น เตียง ร่ม เฟิงขายของเป็นช่วงเวลา
1.2.4 กิจกรรมที่ ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง สภาพของชายหาด	(1) มีการถมหรือขุดชายหาดไปแล้วเป็นโครงการใหญ่ครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้างและยังอาจมีการขยายโครงการต่อไปอีก (2) มีการถมหรือขุดบริเวณชายหาดบางส่วน (3) มีการปรับปรุงชายหาดบางแห่งโดยมีการถมหรือขุดบ้างเล็กน้อย (4) มีโครงการที่คิดไว้แต่ยังไม่มีการดำเนินการใดๆ (5) ไม่มี		กิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติของชายหาด เช่น การขุดหรือถมชายหาดโดยพิจารณาจากการมีโครงการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพชายหาด
1.2.5 ภัยธรรมชาติ ที่ก่อให้เกิดการ ทำลายสภาพ ชายหาด	(1) มีบ่อยตลอดทั้งปี (2) มีทุกปี แต่เกิดขึ้นในบางฤดูกาลหรือเพียงบางช่วงของปี (3) มี 1-2 ครั้งในรอบ 3 ปี (4) มี 1-2 ครั้งในรอบ 5 ปี (5) มี 1-2 ครั้งในรอบ 10 ปี หรือนานกว่านั้น		พิจารณาจากโอกาสที่แหล่งธรรมชาติจะถูกทำลายจากภัยธรรมชาติ เช่น พายุ แผ่นดินไหว และสึนามิ เป็นต้น

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
คะแนนรวมข้อ 1.2 (25 คะแนน)			
คะแนนรวม ข้อ 1 (เต็ม 80 คะแนน)			
2. สักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว (คะแนนเต็ม 55 คะแนน)			
2.1 สักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)			
2.1.1 ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	(1) ไม่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว (2) มีเพียงกิจกรรมการท่องเที่ยวทั่วไปบริเวณชายหาด ได้แก่ การเดินเที่ยวชม การพักผ่อนและการเล่นน้ำ (3) นอกเหนือจากกิจกรรมการท่องเที่ยวทั่วไปบริเวณชายหาด ยังมีกิจกรรมชนิดอื่นอีก 1-2 ประเภท (4) นอกเหนือจากการเที่ยวชมชายหาด ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชนิดอื่น 1-2 ประเภท โดยมีกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีและมีความเป็นเอกลักษณ์ (5) นอกเหนือจากการเที่ยวชมชายหาด ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชนิดอื่นมากกว่า 2 ประเภท โดยมีกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีและมีความเป็นเอกลักษณ์ ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและเป็นที่ยอมรับของคนท้องถิ่น และบริเวณใกล้เคียง ยังมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นด้วย		พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณชายหาด ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมหลากหลายจะทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่ตนพอใจได้มากขึ้น และกิจกรรมการท่องเที่ยวควรมีความน่าสนใจหรือมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ เช่น กิจกรรมชมป่าบริเวณชายหาดหัวหิน ทั้งนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องไม่ทำลายสภาพแวดล้อม และเป็นที่ยอมรับของคนท้องถิ่น
2.1.2 ความสามารถในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว	(1) เป็นที่ชายหาดอยู่ในเขตสงวน หรือเขตพื้นที่ฟูสามารถรับนักท่องเที่ยวที่ความหนาแน่นไม่ต่ำกว่า 120 ตร.ม. /คน (2) เป็นชายหาดประเภทเข้าถึงยาก สามารถรับนักท่องเที่ยวที่ความหนาแน่น ไม่ต่ำกว่า 90 ตร.ม. ต่อคน (3) เป็นชายหาดอนุรักษ์ สามารถรับนักท่องเที่ยวที่ความหนาแน่น ไม่ต่ำกว่า 90 ตร.ม. ต่อ คน		ชายหาดที่สามารถรองรับกิจกรรมของนักท่องเที่ยวได้มากจะมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ดีกว่าชายหาดที่สามารถรองรับกิจกรรมของ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
2.1.2 (ต่อ)	(4) เป็นชายหาดพัฒนาเพื่อการพักผ่อน สามารถรับนักท่องเที่ยวที่ความหนาแน่นไม่ต่ำกว่า 30 ตร.ม. ต่อคน (5) เป็นชายหาดพัฒนาเพื่อการพักผ่อน สามารถรับนักท่องเที่ยวที่ความหนาแน่นไม่ต่ำกว่า 30 ตร.ม. ต่อคน และมีพื้นที่ด้านหลังชายหาดที่สามารถพัฒนาสถานที่พักผ่อนได้กว้างกว่า 150 เมตร		นักท่องเที่ยวได้น้อย ทั้งนี้ความสามารถในการรองรับ นักท่องเที่ยว จะพิจารณาจากเกณฑ์ความหนาแน่นในการรับนักท่องเที่ยวตามการแบ่งเขตพื้นที่จัดการ
2.2 การเข้าถึง (คะแนนเต็ม 15 คะแนน)			
2.2.1 ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเขตบริการ	(1) มีทางเข้าถึงได้แต่ไม่สะดวก (2) มีทางเข้าถึงได้สะดวก รถเดินได้ 2 ทาง แต่สามารถใช้ความเร็วได้ต่ำกว่า 30 กิโลเมตร/ชั่วโมง หรือเข้าถึงได้ทางเรือ มีความสะดวกพอสมควร เช่น มีท่าเทียบเรือ หรือจอดเรือลงหาด (3) มีทางเข้าถึงได้สะดวก รถเดินได้ 2 ทาง และสามารถใช้ความเร็วได้เกิน 30 กิโลเมตร/ชั่วโมง หรือเข้าถึงได้ทางเรือ มีเรือโดยสารตามฤดูกาล (4) มีทางเข้าถึงได้สะดวกด้วยรถยนต์นั่ง หรือมีเรือโดยสารตลอดทั้งปี (5) มีทางเข้าถึงได้สะดวกด้วยรถขนาดใหญ่ ได้แก่ รถโดยสารหรือรถแท็กซี่หรือมีเรือโดยสารขนาดใหญ่ตลอดทั้งปี (ขนาดเกิน 80 ที่นั่ง)		พิจารณาจากสภาพของเส้นทางที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวความปลอดภัยในการเดินทางระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางความสามารถในการเข้าถึงได้ทุกฤดูกาลประเภทของยานพาหนะที่เข้าถึงได้
2.2.2 เส้นทาง การเข้าถึงชายหาด	(1) ไม่มีเส้นทาง การเข้าถึงชายหาดเลย กลายเป็นชายหาดส่วนบุคคล (2) มีการจัดเส้นทาง การเข้าถึงชายหาดเพียง 1 เส้นทางเท่านั้นตลอดชายหาด หรือสามารถเข้าถึงได้ทางเรือได้เท่านั้น (3) มีการจัดเส้นทาง การเข้าถึงชายหาด 1 เส้นทางเข้าออกได้สะดวกและมีป้ายบอกทาง (4) มีการจัดเส้นทาง การเข้าถึงชายหาดมากกว่า 1 เส้นทาง เป็นเส้นทางที่สะดวกและมีป้ายบอกทาง		พิจารณาจากจำนวนเส้นทางเข้าถึงชายหาด การจัดเส้นทางเข้าถึงที่สะดวกแก่นักท่องเที่ยว

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
2.2.2 (ต่อ)	(5) สามารถเข้าถึงชายหาดได้สะดวกเป็นระยะหลายเส้นทาง และมีป้ายบอกทางเป็นระยะๆ ไม่มีสิ่งปลูกสร้างขวางทางเข้าหาด		
2.2.3 ความเชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก	(1) แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวอื่นอยู่ใกล้เคียง (2) แหล่งท่องเที่ยวไม่อยู่บนเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก แต่มีแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่น่าสนใจอยู่ใกล้เคียงบ้าง (3) แหล่งท่องเที่ยวอยู่บนเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก สามารถเชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้ แต่แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงอาจไม่มีความน่าสนใจเท่าที่ควร (4) แหล่งท่องเที่ยวอยู่บนเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก สามารถเชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้ง่าย แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงมีความน่าสนใจปานกลาง (5) แหล่งท่องเที่ยวอยู่บนเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก สามารถเชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้ง่าย แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงมีความหลากหลาย สร้างวงจรการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้		พิจารณาว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้นอยู่บนเส้นทางท่องเที่ยวหลักหรือทางผ่านของนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากจุดหนึ่งที่มีความสำคัญไปยังอีกจุดหนึ่งที่มีความสำคัญหรือไม่ มีแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบ ที่ส่งเสริมให้เกิดวงจรการท่องเที่ยวได้หรือไม่ ซึ่งจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวซึ่งตั้งอยู่โดดเดี่ยวห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น
คะแนนรวมข้อ 2.2 (15 คะแนน)			
2.3 ความปลอดภัย (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)			
2.3.1 การเกิดเหตุอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากภัยธรรมชาติ	(1) มีบ่อยตลอดปี (2) มีทุกปี แต่เกิดขึ้นในบางฤดูกาลหรือเพียงบางช่วงของปี (3) มีสถิติการเกิดเหตุอันตราย 4-5 ครั้ง ในรอบ 10 ปี (4) มีสถิติการเกิดเหตุอันตราย 2-3 ครั้ง ในรอบ 10 ปี (5) มีสถิติการเกิดเหตุอันตรายน้อยกว่า 2 ครั้ง ในรอบ 10 ปี		พิจารณาจากความถี่ของการเกิดเหตุอันตรายในระยะเวลา 10 ปี ทั้งจากตัวพื้นที่และในบริเวณเส้นทางท่องเที่ยวที่เกิดจากภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว สึนามิ น้ำป่า ดินถล่ม หน้าผา

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
2.3.1 (ต่อ)			สูงขึ้น กระแสน้ำ รุนแรง สัตว์คู่ร้าย มาลาเรีย เป็นต้น
2.3.2 การเกิดเหตุ อันตรายต่อ นักท่องเที่ยว จากปัจจัยอื่น	(1) มีบ่อยตลอดปี (2) มีทุกปี แต่เกิดขึ้นในบางฤดูกาลหรือเพียงบาง ช่วงของปี (3) มีสถิติการเกิดเหตุอันตราย 4-5 ครั้ง ในรอบ 10 ปี (4) มีสถิติการเกิดเหตุอันตราย 2-3 ครั้ง ในรอบ 10 ปี (5) มีสถิติการเกิดเหตุอันตรายน้อยกว่า 2 ครั้ง ใน รอบ 10 ปี		พิจารณาจากความถี่ ของการเกิดอุบัติเหตุ หรือเหตุอันตรายใน ระยะเวลา 10 ปี ทั้งจาก ตัวพื้นที่และในบริเวณ เส้นทางท่องเที่ยวที่เกิด จากปัจจัยอื่นเช่น ภัย จากโจรผู้ร้าย เรือล่ม รถชน เป็นต้น
2.3.3 ลักษณะคลื่น และกระแสน้ำ	(1) มีคลื่นแรงจัดเนื่องจากเป็นชายหาดที่ปะทะลม และลาดชันมาก เป็น อันตรายต่อการเล่น น้ำและมี กระแสน้ำที่ก่อให้เกิดอันตรายได้หลายจุด (2) มีคลื่นแรงตลอดปีแต่มีกระแสน้ำเป็นอันตราย เพียงบางจุด (3) มีคลื่นแรงและมีกระแสน้ำที่อาจจะเป็นอันตราย เพียงบางจุดเฉพาะในฤดูมรสุม (4) มีคลื่นพอประมาณและมีกระแสน้ำที่อาจเป็น อันตรายได้เพียงบางช่วงเวลาในฤดูมรสุมแต่ไม่เกิด อุบัติเหตุบ่อย (5) มีคลื่นเล็กน้อยหรือปานกลางตลอดปีและ ไม่มี กระแสน้ำที่เป็นอันตราย สามารถเล่นน้ำและมี กิจกรรมทางน้ำได้ตลอดปี		พิจารณาจากขนาดของ คลื่นและความรุนแรง ของกระแสน้ำที่ ก่อให้เกิดอันตรายต่อ การเล่นน้ำ
2.3.4 วัสดุแหลมคม บริเวณชายหาด	(1) มีวัสดุแหลมคมมากพบทั่วๆ ไปบริเวณชายหาด เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว (2) มีวัสดุแหลมคมกระจายอยู่ในระยะห่างๆ ต้อง ระมัดระวัง (3) มีวัสดุแหลมคมเฉพาะในบางพื้นที่ ต้อง ระมัดระวังในพื้นที่นั้น (4) มีวัสดุแหลมคมบ้างเล็กน้อยในบางพื้นที่ ต้อง		พิจารณาจากวัสดุแหลม คมที่สามารถพบได้ ทั่วไปบนชายหาดและ พื้นทรายในทะเลที่อาจ เป็นอันตรายต่อ นักท่องเที่ยว เช่น หิน แหลม เปลือกหอย และ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
2.3.4 (ต่อ)	ระมัดระวังในพื้นที่นั้น (4) มีวัสดุแหลมคมบ้างเล็กน้อยในบางพื้นที่ ต้องระมัดระวังบ้าง (5) ไม่มีวัสดุแหลมคมบนชายหาดและพื้นทรายในทะเล		เศษแก้วแตก
คะแนนรวมข้อ 2.3 (20 คะแนน)			
2.4 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)			
2.4.1 ความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว	(1) แหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้น้อยมากหรือมีความเปราะบางของทรัพยากรมาก หรือมีข้อจำกัดของพื้นที่มากอาจไม่เหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว (2) แหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการรองรับการพัฒนาได้น้อย หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความเปราะบางหรืออ่อนไหวมาก (3) แหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการรองรับการพัฒนาในระดับปานกลางหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความอ่อนไหวในระดับหนึ่ง (4) แหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้มากหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความอ่อนไหวน้อย (5) แหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้มากหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความอ่อนไหวน้อย และปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูง		พิจารณาจากระดับของข้อจำกัดในการพัฒนา หากแหล่งท่องเที่ยวมีความอ่อนไหวหรือความเปราะบางของทรัพยากรธรรมชาติมากก็จะสามารถรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้น้อย ข้อจำกัดในที่นี้ เช่น ขนาดของพื้นที่ที่สามารถสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวได้
2.4.2 ความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน และหน่วยงานรัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยว	(1) ไม่มีการจัดตั้งกลุ่มโดยองค์กรท้องถิ่น เพื่อช่วยกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานรัฐ (2) มีกลุ่มองค์กรท้องถิ่นร่วมกำหนดนโยบายพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานรัฐแต่การปฏิบัติยังไม่สัมฤทธิ์ผล (3) มีกลุ่มองค์กรท้องถิ่นและภาคเอกชนให้การ		พิจารณาจากการมีกลุ่มองค์กรทั้งภายในและภายนอกในระดับต่างๆ ให้การสนับสนุนด้านนโยบายงบประมาณและบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยว

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
2.4.2 (ต่อ)	สนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานรัฐ ทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติในระดับหนึ่งซึ่งยังมีปัญหาเรื่องงบประมาณและกำลังคน (4) มีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่นให้การสนับสนุนและจัดการด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ผลดีและเพียงพอในปัจจุบัน (5) มีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่น ร่วมกันให้การสนับสนุนและจัดการด้านนโยบาย งบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะมากขึ้นในอนาคต		ได้แก่ กลุ่มองค์กรท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งศักยภาพในการประสานความร่วมมือระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
คะแนนรวมข้อ 2.4 (10 คะแนน)			
คะแนนรวม ข้อ 2 (เต็ม 55 คะแนน)			
3. การบริหารจัดการ (คะแนนเต็ม 65 คะแนน)			
(ขยหาดที่ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวไม่ต้องประเมินองค์ประกอบนี้)			
3.1 การจัดการด้านการอนุรักษ์และรักษาสีงแวดล้อม (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)			
3.1.1 การจัดกิจกรรมที่เหมาะสม	(1) กิจกรรมการท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อพื้นที่ที่มีความเปราะบางทางนิเวศวิทยาและสภาพทางกายภาพ และไม่เป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น (2) กิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้แหล่งธรรมชาติเกิดความเสื่อมโทรม แต่เป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น (3) กิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้แหล่งธรรมชาติเสื่อมโทรมน้อย และเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ (4) กิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้แหล่งธรรมชาติเสื่อมโทรมเล็กน้อย เป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น และคนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรม		พิจารณาจากสภาพผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพจะช่วยป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับแหล่งธรรมชาติหรือพื้นที่ที่มีความเปราะบางได้

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
3.1.1 (ต่อ)	(5) กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ทำให้แหล่งธรรมชาติเสื่อมโทรมเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่นและคนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมและเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติ		
3.1.2 การจัดการด้านภูมิทัศน์และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่	(1) ไม่มีการจัดการด้านภูมิทัศน์ ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดทัศนอุจาดจนกลายเป็นสถานที่เสื่อมโทรม (2) มีการจัดการด้านภูมิทัศน์น้อย หรือมีการจัดการที่ไม่เหมาะสมเป็นส่วนใหญ่ ทำให้คุณค่าของสถานที่ลดลง (3) แหล่งท่องเที่ยวได้รับการจัดการด้านภูมิทัศน์ที่สวยงามสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ แต่มีบางบริเวณที่ไม่เหมาะสม (4) แหล่งท่องเที่ยวได้รับการจัดการด้านภูมิทัศน์ที่สวยงามสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพพื้นที่แต่การดำเนินการอาจติดขัดไปบ้างจากปัญหาบางประการ เช่น งบประมาณความร่วมมือของผู้ประกอบการ (5) แหล่งท่องเที่ยวได้รับการจัดการด้านภูมิทัศน์ที่สวยงามสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพพื้นที่ส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวมีความโดดเด่นมากขึ้น และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่ในระดับที่ดี		พิจารณาสภาพภูมิทัศน์และความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวเมื่อได้รับการจัดการหรือการดูแลความเรียบร้อยของพื้นที่ ซึ่งการพัฒนาใดๆ จะต้องไม่ทำให้จุดเด่นต่างๆ ต้องเสื่อมโทรมลงไปและสิ่งก่อสร้างจะต้องไม่ขัดขวางความงามของจุดเด่นต่างๆ การจัดการด้านภูมิทัศน์ที่เหมาะสม เช่น การจัดวางตำแหน่งของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้สอดคล้องกับพื้นที่และกิจกรรมที่เกิดขึ้นการจัดสร้างสิ่งก่อสร้างหรือการปรุงแต่งภูมิทัศน์ของบริเวณต่างๆ ให้มีความกลมกลืนกับธรรมชาติมากที่สุด
3.1.3 การจัดการขยะมูลฝอยและการรักษาความสะอาด	(1) ไม่มีการจัดการด้านขยะมูลฝอย ไม่มีภาชนะรองรับขยะ มีขยะเกลื่อนกลาดเกิดความสกปรกไม่น่าดู (2) มีการจัดการด้านขยะมูลฝอย แต่ยังมี		พิจารณาภาพรวมของการจัดการด้านขยะมูลฝอยไม่ว่าจะเป็นระบบกำจัดขยะมูลฝอย การ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
3.1.3 (ต่อ)	ข้อบกพร่องสูง และยังพบเห็นขยะเกลื่อนกลาดหรือกองขยะในบางบริเวณ (3) มีการจัดการด้านขยะมูลฝอย แต่การจัดเก็บ การกำจัด และภาชนะรองรับขยะยังไม่ดีพอภาชนะรองรับยังไม่เพียงพอ (4) มีการจัดการด้านขยะมูลฝอย การจัดเก็บกำจัด และภาชนะรองรับขยะเป็นอย่างดีแต่ยังไม่เพียงพอหรือสมบูรณ์เต็มที่มีปัญหาในบางช่วงเวลาหรือช่วงที่มีนักท่องเที่ยวใช้บริการมาก แต่ก็สามารถจัดการให้พื้นที่สะอาดเรียบร้อยได้ในระยะเวลาหนึ่ง (5) มีการจัดเก็บขยะมูลฝอยเป็นอย่างดี มีภาชนะรองรับอย่างเพียงพอและมีความสะอาดอยู่ตลอดเวลา		จัดเก็บการกำจัด ความเพียงพอของภาชนะที่รองรับว่ามีอุปกรณ์ที่เพียงพอและมีการจัดการที่เป็นระบบหรือไม่
3.1.4 การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเล	(1) ไม่มีแผนและมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลเลย (2) มีแผนและมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลในระยะสั้น แต่ไม่มีผลในการปฏิบัติ (3) มีการวางแผนและมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลในระยะสั้น และมีการดำเนินการปฏิบัติจริงตามแผน (4) มีการวางแผนและมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลในระยะสั้นและมีการดำเนินการปฏิบัติจริงตามแผนนั้น และมีการศึกษามาตรการในระยะยาวไว้ด้วย (5) มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลเป็นประจำสม่ำเสมอโดยหน่วยงานรัฐเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ และมีการนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนและมาตรการป้องกันผลกระทบต่อพื้นที่ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว		พิจารณาจากแผนการดำเนินการและแผนปฏิบัติงานด้านการจัดการคุณภาพน้ำทะเลของพื้นที่

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย				คะแนน	หมายเหตุ
3.1.5 การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว	มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อห้ามของพื้นที่	0	0.5	1		หากไม่มีคุณสมบัติตามที่ระบุ ให้ 0 คะแนนหากมีแต่ไม่ได้
	มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับระบบนิเวศของพื้นที่	0	0.5	1		เน้นการหรือไม่มีประสิทธิภาพให้ 0.5
	มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน	0	0.5	1		คะแนน และหากมีคุณสมบัติตรง ให้ 1 คะแนน
	มีการจัดอบรมพนักงานผู้ประกอบการ และชุมชนเกี่ยวกับคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม	0	0.5	1		
	มีการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาดูงานให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน เช่น กิจกรรมการดูนก การศึกษาพันธุ์ไม้	0	0.5	1		
3.1.6 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว	(1) ไม่มีการจัดการใดๆ เลย (2) มีการจัดการอย่างน้อย 1-2 ข้อ แต่ยังขาดประสิทธิภาพและไม่เป็นระบบ (3) มีการจัดการทั้ง 3 ข้อ โดยมีระเบียบการปฏิบัติเป็นหลักฐานอยู่บ้างแต่การปฏิบัติมีข้อบกพร่อง (4) มีการจัดการทั้ง 3 ข้อ และมีการจัดการที่เป็นระบบหรือได้มาตรฐาน 1 ข้อ (5) มีการจัดการทั้ง 3 ข้อ และมีการจัดการที่เป็นระบบหรือได้มาตรฐานอย่างน้อย 2 ข้อ					การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวนพื้นที่นันทนาการและพื้นที่พักอาศัย 2) การกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลา

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย				คะแนน	หมายเหตุ
3.1.6 (ต่อ)						ของวันและ/หรือ ฤดูกาล 3) การจำกัดจำนวน นักท่องเที่ยว ให้ พอเหมาะกับศักยภาพ ของพื้นที่และการ บริการ
คะแนนรวมข้อ 3.1 (30 คะแนน)						
3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว (คะแนนเต็ม 35 คะแนน)						
3.2.1 การจัดสิ่ง อำนวยความสะดวก บริเวณชายหาด	มีห้องน้ำและห้องอาบน้ำ สาธารณะที่พอเพียง พร้อมใช้งาน และมีความเหมาะสมกลมกลืน กับสภาพพื้นที่	0	0.5	1		หากไม่มีคุณสมบัติ ตามที่ระบุ ให้ 0 คะแนนหากมีแต่ไม่ได้ ดำเนินการหรือไม่มี ประสิทธิภาพให้ 0.5 คะแนน และหากมี คุณสมบัติตรง ให้ 1 คะแนน
	ป้ายแสดงข้อมูลของแหล่ง ท่องเที่ยว เช่น ข้อห้ามและข้อควร ระวังต่างๆ	0	0.5	1		
	พื้นที่นั่งพักผ่อนโดยมีการจัดม้านั่งเป็นจุดๆ ในระยะห่างที่เหมาะสม	0	0.5	1		
	มีการจัดส่วนบริการร้านค้าและ ร้านขายอาหารในบริเวณที่ เหมาะสม	0	0.5	1		
	มีการจัดภาชนะรองรับขยะ บริเวณชายหาดเป็นช่วงๆ ใน จำนวนที่เพียงพอและเหมาะสม	0	0.5	1		
3.2.2 ความพร้อม ของสาธารณูปโภค พื้นฐาน	(1) แหล่งท่องเที่ยวขาดแคลนสาธารณูปโภคพื้นฐาน ไม่สามารถอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวได้ (2) แหล่งท่องเที่ยวมีสาธารณูปโภคพื้นฐานบางประเภทและไม่เพียงพอหรือมีข้อจำกัดในการใช้งาน (3) แหล่งท่องเที่ยวมีสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภท แต่มีปริมาณที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ					พิจารณาจากความ เพียงพอของ สาธารณูปโภคขั้น พื้นฐานกับการใช้งาน ในช่วงเวลาปกติและ ช่วงเทศกาล ซึ่ง สาธารณูปโภคขั้น

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
3.2.2 (ต่อ)	ของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลา (4) แหล่งท่องเที่ยวมีสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทที่มีคุณภาพปานกลาง เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลา (5) แหล่งท่องเที่ยวมีสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทที่มีคุณภาพดีเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลา		พื้นฐานในที่นี้ ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบประปา และระบบการสื่อสาร
3.2.3 การควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยว	(1) มีความหนาแน่นและสับสนมาก เพราะมีกิจกรรมที่ตึกคักทุกรูปแบบและไม่มีการควบคุม (2) มีความหนาแน่นและสับสนค่อนข้างมาก มีการควบคุมบ้างแต่ได้ผลน้อย (3) มีความหนาแน่นและสับสนปานกลาง มีการควบคุมที่ได้ผลเป็นส่วนใหญ่ (4) มีความสับสนเล็กน้อย และมีการควบคุมที่ดี แต่ผู้จัดกิจกรรมบางส่วนยังไม่ให้ความร่วมมือ (5) ไม่มีความหนาแน่นสับสน และได้รับความร่วมมือในการจัดระเบียบอย่างดี		พิจารณาจากความหนาแน่นและความสับสนในการใช้พื้นที่ที่เกิดจากการมีกิจกรรมหลายกิจกรรมทั้งบริเวณชายหาดและในน้ำทะเล เช่น หรือประมง เรือนำเที่ยว สกูเตอร์ วินเซิร์ฟ เจตสกี
3.2.4 มาตรการด้านความปลอดภัยและระบบเตือนภัย	(1) ไม่มีมาตรการรักษาความปลอดภัยและระบบเตือนภัยแต่อย่างใด (2) มีมาตรการด้านความปลอดภัยและระบบเตือนภัยน้อย หรือไม่มีประสิทธิภาพ (3) มีมาตรการรักษาความปลอดภัยและระบบเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพปานกลางแต่ระบบรักษาความปลอดภัยยังไม่รัดกุม (4) มีมาตรการรักษาความปลอดภัยและระบบเตือนภัยอยู่ในระดับดี แต่ไม่เหมาะสมหรือเพียงพอในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (5) มีมาตรการรักษาความปลอดภัยและระบบเตือนภัยอยู่ในระดับที่ดีมาก มีความเหมาะสมและเพียงพอแก่นักท่องเที่ยวทั้งในช่วงปกติและช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว		มาตรการด้านความปลอดภัย เช่น การมีป้ายหรือสัญลักษณ์เตือนภัยในการเล่นน้ำ มีการกำหนดเขตประกอบกิจกรรมทางน้ำ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย				คะแนน	หมายเหตุ
3.2.5 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	(1) ไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย (2) มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เป็นอาสาสมัครท้องถิ่นช่วยเหลือเป็นครั้งคราว (3) มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เป็นลูกจ้างประจำของแหล่งท่องเที่ยว แต่มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ (4) มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เป็นลูกจ้างประจำของแหล่งท่องเที่ยว มีความรู้เรื่องการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวและรับมือกับเหตุฉุกเฉินได้ แต่อาจไม่เพียงพอในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (5) มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เป็นลูกจ้างประจำของแหล่งท่องเที่ยว ที่เหมาะสมเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวทั้งในช่วงปกติและช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่มีความรู้เรื่องการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวและรับมือกับเหตุฉุกเฉินได้เป็นอย่างดี					พิจารณาจากการมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เพียงพอเหมาะสมต่อจำนวนนักท่องเที่ยวและความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการรับมือกับเหตุฉุกเฉิน เช่น เจ้าหน้าที่มีความรู้ผ่านการฝึกอบรมด้านความปลอดภัย เป็นต้น
3.2.6 การให้บริการ	มีศูนย์บริการหรือมีการกำหนดพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์บริการอย่างชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่ประจำ	0	0.5	1		หากไม่มีคุณสมบัติตามที่ระบุ ให้ 0 คะแนนหากมีแต่ไม่ได้ดำเนินการหรือไม่มีประสิทธิภาพให้ 0.5 คะแนน และหากมีคุณสมบัติตรง ให้ 1 คะแนนผ่านพบโปสเตอร์ นิทรรศการ
	มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น ให้	0	0.5	1		
	มีจำนวนบุคลากรด้านบริการเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว	0	0.5	1		
	มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่มีอักษาสัยดี และสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้พอสมควร	0	0.5	1		

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
3.2.6 (ต่อ)	มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบการให้บริการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	0 0.5 1	
3.2.7 การจัดการด้านการมีส่วนร่วม	มีตัวแทนของชุมชนในการร่วมวางแผนหรือบริหารจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว	0 0.5 1	หากไม่มีคุณสมบัติตามที่ระบุ ให้ 0 คะแนน หากมีแต่ไม่ได้ดำเนินการหรือไม่มีประสิทธิภาพชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
	ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ท่องเที่ยว	0 0.5 1	
	มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทต่อการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว	0 0.5 1	
	ชุมชนมีรายได้หรือเงินเดือนจากการถูกจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	0 0.5 1	
	ชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการด้านที่พัก การขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง เป็นต้น	0 0.5 1	
คะแนนรวมข้อ 3.2 (35 คะแนน)			
คะแนนรวม ข้อ 3 (เต็ม 65 คะแนน)			

วิธีการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ

การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะสามารถแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ซึ่งมีจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมด 47 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดมีค่าคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน จึงมีค่าคะแนนรวมทั้งสิ้น 235 คะแนน โดยการให้คะแนนจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านคุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลายมากที่สุด เนื่องจากเป็นแรงดึงดูดใจสำคัญ สำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว ส่วนองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการมีความสำคัญของคะแนนรองลงมา และ

องค์ประกอบด้านศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญของคะแนนน้อยที่สุด การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ แบ่งเป็น 2 กรณี ตามสภาพการพัฒนาของพื้นที่ ได้แก่

กรณีที่ 1 การประเมินแหล่งธรรมชาติประเภทเกาะที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว

กรณีที่ 2 การประเมินแหล่งธรรมชาติประเภทเกาะที่ยังไม่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว

กรณีที่ 1 การประเมินแหล่งธรรมชาติประเภทเกาะที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว

สำหรับเกาะที่มีการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวหรือจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวอยู่ในปัจจุบัน การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะจะทำการประเมินทั้ง 3 องค์ประกอบ โดยมีจำนวนตัวชี้วัดทั้งสิ้น 47 ตัวชี้วัด และมีคะแนนเต็ม 235 คะแนน

ตารางที่ 6 องค์ประกอบ เกณฑ์ จำนวนตัวชี้วัด และคะแนน ในการประเมินแหล่งธรรมชาติประเภทเกาะที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว

องค์ประกอบ	เกณฑ์	จำนวนตัวชี้วัด	คะแนน
1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยว	18	90
	2. ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	5	25
	รวม	23	115
2. ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	1. ศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	3	15
	2. การเข้าถึง	3	15
	3. ความปลอดภัย	2	10
	4. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	2	10
	รวม	10	50
3. การบริหารจัดการ	1. การจัดการด้านการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม	7	35
	2. การจัดการด้านการท่องเที่ยว	7	35
	รวม	14	70
รวมคะแนนเต็ม		47	235

ในส่วนของการประเมินองค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ ทำการประเมินแยกตามหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ หลังจากนั้นทำการรวมคะแนนของแต่ละองค์กรแล้วนำคะแนนที่ได้มาเฉลี่ยตามสัดส่วนจำนวนประชากร เพื่อกำหนดระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ

ตารางที่ 7 ค่าคะแนน ระดับมาตรฐานและสัญลักษณ์ คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว

ค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน	สัญลักษณ์
มากกว่า 200 คะแนน	ดีเยี่ยม	★ ★ ★ ★ ★
มากกว่า 165-200 คะแนน	ดีมาก	★ ★ ★ ★
มากกว่า 130-165 คะแนน	ดี	★ ★ ★
มากกว่า 95-130 คะแนน	ปานกลาง	★ ★
มากกว่า 60-95 คะแนน	ต่ำ	★

กรณีที่ 2 การประเมินแหล่งธรรมชาติประเภทเกาะที่ยังไม่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว

แหล่งธรรมชาติประเภทเกาะที่ยังไม่มีการดำเนินการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ทำการประเมินเฉพาะ 2 องค์ประกอบแรก คือ คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย และองค์ประกอบด้านศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา 6 ด้าน

ตารางที่ 8 องค์ประกอบ เกณฑ์ จำนวนตัวชี้วัด และคะแนน ในการประเมินแหล่งธรรมชาติประเภทเกาะที่ยังไม่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว

องค์ประกอบ	เกณฑ์	จำนวนตัวชี้วัด	คะแนน
1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยว	18	90
	2. ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	5	25
	รวม	23	115
2. ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว	1. ศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	3	15
	2. การเข้าถึง	3	15
	3. ความปลอดภัย	2	10
	4. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	2	10
	รวม	10	50
รวมคะแนนเต็ม		33	165

ทั้งนี้ แหล่งธรรมชาติประเภทเกาะที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวควรจะได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 80 คะแนน แต่ถ้าแหล่งธรรมชาติประเภทเกาะที่ได้คะแนนต่ำกว่า 80 คะแนน แสดงว่า พื้นที่นั้นขาดความ

ดึงดูดใจหรือมีศักยภาพต่ำในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ ซึ่งระดับมาตรฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของแหล่งเกาะสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

ตารางที่ 9 ค่าคะแนน ระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะที่ยังไม่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว

ค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน	สัญลักษณ์
มากกว่า 125 คะแนน	สูง	★ ★ ★
มากกว่า 80-125 คะแนน	ปานกลาง	★ ★
มากกว่า 40-80 คะแนน	ต่ำ	★

วิธีการให้คะแนน

การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะตามแบบประเมินที่กำหนดไว้จะมีหลักในการให้คะแนน 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 การให้คะแนนโดยพิจารณาว่าแหล่งท่องเที่ยวมีคุณสมบัติตรงกับค่าคะแนนหรือความหมายในข้อใดมากที่สุด และจะให้ค่าคะแนนในข้อที่เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวควรได้ในข้อนั้นเพียงข้อเดียว ทั้งนี้จะมีค่าการให้คะแนนตั้งแต่ 1 คะแนน ถึง 5 คะแนน

วิธีที่ 2 การให้คะแนนโดยพิจารณาว่าแหล่งท่องเที่ยว นั้น มีคุณสมบัติตรงกับดัชนีชี้วัดข้อใดบ้าง โดยดัชนีชี้วัด 1 ข้อ จะมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน หากไม่มีคุณสมบัติตรงกับดัชนีชี้วัดเลยจะมีค่าเท่ากับ 0 คะแนน หากมีคุณสมบัติตรงแต่ไม่ได้ดำเนินการหรือไม่มีประสิทธิภาพจะมีค่าเท่ากับ 0.5 คะแนน หากมีคุณสมบัติตรงตามดัชนีชี้วัด จะมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ตารางที่ 10 เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด ค่าคะแนนและความหมายในการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่ง
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย			
1.1 คุณค่าด้านการท่องเที่ยว			
1.1.1 สภาพของเกาะ	(1) ไม่มีมุมมองสวยงาม หรือมีแต่ เสื่อมโทรม (2) มีมุมมองที่สวยงามบ้าง (3) มีมุมมองที่สวยงามเป็นที่ พอใจของนักท่องเที่ยว (4) มีมุมมองที่สวยงามมาก (5) มีมุมมองที่สวยงามมาก เป็นที่ เลื่องลือระดับประเทศ		พิจารณาจากรูปร่างของเกาะว่า มีเอกลักษณ์โดดเด่นและ สวยงาม หรือเป็นเอกลักษณ์ที่ ที่อื่นไม่มี หรือหายากมาก หรือมีน้อยแห่ง มีรูปทรงที่ ชัดเจนและสวยงาม
1.1.2 ขนาดของเกาะ	(1) มีขนาดเล็กมาก ไม่มีพื้นที่ รองรับการท่องเที่ยว (2) มีพื้นที่รองรับการท่องเที่ยว แต่ในบางฤดูไม่เพียงพอ (3) มีพื้นที่รองรับการท่องเที่ยวได้ ดี และเพียงพอทุกฤดูกาล (4) มีพื้นที่รองรับการท่องเที่ยวได้ มากมายหลายกิจกรรม แต่มี ข้อจำกัดบ้าง เช่น มีที่รายน้อย (5) มีพื้นที่รองรับการท่องเที่ยวได้ มากมายหลายกิจกรรม ไม่มี ข้อจำกัด		พิจารณาจากขนาดของเกาะ เกาะขนาดใหญ่จะมี พื้นที่รองรับกิจกรรมการ ท่องเที่ยวได้มากกว่า เกาะขนาดเล็ก
1.1.3 สภาพป่า ธรรมชาติ	(1) ไม่มี หรือมีแต่เสื่อมโทรม (2) มีสภาพป่าเพียง 1-2 ประเภท มีความหนาแน่นของป่าต่ำ หรือมี ชนิดของพันธุ์พืช 1-5 ชนิด		พิจารณาจากประเภทของป่าที่ พบบนเกาะ เช่น ป่าดิบชื้น, ป่า เขาหินปูน, ป่าชายหาด, ป่าชาย เลน และสภาพความสมบูรณ์ ของป่าเหล่านั้น ได้แก่ ความ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1.1.3 (ต่อ)	(3) มีสภาพป่าอย่างน้อย 2 ประเภท มีความหนาแน่นของป่าพอสมควร หรือมีชนิดของพันธุ์พืช 6-10 ชนิด (4) มีสภาพป่าอย่างน้อย 2 ประเภท มีความหนาแน่นของป่าสูง หรือมีชนิดของพันธุ์พืช 11-20 ชนิด (5) มีสภาพป่าอย่างน้อย 2 ประเภท มีความหนาแน่นของป่าสูงมาก หรือมีชนิดของพันธุ์พืชมากกว่า 20 ชนิด สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว นานาชาติได้		หนาแน่นของป่า และชนิดของพันธุ์พืชที่พบในป่า
1.1.4 ภูเขาที่อยู่บนเกาะ	(1) ไม่มี หรือมีแต่เสื่อมโทรม (2) มีภูเขา แต่ไม่สูง ไม่เด่น สวยงามเล็กน้อย (3) มีภูเขาสูง เด่น สวยงามพอสมควร (4) มีภูเขาหลายลูก สูง เด่น สวยงาม (5) มีภูเขาหลายลูก สูง เด่น สวยงามมาก		แหล่งธรรมชาติประเภทภูเขาจะช่วยเสริมสภาพภูมิทัศน์ของเกาะให้ดูสวยงามขึ้น โดยพิจารณาจากความสมบูรณ์และสวยงามของภูเขา
1.1.5 น้ำจืด	(1) มีน้อย (2) มีพอใช้ในบางฤดูกาล (3) มีมากพอใช้ตลอดปี และคุณภาพใช้อุปโภคได้ (4) มีมากพอใช้ตลอดปี ในเวลา 5 ปีที่ผ่านมาไม่เคยขาดน้ำจืด น้ำมีคุณภาพดี		พิจารณาจากปริมาณของแหล่งน้ำจืดตามธรรมชาติบนเกาะ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1.1.5 (ต่อ)	(5) มีมากพอใช้ตลอดปี ไม่ขาดน้ำมาเป็นเวลานานกว่า 10 ปีแล้ว และน้ำมีคุณภาพดี		
1.1.6 ความงามของถ้ำ	(1) ไม่มีถ้ำ หรือมีถ้ำแต่ไม่สวย หรือไม่มีความน่าสนใจ (2) สวยหรือมีสิ่งน่าสนใจ เช่น รูปร่างหิน มีเรื่องความเชื่อ (3) สวยหรือมีสิ่งน่าสนใจ และมีผู้คนไปชมสม่ำเสมอ (4) สวยมาก มีห้อง หรือมีสิ่งน่าสนใจหลายสิ่ง และมีผู้คนไปเที่ยวชมมาก (5) สวยมาก มีหลายห้อง หรือมีสิ่งน่าสนใจมาก และมีผู้คนไปเที่ยวชมมากเป็นที่เลื่องลือระดับประเทศ		พิจารณาจากลักษณะและองค์ประกอบของถ้ำตามธรรมชาติที่ปรากฏแก่สายตา
1.1.7 ความงามของน้ำตก	(1) ไม่มีน้ำตก หรือมีน้ำตกแต่ไม่สวยหรือไม่มีความน่าสนใจ (2) สวยหรือมีสิ่งน่าสนใจ เช่น มีเรื่องความเชื่อ (3) สวยหรือมีสิ่งน่าสนใจ และมีผู้คนไปชมสม่ำเสมอ (4) สวยมาก มีหลายชั้น หรือมีสิ่งน่าสนใจหลายสิ่ง และมีผู้คนไปเที่ยวชมมาก (5) สวยมาก มีหลายชั้น หรือมีสิ่งน่าสนใจมาก และมีผู้คนไปเที่ยวชมมากเป็นที่เลื่องลือระดับประเทศ		แหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตกจะช่วยเสริมสภาพภูมิทัศน์ของเกาะให้ดูสวยงามขึ้นโดยพิจารณาจากความสวยงามของน้ำตก

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1.1.8 ความงามของ ชายหาด	(1) ไม่สวย ไม่มีความน่าสนใจ (2) สวยหรือมีสิ่งน่าสนใจ เช่น มี เรื่องความเชื่อ (3) สวยหรือมีสิ่งน่าสนใจ และมี ผู้คนไปชมสม่ำเสมอ (4) สวยมากหรือมีสิ่งน่าสนใจ หลายสิ่ง และมีผู้คนไปเที่ยวชม มาก (5) สวยมากหรือมีสิ่งน่าสนใจ มาก และมีผู้คนไปเที่ยวชมมาก เป็นที่เลื่องลือระดับประเทศ		แหล่งธรรมชาติประเภท ชายหาดจะช่วยเสริมสภาพภูมิ ทัศน์ของเกาะให้ดูสวยงามขึ้น โดยพิจารณาจากความสวยงาม และความสมบูรณ์ของชายหาด
1.1.9 แนวปะการัง	(1) แนวปะการังอยู่ในสภาพเสื่อม โทรม (2) แนวปะการังอยู่ในสภาพที่ แตกหักและเสียหายน้อย (3) แนวปะการังอยู่ในสภาพ แตกหักและเสียหายน้อย มีความ สวยงามปานกลางและมี นักท่องเที่ยวไปชมสม่ำเสมอ (4) แนวปะการังอยู่ในสภาพไม่ แตกหักและเสียหาย มีความ สวยงามมากและมีผู้คนไปชมมาก (5) แนวปะการังอยู่ในสภาพ สวยงาม ไม่แตกหักและเสียหาย มี ความสวยงามมากและมีผู้คนไป เที่ยวชมมาก เป็นที่เลื่องลือใน ระดับประเทศ		พิจารณาจากสภาพและความ สวยงามของแนวปะการังใน บริเวณโดยรอบเกาะ
1.1.10 หู้าทะเลหรือ สาหร่ายทะเล	(1) ไม่มี หรือมีแต่อยู่ในสภาพ เสื่อมโทรม (2) มีหู้าทะเลหรือสาหร่ายทะเล		พิจารณาจากความสมบูรณ์ของ หู้าทะเลและหรือสาหร่าย ทะเลในบริเวณโดยรอบเกาะ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1.1.10 (ต่อ)	ขึ้นประปราย (3) มีหญ้าทะเลหรือสาหร่ายทะเลขึ้นหนาแน่นและสมบูรณ์พอสมควร (4) มีหญ้าทะเลหรือสาหร่ายทะเลขึ้นหนาแน่นและสมบูรณ์มาก (5) มีหญ้าทะเลหรือสาหร่ายทะเลขึ้นหนาแน่นและสมบูรณ์มาก และเป็นแหล่งอาหารสำหรับสัตว์น้ำหายากบางชนิด เช่น พะยูน, เต่าทะเล		
1.1.11 ความชุ่มชื้นของน้ำทะเลโดยปกติ	(1) สีคล้ำหรือขุ่นมาก (2) สีคล้ำหรือขุ่น (3) ค่อนข้างใสหรือขุ่นน้อย (4) สีสวยและใสมาก (5) สีสวยและใสมาก เป็นที่เลี้ยงสัตว์ในระดับประเทศ		พิจารณาจากความชุ่มชื้นของน้ำทะเลบริเวณโดยรอบเกาะในสภาพปกติ
1.1.12 สัตว์จำพวกนก	(1) เคยมี หรือมีสัตว์จำพวกนก 1 ชนิด (2) มีสัตว์จำพวกนก 2-3 ชนิด (3) มีสัตว์จำพวกนก 4-5 ชนิด (4) มีสัตว์จำพวกนก 6-10 ชนิด (5) มีสัตว์จำพวกนกมากกว่า 10 ชนิด		พิจารณาจากจำนวนชนิดของสัตว์จำพวกนกที่พบบนเกาะ
1.1.13 สัตว์ประจำถิ่นหรือสัตว์หายาก	(1) เคยมี หรือมีสัตว์ประจำถิ่นหรือสัตว์หายาก 1 ชนิด (2) มีสัตว์ประจำถิ่นหรือสัตว์หายาก 2-3 ชนิด (3) มีสัตว์ประจำถิ่นหรือสัตว์หายาก 4-5 ชนิด		พิจารณาจากจำนวนชนิดของสัตว์ประจำถิ่นหรือสัตว์หายากที่พบบนเกาะ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1.1.13 (ต่อ)	(4) มีสัตว์ประจำถิ่นหรือสัตว์หายาก 6-10 ชนิด (5) มีสัตว์ประจำถิ่นหรือสัตว์หายากมากกว่า 10 ชนิด		
1.1.14 สัตว์น้ำ	(1) เคยมี หรือมีสัตว์น้ำ 1 ชนิด (2) มีสัตว์น้ำ 2-3 ชนิด (3) มีสัตว์น้ำ 4-5 ชนิด (4) มีสัตว์น้ำ 6-10 ชนิด (5) มีสัตว์น้ำมากกว่า 1 ชนิด		พิจารณาจากจำนวนชนิดของสัตว์น้ำที่พบบริเวณเกาะ
1.1.15 ตำนานหรือเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้อง	(1) ไม่มีตำนานหรือความสำคัญ (2) มีตำนาน แต่มีความสำคัญน้อย (3) มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือบุคคลระดับท้องถิ่น (4) มีความสำคัญมากเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือบุคคลระดับจังหวัด, ภูมิภาค (5) มีความสำคัญมากเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือบุคคลระดับชาติ		พิจารณาจากความสำคัญของตำนานที่เกี่ยวข้องกับเกาะ
1.1.16 สถานที่ที่เป็นที่เคารพ เช่น สถานที่ศักดิ์สิทธิ์	(1) ไม่มีสถานที่ที่เป็นที่เคารพหรือมีแต่ไม่มีความสำคัญ (2) มีสถานที่ที่เป็นที่เคารพ แต่มีความสำคัญน้อย (3) มีสถานที่ที่เป็นที่เคารพระดับท้องถิ่น (4) มีสถานที่ที่เป็นที่เคารพระดับจังหวัด, ภูมิภาค (5) มีสถานที่ที่เป็นที่เคารพระดับชาติ		พิจารณาจากความสำคัญของสถานที่ที่เป็นที่เคารพบนเกาะ เช่น วัด

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1.1.17 เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เคยเกิดขึ้นบนเกาะ	(1) ไม่มีเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือมีแต่ไม่มีความสำคัญ (2) มีเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ มีความสำคัญและความสมบูรณ์ของหลักฐานน้อย (3) มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ระดับท้องถิ่น และมีความสมบูรณ์ของหลักฐานปานกลาง (4) มีความสำคัญมากเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ระดับจังหวัด, ภูมิภาคและมีความสมบูรณ์ของหลักฐานดี (5) มีความสำคัญมากเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ระดับชาติ และมีความสมบูรณ์ของหลักฐานดีมาก		เกาะที่มีทรัพยากรทางประวัติศาสตร์สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ซึ่งความสำคัญทางประวัติศาสตร์จะมีตั้งแต่ระดับท้องถิ่น เช่น การมีเรื่องเล่าพื้นบ้าน หรือมีความสำคัญในระดับประเทศ เช่น เป็นที่ตั้งของพระราชวัง หรือมีเหตุการณ์ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้น
1.1.18 แหล่งโบราณสถาน และ/หรือ โบราณวัตถุที่สำคัญ	(1) ไม่มีแหล่งโบราณสถานและ/หรือโบราณวัตถุ หรือมีแหล่งโบราณสถานและ/หรือโบราณวัตถุ แต่มีความสมบูรณ์น้อยมาก (2) มีแหล่งโบราณสถานและ/หรือโบราณวัตถุ มีความสำคัญและความสมบูรณ์น้อย (3) มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือบุคคลระดับท้องถิ่น และมีความสมบูรณ์ปานกลาง (4) มีความสำคัญมากเกี่ยวข้องกับ		เกาะที่มีโบราณสถานและ/หรือโบราณวัตถุอยู่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ โดยพิจารณาจากความสำคัญของแหล่งโบราณสถาน และ/หรือ โบราณวัตถุ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1.1.18 (ต่อ)	เหตุการณ์หรือบุคคลระดับจังหวัด ภูมิภาคและมีความสมบูรณ์ดี (5) มีความสำคัญมากเกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์หรือบุคคลระดับชาติ และมีความสมบูรณ์ดีมาก		
คะแนนรวมข้อ 1.1 (90 คะแนน)			
1.2 ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย			
1.2.1 การกัดเซาะของ ชายฝั่งโดยคลื่น	(1) ชายฝั่งถูกกัดเซาะอย่างรุนแรง โดยมีอัตราการกัดเซาะมากกว่า 1 เมตรต่อปีติดต่อกันหลายปี (2) ชายฝั่งถูกกัดเซาะ โดยมีอัตรา การกัดเซาะน้อยกว่า 1 เมตรต่อปี ติดต่อกันหลายปี (3) ชายฝั่งถูกกัดเซาะ โดยมีอัตรา การกัดเซาะน้อยกว่า 1 เมตรต่อปี ในบางปีและเกิดขึ้น ไม่มากกว่า 50% ของชายหาดของเกาะ (4) ชายฝั่งเกิดการกัดเซาะหรือ การย้ายที่ของทรายชายหาดในฤดู มรสุมบ้างแต่มีสภาพเปลี่ยนแปลง เล็กน้อย เมื่อผ่านช่วงมรสุมไป (5) ชายฝั่งมีร่องรอยการถูกกัด เซาะน้อยมากในช่วงฤดูมรสุม และกลับคืนสู่สภาพเดิมเมื่อผ่าน พ้นฤดูกาลนั้นไป		พิจารณาจากความรุนแรงของ การกัดเซาะจากอัตราการกัด เซาะของชายฝั่งโดยคลื่น
1.2.2 กิจกรรมที่ ก่อให้เกิดการทำลาย สภาพธรรมชาติ บริเวณชายฝั่ง	(1) มีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการ ทำลายสภาพธรรมชาติบริเวณ ชายฝั่งมาก (2) มีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการ ทำลายสภาพธรรมชาติบริเวณ		กิจกรรมที่ก่อให้เกิดการทำลาย สภาพธรรมชาติบริเวณชายฝั่ง เช่น การขุดร่องน้ำ การขุด ทรายการทำประมง โดย พิจารณาจากกิจกรรม

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1.2.2 (ต่อ)	ชายฝั่งไม่เกิน 50% ของพื้นที่ชายฝั่ง (3) มีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการทำลายสภาพธรรมชาติบริเวณชายฝั่งไม่เกิน 30% ของพื้นที่ชายฝั่ง (4) มีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการทำลายสภาพธรรมชาติบริเวณชายฝั่งไม่เกิน 10% ของพื้นที่ชายฝั่ง (5) ไม่มีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการทำลายสภาพธรรมชาติบริเวณชายฝั่ง		เหล่านี้นับบริเวณชายฝั่งโดยรอบพื้นที่เกาะ
1.2.3 สภาพการถูกรบกวนจากโรงแรม/รีสอร์ท/บังกะโล	(1) มีการสร้างโรงแรม/รีสอร์ท/บังกะโลหนาแน่น และการจัดระเบียบไม่เรียบร้อย (2) มีการสร้างโรงแรม/รีสอร์ท/บังกะโลบนเกาะหนาแน่นไม่มาก ไม่เกิน 50% ของพื้นที่ มีการจัดระเบียบที่ยังไม่เรียบร้อยอยู่บ้าง (3) มีการสร้างโรงแรม/รีสอร์ท/บังกะโลบนเกาะบางส่วน ไม่เกิน 30% ของพื้นที่และมีการจัดระเบียบได้เรียบร้อย (4) มีการสร้างโรงแรม/รีสอร์ท/บังกะโลบนเกาะไม่เกิน 10% ของพื้นที่โดยมีการจัดระเบียบได้เรียบร้อย (5) ไม่มีการสร้างโรงแรม/รีสอร์ท/บังกะโลบนเกาะ		พิจารณาจากการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะในการประกอบกิจการโรงแรม/รีสอร์ท/บังกะโล

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
1.2.4 สภาพการถูกรบกวนจากการสร้างที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่	(1) มีการสร้างที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่หนาแน่น และมีการจัดระเบียบแต่ยังไม่เรียบร้อย (2) มีการสร้างที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่หนาแน่นไม่มาก ไม่เกิน 50% ของพื้นที่ มีการจัดระเบียบที่ยังไม่เรียบร้อยอยู่บ้าง (3) มีการสร้างที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่บางส่วนไม่เกิน 30% ของพื้นที่และมีการจัดระเบียบได้เรียบร้อย (4) มีการสร้างที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่บนเกาะไม่เกิน 10% ของพื้นที่โดยมีการจัดระเบียบได้เรียบร้อย (5) ไม่มีการสร้างที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่บนเกาะ		พิจารณาจากการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะในการสร้างที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่
1.2.5 ภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดการทำลายสภาพของเกาะ	(1) มี 1-2 ครั้งในรอบ 1 ปี (2) มี 1-2 ครั้งในรอบ 3 ปี (3) มี 1-2 ครั้งในรอบ 5 ปี (4) มี 1-2 ครั้งในรอบ 10 ปี (5) มี 1-2 ครั้งในรอบ 20 ปี หรือนานกว่านั้น		
คะแนนรวมข้อ 1.2 (25 คะแนน)			
คะแนนรวม ข้อ 1 (คะแนนเต็ม 115 คะแนน)			

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
2. ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว			
2.1 ศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
2.1.1 โอกาสในการเป็นแหล่งดูสัตว์	(1) มีสัตว์น้อยชนิดมาก พบเห็นแต่สัตว์ธรรมดา (2) มีสัตว์น้อยชนิด พบเห็นสัตว์ที่ไม่ใช่สัตว์ธรรมดาทั่วไปบ้าง โดยสามารถพบสัตว์ 5 ชนิดใน 1 วัน (3) มีสัตว์หลายชนิด พบเห็นสัตว์แปลกๆ บ้าง โดยสามารถพบสัตว์ 6-10 ชนิดใน 1 วัน (4) มีสัตว์หลายชนิด พบเห็นสัตว์แปลกๆ ได้บ่อย โดยสามารถพบสัตว์ 11-20 ชนิดใน 1 วัน (5) มีสัตว์หลายชนิด พบเห็นสัตว์แปลกๆ ได้บ่อย และมีชนิดที่หายากสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้		การพิจารณาจะดูจากจำนวนชนิดของสัตว์ที่พบในแหล่งธรรมชาตินั้น โดยเฉพาะสัตว์ป่าที่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว เช่น นกหายากชนิดต่างๆ หรือผีเสื้อที่มีสีสันสวยงามตัวอย่างเช่นใน 1 วันอาจพบนก 10 ชนิดและพบผีเสื้ออีก 5 ชนิด ถ้านับว่าพบสัตว์ทั้งหมด 15 ชนิด เป็นต้น
2.1.2 โอกาสในการเป็นแหล่งดูพันธุ์พืช	(1) มีความหลากหลายของพันธุ์พืช 1-2 ชนิด และเป็นชนิดที่สามารถพบได้ทั่วไป (2) มีความหลากหลายของพันธุ์พืช 3-5 ชนิด แต่เป็นชนิดที่สามารถพบได้ทั่วไป (3) มีความหลากหลายของพันธุ์พืช 6-10 ชนิด และมีชนิดที่น่าสนใจ หายากแต่โอกาสที่จะพบเห็นในแหล่งท่องเที่ยวมีน้อย (4) มีความหลากหลายของพันธุ์พืช 11-20 และมีชนิดที่น่าสนใจ หายากและโอกาสที่จะพบเห็นในแหล่งท่องเที่ยวมีมาก		การที่แหล่งธรรมชาติประเภทเกาะมีพันธุ์พืชที่มีความหลากหลาย หรือมีลักษณะโดดเด่น หายากจะสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชมได้เป็นอย่างดี และสามารถเพิ่มความหลากหลายและความน่าสนใจของกิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณเกาะได้ ทั้งนี้ ความหลากหลายของพันธุ์พืช (Plant Diversity) คือ การที่มีพืชนานาชนิดหลากหลายพันธุ์ ความหลากหลายภายในชนิดพันธุ์ซึ่งทำให้เกิดความ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
2.1.2 (ต่อ)	(5) มีความหลากหลายของพันธุ์พืชมากกว่า 20 ชนิด โดยมีชนิดที่น่าสนใจ หายากและโอกาสที่จะพบเห็นในแหล่งท่องเที่ยวมีมาก และนักท่องเที่ยวมีความประสงค์ที่จะไปชมสิ่งดังกล่าว		หลากหลายทางพันธุกรรมและความหลากหลายของระบบนิเวศ
2.1.3 ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	(1) ไม่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว (2) มีเพียงกิจกรรมการท่องเที่ยวทั่วไปบริเวณชายหาด ได้แก่ การเดินเที่ยวชมการพักผ่อน และการเล่นน้ำ (3) นอกเหนือจากกิจกรรมการท่องเที่ยวทั่วไปบริเวณชายหาด ยังมีกิจกรรมชนิดอื่นอีก 1-2 ประเภท (4) นอกเหนือจากการเที่ยวชมชายหาด ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชนิดอื่น 3-4 ประเภท โดยมีกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีและมีความเป็นเอกลักษณ์ (5) นอกเหนือจากการเที่ยวชมชายหาด ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชนิดอื่นมากกว่า 4 ประเภท โดยมีกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีและมีความเป็นเอกลักษณ์		พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมหลากหลายจะทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่ตนพอใจได้มากขึ้น และกิจกรรมการท่องเที่ยวควรมีความน่าสนใจหรือมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ เช่น การดำน้ำ การเดินป่า การดูนก การตกปลา เป็นต้น ทั้งนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและเป็นที่ยอมรับของคนท้องถิ่น
คะแนนรวมข้อ 2.1 (15 คะแนน)			

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
2.2 การเข้าถึง			
2.2.1 การเดินทาง เข้าถึงเกาะ	(1) การเดินทางลำบากมาก ไม่แน่นอนว่ามีเรือบริการนักท่องเที่ยวเพื่อไปยังเกาะระยะทางไกลจากฝั่ง (2) การเดินทางไม่ลำบาก มีเรือบริการนักท่องเที่ยวไม่มาก ระยะทางไกลจากฝั่ง (3) การเดินทางสะดวก มีเรือบริการนักท่องเที่ยวไม่มาก แต่มีอยู่เสมอ ระยะทางไม่ไกลจากฝั่ง (4) การเดินทางสะดวกมาก มีเรือบริการนักท่องเที่ยวเป็นประจำ อาจเป็นบางช่วงเวลา ระยะทางไม่ไกลจากฝั่ง (5) การเดินทางสะดวกมาก มีเรือบริการนักท่องเที่ยวเพียงพอเป็นประจำตลอดฤดูกาล ระยะทางไม่ไกลจากฝั่ง		พิจารณาจากความสะดวกและระยะทางในการเดินทางจากฝั่งเพื่อไปยังเกาะ และจำนวนเรือบริการที่จะนำนักท่องเที่ยวไปยังเกาะ
2.2.2 ความสะดวกใน การเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยวบริเวณเขต บริการ	(1) มีทางเข้าถึงได้แต่ไม่สะดวก และเส้นทางไม่มีความปลอดภัยเท่าที่ควร (2) มีความสะดวกในการเข้าถึงน้อย สภาพถนนเส้นทางสะดวกดี เฉพาะในบางฤดูกาลเส้นทางมีความปลอดภัยในบางฤดูกาลหรือบางช่วงเวลา (3) มีทางเข้าถึงได้สะดวกในทุกฤดูกาล แต่พาหนะ (รถยนต์หรือเรือ) สามารถใช้ความเร็วได้ต่ำ		พิจารณาจากสภาพของเส้นทางที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวความปลอดภัยในการเดินทางระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางความสามารถในการเข้าถึงได้ทุกฤดูกาลประเภทของยานพาหนะที่เข้าถึงได้

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
2.2.2 (ต่อ)	(4) มีทางเข้าถึงได้สะดวกในทุกฤดูกาล พาหนะ (รถยนต์หรือเรือ) สามารถใช้ความเร็วได้สูง เส้นทางมีความปลอดภัย (5) มีความสะดวกในการเข้าถึงด้วยพาหนะหลายประเภท ทุกฤดูกาล สภาพเส้นทางดีเส้นทางมีความปลอดภัยตลอดการเดินทาง		
2.2.3 ความเชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก	(1) แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่อย่างโดดเด่น ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวอื่นอยู่ใกล้เคียง (2) แหล่งท่องเที่ยวไม่อยู่บนเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก แต่มีแหล่งท่องเที่ยวอื่นอยู่ใกล้เคียงบ้าง (3) แหล่งท่องเที่ยวอยู่บนเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก หรือมีแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงที่สามารถจัดกลุ่มท่องเที่ยวได้ (4) แหล่งท่องเที่ยวอยู่บนเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก สามารถเชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้ แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงมีความน่าสนใจปานกลาง (5) แหล่งท่องเที่ยวอยู่บนเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก สามารถเชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้ โดยง่าย แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงมีความหลากหลายสร้างวงจรการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้		พิจารณาว่าแหล่งท่องเที่ยวนี้อยู่บนเส้นทางท่องเที่ยวหลักหรือทางผ่านของนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากจุดหนึ่งที่มีความสำคัญไปยังอีกจุดหนึ่งที่มีความสำคัญหรือไม่ มีแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบที่ส่งเสริมให้เกิดวงจรการท่องเที่ยวได้หรือไม่ ซึ่งจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวซึ่งตั้งอยู่โดดเดี่ยวห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
คะแนนรวมข้อ 2.2 (15 คะแนน)			
2.3 ความปลอดภัย			
2.3.1 การเกิดเหตุอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากภัยธรรมชาติ	(1) มีบ่อยตลอดปี (2) มีทุกปี แต่เกิดขึ้นในบางฤดูกาลหรือเพียงบางช่วงของปี (3) มีสถิติการเกิดเหตุอันตราย 4-5 ครั้ง ในรอบ 10 ปี (4) มีสถิติการเกิดเหตุอันตราย 2-3 ครั้ง ในรอบ 10 ปี (5) มีสถิติการเกิดเหตุอันตรายน้อยกว่า 2 ครั้ง ในรอบ 10 ปี		พิจารณาจากสถิติของการเกิดเหตุอันตรายในระยะเวลา 10 ปี ทั้งจากตัวพื้นที่และในบริเวณเส้นทางท่องเที่ยวที่เกิดจากภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว สึนามิ น้ำป่า ดินถล่ม หน้าผาสูงชัน กระแสน้ำรุนแรง สัตว์ดุร้าย มาลาเรีย เป็นต้น
2.3.2 การเกิดเหตุอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากปัจจัยอื่น	(1) มีบ่อยตลอดปี (2) มีทุกปี แต่เกิดขึ้นในบางฤดูกาลหรือเพียงบางช่วงของปี (3) มีสถิติการเกิดเหตุอันตราย 4-5 ครั้ง ในรอบ 10 ปี (4) มีสถิติการเกิดเหตุอันตราย 2-3 ครั้ง ในรอบ 10 ปี (5) มีสถิติการเกิดเหตุอันตรายน้อยกว่า 2 ครั้ง ในรอบ 10 ปี		พิจารณาจากสถิติของการเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุอันตรายในระยะเวลา 10 ปี ทั้งจากตัวพื้นที่และในบริเวณเส้นทางท่องเที่ยวที่เกิดจากปัจจัยอื่น เช่น ภัยจากโจรสลัด เรือล่ม เป็นต้น
คะแนนรวมข้อ 2.3 (10 คะแนน)			
2.4 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว			
2.4.1 ความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของตัวแหล่งท่องเที่ยว	(1) แหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้น้อยมากหรือมีความเปราะบางของทรัพยากรมาก หรือมีข้อจำกัดของพื้นที่มากอาจไม่เหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว (2) แหล่งท่องเที่ยวมี		พิจารณาจากระดับของข้อจำกัดในการพัฒนาหากแหล่งท่องเที่ยวมีความอ่อนไหวหรือความเปราะบางของทรัพยากรธรรมชาติมากก็จะสามารถรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้น้อย ข้อจำกัดในที่นี้ เช่น ขนาดของ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
2.4.1 (ต่อ)	ความสามารถในการรองรับการพัฒนาได้น้อย หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความเปราะบางหรืออ่อนไหวมาก (3) แหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการรองรับการพัฒนาในระดับปานกลางหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความอ่อนไหวแต่พอที่จะรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ (4) แหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้มากหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความอ่อนไหวน้อย (5) แหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้มากหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความอ่อนไหวน้อย และปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่รองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากอยู่แล้ว		พื้นที่ที่สามารถสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวได้
2.4.2 ความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน และหน่วยงานรัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยว	(1) ไม่มีการจัดตั้งกลุ่มโดยองค์กรท้องถิ่น เพื่อช่วยกำหนดนโยบายและวางแนวทางการจัดการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานรัฐ (2) มีกลุ่มองค์กรท้องถิ่นร่วมกำหนดนโยบายพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานรัฐ แต่การปฏิบัติยังไม่สัมฤทธิ์ผล		พิจารณาจากการมีกลุ่มองค์กรทั้งภายในและภายนอกในระดับต่างๆ ให้การสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มองค์กรท้องถิ่นหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน รวมทั้งศักยภาพในการประสานความร่วมมือ

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
2.4.2 (ต่อ)	(3) มีกลุ่มองค์กรท้องถิ่นและภาคเอกชนให้การสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานรัฐ ทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติในระดับหนึ่ง ซึ่งยังมีปัญหาเรื่องงบประมาณและกำลังคน (4) มีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่นให้การสนับสนุนและจัดการด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ผลดีและเพียงพอในปัจจุบัน (5) มีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่นร่วมกันให้การสนับสนุนและจัดการด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะมากขึ้นในอนาคต		ระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
คะแนนรวมข้อ 2.4 (10 คะแนน)			
คะแนนรวม ข้อ 2 (คะแนนเต็ม 50 คะแนน)			

จำนวนองค์กรของรัฐและ/หรือองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ดูแลรับผิดชอบเกาะ ☐ 1 องค์กร ☐ 2 องค์กร ☐ 3 องค์กร ☐ 4 องค์กร ☐ 5 องค์กร ☐ มากกว่า 5 องค์กร.....องค์กร			
เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
3. การบริหารจัดการ			
3.1 การจัดการด้านการอนุรักษ์และรักษาสิงแวดล้อม			
3.1.1 การจัดกิจกรรมที่เหมาะสม	(1) กิจกรรมการท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อพื้นที่ที่มีความเปราะบางทางนิเวศวิทยาและสภาพทางกายภาพ และไม่เป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น (2) กิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้แหล่งธรรมชาติเกิดความเสื่อมโทรม แต่เป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น (3) กิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้แหล่งธรรมชาติเสื่อมโทรมน้อยและเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ (4) กิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้แหล่งธรรมชาติเสื่อมโทรมเล็กน้อย เป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น และคนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรม (5) กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ทำให้แหล่งธรรมชาติเสื่อมโทรม เป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น และคนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรม และเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติ		พิจารณาจากสภาพผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติจะช่วยป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับแหล่งธรรมชาติหรือพื้นที่ที่มีความเปราะบางได้

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
3.1.2 การจัดการด้าน ภูมิทัศน์และความเป็น ระเบียบเรียบร้อยของ พื้นที่	(1) ไม่มีการจัดการด้านภูมิทัศน์ ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดทัศนอุจาดจนกลายเป็น สถานที่เสื่อมโทรม (2) มีการจัดการด้านภูมิทัศน์น้อย หรือมีการจัดการที่ไม่เหมาะสม เป็นส่วนใหญ่ทำให้คุณค่าของ สถานที่ลดลง (3) แหล่งท่องเที่ยวได้รับการ จัดการด้านภูมิทัศน์ที่สวยงาม สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพ พื้นที่เป็นส่วนใหญ่ แต่มีบาง บริเวณที่ไม่เหมาะสม (4) แหล่งท่องเที่ยวได้รับการ จัดการด้านภูมิทัศน์ที่สวยงาม สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพ พื้นที่ แต่การดำเนินการอาจติดขัด ไปบ้างจากปัญหาบางประการ เช่นงบประมาณ ความร่วมมือของ ผู้ประกอบการ (5) แหล่งท่องเที่ยวได้รับการ จัดการด้านภูมิทัศน์ที่สวยงาม สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพ พื้นที่ ส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวมี ความโดดเด่นมากขึ้น และมีความ เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่ในระดับ ที่ดี		พิจารณาสภาพภูมิทัศน์และ ความสวยงามของแหล่ง ท่องเที่ยวเมื่อได้รับการจัดการ หรือการดูแลความเรียบร้อย ของพื้นที่ ซึ่งการพัฒนาใดๆ จะต้องไม่ทำให้จุดเด่นต่างๆ ต้องเสื่อมโทรมลงไปและ สิ่งก่อสร้างจะต้องไม่ขัดความ งามของจุดเด่นต่างๆ การ จัดการด้าน ภูมิทัศน์ที่เหมาะสม เช่นการ จัดวางตำแหน่งของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้ สอดคล้องกับพื้นที่และ กิจกรรมที่เกิดขึ้นการจัดสร้าง สิ่งก่อสร้างหรือการปรุงแต่ง ภูมิทัศน์ของบริเวณต่างๆ ให้มี ความกลมกลืนกับธรรมชาติ มากที่สุด

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
3.1.3 การจัดการขยะมูลฝอยและการรักษาความสะอาด	(1) ไม่มีการจัดการด้านขยะมูลฝอย ไม่มีภาชนะรองรับขยะ มีขยะเกลื่อนกลาดเกิดความสกปรกไม่น่าดู (2) มีการจัดการด้านขยะมูลฝอย แต่ยังมีข้อบกพร่องสูง และยังพบเห็นขยะเกลื่อนกลาดหรือกองขยะในบางบริเวณ (3) มีการจัดการด้านขยะมูลฝอย แต่การจัดเก็บ การกำจัด และภาชนะรองรับขยะยังไม่ดีพอ ภาชนะรองรับยังไม่เพียงพอ (4) มีการจัดการด้านขยะมูลฝอย การจัดเก็บกำจัดและภาชนะรองรับขยะเป็นอย่างดีแต่ยังไม่เพียงพอหรือสมบูรณ์เต็มที่ อาจมีปัญหาในบางช่วงเวลา หรือช่วงที่มีนักท่องเที่ยวใช้บริการมาก แต่ก็สามารถจัดการให้พื้นที่สะอาดเรียบร้อยได้ในระยะเวลาหนึ่ง (5) มีการจัดเก็บขยะมูลฝอยเป็นอย่างดี มีภาชนะรองรับอย่างเพียงพอและมีความสะอาดอยู่ตลอดเวลา (5) มีการจัดเก็บขยะมูลฝอยเป็นอย่างดี มีภาชนะรองรับอย่างเพียงพอและมีความสะอาดอยู่ตลอดเวลา		พิจารณาภาพรวมของการจัดการด้านขยะมูลฝอยไม่ว่าจะเป็นระบบกำจัดขยะมูลฝอย การจัดเก็บการกำจัด ความเพียงพอของภาชนะที่รองรับว่ามีอุปกรณ์ที่เพียงพอและมีการจัดการที่เป็นระบบหรือไม่

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
3.1.4 การจัดการน้ำเสีย	(1) ไม่มีการจัดการน้ำเสีย (2) มีการจัดการน้ำเสียบ้าง แต่ยัง มีข้อบกพร่องสูง และยังพบเห็น การระบายน้ำเสียโดยไม่มีการ บำบัดในบางบริเวณ (3) มีการจัดการน้ำเสียเบื้องต้นที่ ถูกต้อง เช่น มีบ่อเกรอะบ่อซึม (septic tank) บ่อดักไขมัน เป็นต้น (4) มีการจัดการน้ำเสียที่ถูกต้อง มี ระบบบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม และมีการควบคุมให้ประกอบการ มีการปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง (5) มีการจัดการน้ำเสีย รวมทั้งมี ระบบบำบัดน้ำเสียที่ถูกต้อง เหมาะสม และมีการควบคุมให้ ผู้ประกอบการปฏิบัติตามอย่าง ถูกต้อง รวมทั้งมีการให้ความรู้แก่ นักท่องเที่ยวในเรื่องของ ความสำคัญและความจำเป็นใน การจัดการน้ำเสียและดูแลให้ นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามอย่าง ถูกต้อง		พิจารณาการจัดการน้ำเสียของ แหล่งธรรมชาติประเภทเกาะ ว่ามีการจัดการน้ำเสียหรือไม่ ซึ่งรวมถึงระบบการบำบัดน้ำ เสีย และวิธีการจัดการน้ำเสียมี ความเหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งการดูแลให้ ประกอบการและนักท่องเที่ยว ให้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง เพื่อให้ การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นไม่ ทำลายความสวยงามและความ สมดุลของสภาพธรรมชาติ
3.1.5 มาตรการ ป้องกันผลกระทบต่อ พื้นที่เปราะบาง	(1) ไม่มีมาตรการป้องกัน ผลกระทบ หรือมีแต่น้อย และไม่ เป็นผลในทางปฏิบัติ (2) มีป้ายประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูล เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎระเบียบในจุดที่มีความ เปราะบาง แต่ไม่มีการควบคุม (3) มีป้ายประชาสัมพันธ์และการ จัดสร้างสิ่งก่อสร้างเพื่อป้องกัน		พื้นที่ซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติ เปราะบาง เช่น บริเวณต้นน้ำ ลำธาร บริเวณที่มีสังคมพืชหายากหรือพื้นที่สืบพันธุ์ของ สัตว์ป่า พื้นที่เหล่านี้อาจถูก ทำลายให้เสียหายได้โดยง่าย เช่น บริเวณชายหาด ป่า พื้นที่ ประวัติศาสตร์ และ โบราณสถาน ดังนั้นจึงควรมี

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย				คะแนน	หมายเหตุ
3.1.5 (ต่อ)	สภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่มีความเปราะบาง (4) มีป้ายประชาสัมพันธ์และการจัดสร้างสิ่งก่อสร้างเพื่อป้องกันสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่มีความเปราะบาง และมีการจัดเจ้าหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยและควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว (5) มีป้ายประชาสัมพันธ์และการจัดสร้างสิ่งก่อสร้างเพื่อป้องกันสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่มีความเปราะบาง เช่น ทางเดินยกระดับ เป็นต้น และมีการจัดเจ้าหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยและควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว และมีการศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ และนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนแนวทางที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและสภาพกายภาพของพื้นที่					มาตรการป้องกันและควบคุมผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายเตือนหรือป้ายห้ามการกระทำกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือการสร้างสิ่งก่อสร้างป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับพื้นที่เปราะบาง เช่น การทำรั้วป้องกัน หรือทางเดินยกระดับ เป็นต้น หรือการมีเจ้าหน้าที่ควบคุมความประพฤติของนักท่องเที่ยว
3.1.6 การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว	มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับกฎ ระเบียบและข้อห้ามของพื้นที่	0	0.5	1		หากไม่มีคุณสมบัติตามที่ระบุให้ 0 คะแนน หากมีแต่ไม่ได้ดำเนินการหรือไม่มีประสิทธิภาพให้ 0.5 คะแนน และหากมีคุณสมบัติตรงให้ 1 คะแนน
	มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับระบบนิเวศของพื้นที่	0	0.5	1		

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย			คะแนน	หมายเหตุ
3.1.6 (ต่อ)	มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน	0	0.5	1	
	มีการจัดอบรมพนักงานผู้ประกอบการ และชุมชนเกี่ยวกับคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม	0	0.5	1	
	มีการจัดกิจกรรมด้านการศึกษา ธรรมชาติให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน เช่น กิจกรรมการดูแลการศึกษาพันธุ์ไม้ ฯลฯ เป็นครั้งคราว	0	0.5	1	
3.1.7 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว	(1) ไม่มีการจัดการใดๆ เลย (2) มีการจัดการอย่างน้อย 1-2 องค์ประกอบ แต่ยังขาดประสิทธิภาพและไม่เป็นระบบ (3) มีการจัดการทั้ง 3 องค์ประกอบ โดยมีระเบียบการปฏิบัติเป็นหลักฐานอยู่บ้างแต่การ				การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มีการแบ่งเขต

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
	ปฏิบัติยังไม่ครบถ้วน (4) มีการจัดการทั้ง 3 องค์ประกอบ และมีการจัดการที่เป็นระบบหรือได้มาตรฐาน 1 องค์ประกอบ (5) มีการจัดการทั้ง 3 องค์ประกอบ และมีการจัดการที่เป็นระบบหรือได้มาตรฐานอย่างน้อย 2 องค์ประกอบ		พื้นที่สงวนพื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักผ่อน 2) การกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและ/หรือฤดูกาล 3) การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ
คะแนนรวมข้อ 3.1 (35 คะแนน)			
3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว			
3.2.1 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก	มีโรงแรม/รีสอร์ท/บังกะโล/โฮมสเตย์หลายขนาดและหลายราคาไว้บริการนักท่องเที่ยว	0 0.5 1	
	มีหน่วยบริการทางกายภาพขั้นพื้นฐาน	0 0.5 1	
	มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความเรียบร้อยตามจุดต่างๆ บนเกาะ	0 0.5 1	
	มีโทรคมนาคมให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น โทรศัพท์	0 0.5 1	
	มีที่ว่าง (open space) ศาลา ที่นั่งให้นักท่องเที่ยว	0 0.5 1	

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คำคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
3.2.2 ความพร้อมของ สาธารณูปโภค พื้นฐาน	1) แหล่งท่องเที่ยวขาดแคลน สาธารณูปโภคพื้นฐาน ไม่ สามารถอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวได้ (2) แหล่งท่องเที่ยวมี สาธารณูปโภคพื้นฐานบาง ประเภท แต่ไม่เพียงพอหรือมี ข้อจำกัดในการให้บริการ (3) แหล่งท่องเที่ยวมี สาธารณูปโภคพื้นฐานทุก ประเภท มีปริมาณที่เพียงพอต่อ ความต้องการของนักท่องเที่ยว ในช่วงปกติ (4) แหล่งท่องเที่ยวมี สาธารณูปโภคพื้นฐานทุก ประเภทที่มีคุณภาพปานกลาง เพียงพอต่อความต้องการของ นักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลา (5) แหล่งท่องเที่ยวมี สาธารณูปโภคพื้นฐานทุก ประเภทที่มีคุณภาพดี เพียงพอต่อ ความต้องการของนักท่องเที่ยวใน ทุกช่วงเวลา		พิจารณาจากความเพียงพอ ของสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน กับการใช้งานในช่วงเวลาปกติ และช่วงเทศกาล ซึ่ง สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานใน ที่นี้ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบ ประปา ระบบการสื่อสาร และท่าเรือ
3.2.3 การควบคุม กิจกรรมการท่องเที่ยว	(1) มีความหนาแน่นและสับสน มาก มีกิจกรรมที่ลึกลับหลาย รูปแบบและขาดการควบคุม (2) มีความหนาแน่นและสับสน มี การควบคุมบ้างแต่ได้ผลน้อย (3) มีความหนาแน่นและสับสน บ้าง มีการควบคุมที่ได้ผลเป็น ส่วนใหญ่		พิจารณาจากความหนาแน่น และความสับสนในการใช้ พื้นที่ที่เกิดจากการมีกิจกรรม หลายกิจกรรมทั้งบนบกและ ในน้ำทะเล

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
3.2.3 (ต่อ)	(4) มีความสับสนเล็กน้อย และมีการควบคุมที่ดี แต่ยังมีกิจกรรมบางส่วนที่เป็นปัญหา (5) มีการจัดการควบคุมที่ดี เรียบร้อยเป็นระเบียบ และนักท่องเที่ยวพึงพอใจไม่ตำหนิ ร้องเรียน		
3.2.4 มาตรการด้านความปลอดภัยและระบบเตือนภัย	(1) มีมาตรการรักษาความปลอดภัยและระบบเตือนภัยน้อย และใช้การไม่ได้เป็นส่วนมาก (2) มีมาตรการด้านความปลอดภัยและระบบเตือนภัยน้อย หรือไม่มีประสิทธิภาพ (3) มีมาตรการรักษาความปลอดภัยและระบบเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพปานกลางแต่ระบบรักษาความปลอดภัยยังไม่รัดกุม (4) มีมาตรการรักษาความปลอดภัยและระบบเตือนภัยอยู่ในระดับดี แต่ไม่เหมาะสมหรือเพียงพอในช่วงฤดูกาลที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก (5) มีมาตรการรักษาความปลอดภัยและระบบเตือนภัยอยู่ในระดับที่ดีมาก มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวทั้งในช่วงปกติและช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว		มาตรการด้านความปลอดภัย เช่น การมีป้ายหรือสัญลักษณ์เตือนภัย มีป้ายบอกเส้นทาง

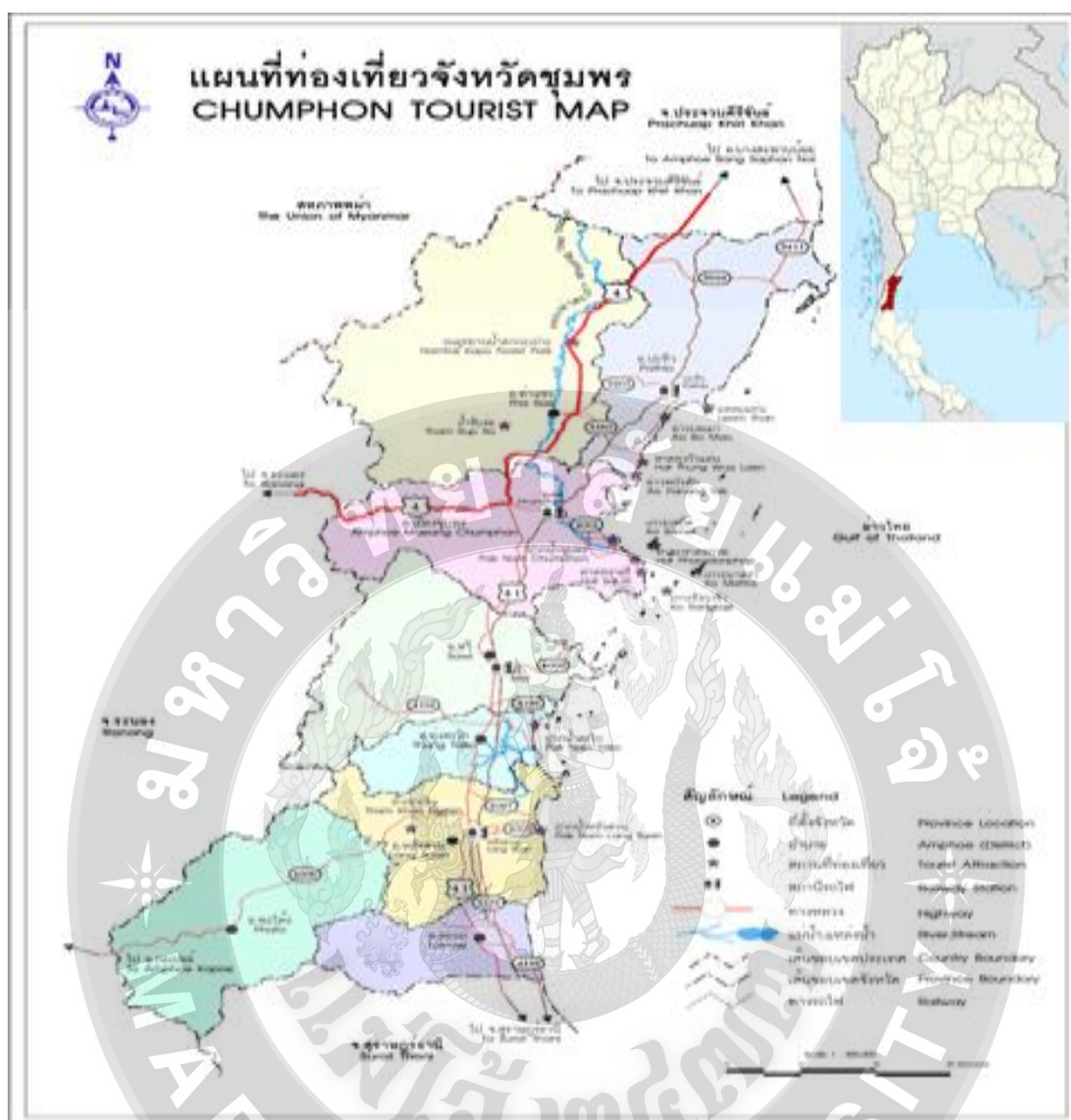
เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย			คะแนน	หมายเหตุ
3.2.5 การให้บริการ	มีการให้บริการ นักท่องเที่ยวอย่าง ชัดเจนและมี เจ้าหน้าที่ประจำ	0	0.5	1	หากไม่มีคุณสมบัติตามที่ระบุ ให้ 0 คะแนน หากมีแต่ไม่ได้ ดำเนินการหรือไม่มี ประสิทธิภาพให้ 0.5 คะแนน และหากมีคุณสมบัติตรงให้ 1 คะแนน
	มีสื่อหลากหลาย ประเภทในการให้ ข้อมูลแก่ นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ นิทรรศการ	0	0.5	1	
	มีจำนวนบุคลากร ด้านบริการเพียงพอ ต่อการให้บริการ นักท่องเที่ยว	0	0.5	1	
	มีเจ้าหน้าที่ ประชาสัมพันธ์ที่มี อัธยาศัยดี และ สามารถสื่อสาร ภาษาได้มากกว่า ภาษาไทย	0	0.5	1	
	มีการปรับปรุงและ พัฒนาระบบการให้ บริการอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	0	0.5	1	

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย				คะแนน	หมายเหตุ
3.2.6 การจัดการด้านการมีส่วนร่วม	มีตัวแทนของชุมชนในการร่วมวางแผนหรือบริหารจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว	0	0.5	1		หากไม่มีคุณสมบัติตามที่ระบุให้ 0 คะแนน หากมีแต่ไม่ได้ดำเนินการหรือไม่มีประสิทธิภาพให้ 0.5 คะแนน และหากมีคุณสมบัติตรงให้ 1 คะแนน
	ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ท่องเที่ยว	0	0.5	1		
	มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทต่อการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว	0	0.5	1		
	ชุมชนมีรายได้หรือเงินเดือนจากการถูกจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	0	0.5	1		
	ชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการด้านที่พัก การขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง เป็นต้น	0	0.5	1		

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	ค่าคะแนนและความหมาย	คะแนน	หมายเหตุ
3.2.7 การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่แต่ละส่วนของเกาะ	(1) ไม่มีการประสานงานระหว่างหน่วยงาน หรือมีน้อยมาก (2) มีการประสานงานและดำเนินการร่วมกันบ้าง แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่ (3) มีการประสานงานและดำเนินการร่วมกัน เกิดกิจกรรมและผลงานที่สำเร็จบ้าง (4) มีการประสานงานและดำเนินการร่วมกันในหลายกิจกรรม สำเร็จผลด้วยดีเป็นส่วนใหญ่ (5) มีการประสานงานและดำเนินการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเสมอ		พิจารณาจากการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่แต่ละส่วนของเกาะ
คะแนนรวมข้อ 3.2 (35 คะแนน)			
คะแนนรวม ข้อ 3 (คะแนนเต็ม 70 คะแนน)			

สถานที่ศึกษา (Locale of study)

การศึกษานี้ครอบคลุมพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ในอำเภอต่างๆ ที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลของจังหวัดชุมพร ตลอดแนวชายฝั่ง 222 กิโลเมตร เริ่มตั้งแต่อำเภอปะทิว ซึ่งเป็นอำเภอที่ชายฝั่งทะเลเชื่อมต่อมาจาก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมืองชุมพร อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวน ไปสิ้นสุดที่อำเภอละแม ซึ่งเขตติดต่อกับ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาพที่ 2 แผนที่จังหวัดชุมพร

การออกแบบงานวิจัย (Research design)

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ซึ่งใช้วิธีการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการศึกษา ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต การใช้แบบสอบถาม สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตจากพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจากเจ้าหน้าที่จากภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการและประชาชนในท้องถิ่น และใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดในจังหวัดชุมพร

การเลือกตัวอย่างในการศึกษา

- ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจำนวน 10 คน
- สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน ๒๐ คน
- สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประชาชนในท้องถิ่นประกอบด้วยผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 100 คน
- สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร โดยแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 100 คน และนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 80 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามจำนวน 4 ชุด คือ 1) แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย 2) แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 3) แบบสอบถามประชาชนในท้องถิ่น 4) แบบสอบถามผู้ประกอบการ
2. แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐ
3. แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งประเภทชายหาด และเกาะ ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดและเกาะ โดยสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดย

1. การสังเกตการณ์ ดำเนินการโดยการสังเกตการณ์ด้านต่างๆ เช่น ลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว การรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และโบราณคดี คุณค่าทางการเรียนรู้และการศึกษาการบริหารจัดการ เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และส่งแบบสอบถามแก่กลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้
3. การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งประเภทชายหาดและเกาะ โดยติดต่อประสานงานเป็นการภายในกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการรวบรวมข้อมูล นำแบบประเมินศักยภาพไปเก็บข้อมูลตามที่ได้ติดต่อประสานงานไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนใหญ่ข้อมูลของการศึกษานี้เป็นการรวบรวมจากการสำรวจ จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งจะวิเคราะห์สถิติต่างๆ ได้แก่การกระจายความถี่ (Frequency distribution) อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ตัวกลางเลขคณิต (Mean) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ ในการประมวลผลข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสารรวมทั้งการสัมภาษณ์จะวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อนำไปประกอบการอธิบายในรายงานการวิจัยต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ลักษณะพื้นที่ศึกษา

1. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพรมีชื่อปรากฏตั้งแต่ปีพุทธศักราช 1098 ในตำนานพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับของหอสมุดแห่งชาติ โดยมีความว่า เมืองชุมพรนั้นมีฐานะเป็นเมืองสิบสองนักษัตรของ นครศรีธรรมราช ใช้รูปแพะเป็นตราเมือง เป็นเมืองหน้าด่านฝ่ายเหนือเพราะอยู่ทางตอนบนของภาคใต้ การเดินทางโดยทางบกจำเป็นต้องผ่านเมืองชุมพร ในปีพุทธศักราช 1997 แผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถปรากฏในกฎหมายตราสามดวงว่า เมืองชุมพรเป็นเมืองตรีอาณาจักรฝ่ายใต้ของกรุงศรีอยุธยา จนถึงพุทธศักราช 2549 จึงมีฐานะเป็นจังหวัดในมณฑลสุราษฎร์ธานี

คำว่า “ชุมพร” สันนิษฐานว่ามีที่มาจากคำว่า “ประชุมพล” หรือ “ชุมนุมพล” เนื่องจากเป็นเมือง หน้าด่าน การเดินทัพไม่ว่าจะมาจากฝ่ายเหนือหรือฝ่ายใต้ ล้วนเข้ามาตั้งค่ายชุมนุมพลกันที่นี่ จึงเรียกจุดนี้ ว่า “ชุมนุมพล” ต่อมาเพี้ยนเป็น “ชุมพร” คำว่าชุมพร จึงเป็นไปได้ว่าเกิดจากการเรียกเพี้ยนมาจากคำว่า ประชุมพล เพราะคนไทยทางใต้ชอบพูดคำสั้นๆ จึงตัดคำว่า “ประ” ออกเสียเหลือแค่ “ชุมพล” และคำว่า “พล” ก็เพี้ยนกลายมาเป็นคำว่า “พร” แทน อย่างไรก็ตามก็ตีเมืองชุมพรนับว่าเป็นเมืองที่สำคัญทางยุทธศาสตร์ มาตั้งแต่สมัยโบราณ ดังนั้น จากคำว่า “ประชุมพล” จึงมีความหมายตรงกับประวัติศาสตร์ของเมืองที่ว่า เป็นเมืองสำคัญทางยุทธศาสตร์

อีกความหมายหนึ่งอาจมาจากคำว่า “ชุมนุมพร” เนื่องจากประการหนึ่งในการเดินทางไปทำศึก สงครามของแม่ทัพนายกองตั้งแต่สมัยโบราณมา เมื่อจะเคลื่อนพลจะต้องทำพิธีส่งทัพโดยการบวงสรวง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ขอให้ได้รับชัยชนะในการสู้รบ เป็นการบำรุงขวัญทหารในสถานที่ชุมนุมเพื่อรับพรเช่นนี้ ตรงกับความหมาย ชุมนุมพร หรือ ประชุมพร

แต่อีกทางหนึ่งสันนิษฐานว่า น่าจะได้มาจากชื่อพันธุ์ไม้ธรรมชาติในท้องถิ่น เนื่องจากที่ตั้งเมือง เดิมนั้นอยู่ทางฝั่งขวาของคลองชุมพร ซึ่งมีต้นไม้นชนิดหนึ่งที่เรียกกันว่า “มะเดื่อชุมพร” ขึ้นอยู่ทั่วไป เดิม คลองนี้ยังไม่มีชื่อภายหลังจึงถูกตั้งชื่อว่าคลองชุมพรตามชื่อต้นไม้ เพราะปกติการตั้งชื่อท้องที่หรือแม่น้ำ ลำคลองมักจะตั้งตามชื่อต้นไม้หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ปรากฏอยู่ ณ ที่แห่งนั้น ต่อมาเมืองที่มาตั้งจึงมีชื่อตาม

ต้นไม้ไปด้วย เช่นเดียวกับชื่อ ชุมพร อาจเรียกตามชื่อหรือคลองหรือชื่อต้นไม้ก็ได้ ต้นมะเดื่อชุมพรจึงเป็นสัญลักษณ์ส่วนหนึ่งของตราประจำจังหวัดชุมพร

การแบ่งส่วนการปกครอง

จังหวัดชุมพร แบ่งการปกครองแบ่งออกเป็น 8 อำเภอ 70 ตำบล 674 หมู่บ้าน ได้แก่

อำเภอเมืองชุมพร อำเภอนาแก อำเภอบางสะพาน อำเภอปะทิว อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวน อำเภอละแม และอำเภอพะโต๊ะ

2. ลักษณะทางกายภาพ

ภูมิประเทศ

จังหวัดชุมพรตั้งอยู่ทางตอนบนสุดของภาคใต้ บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ระหว่างละติจูด 10 องศา 29 ลิปดาเหนือ ลองจิจูด 99 องศา 11 ลิปดาตะวันออก เป็นจังหวัดที่เรียกว่า “เป็นประตูสู่ภาคใต้” มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 38 ของประเทศ และขนาดใหญ่เป็นลำดับที่ 4 ของภาคใต้ คือ ประมาณ 3.75 ล้านไร่ หรือประมาณ 6,010.849 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (เพชรเกษม) ระยะทางประมาณ 498 กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟสายใต้ประมาณ 476 กิโลเมตร มีสภาพภูมิประเทศลักษณะพื้นที่ยาวแคบคล้ายรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า และยาวตามแนวเหนือใต้ ขนาบด้วยเทือกเขาตะนาวศรีและแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยประมาณ 222 กิโลเมตร และมีความกว้างประมาณ 36 กิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดชุมพรด้านทิศตะวันตก มีเทือกเขาตะนาวศรีและเทือกเขาภูเก็ตเป็นแนวกันเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหภาพเมียนมาร์ จึงมีลักษณะเป็นพื้นที่สูงลาดเทจากทิศตะวันตกสู่พื้นที่ต่ำทางทิศตะวันออก ประกอบด้วยภูเขาและป่าไม้ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารที่สำคัญสายสั้นๆ หลายสายไหลลงสู่พื้นที่ต่ำทางทิศตะวันออกฝั่งอ่าวไทย แหล่งน้ำสำคัญได้แก่แม่น้ำลำคลองหลายสายด้วยกัน ดังนี้

- แม่น้ำท่าตะเภา เกิดจากการรวมตัวกันของคลองท่าแซะกับคลองรับร่อ ที่บ้านปากแพรก ตำบลท่ากระดาน อำเภอนาแก แล้วไหลผ่านตำบลหาดพันไกร บางลึก ท่าตะเภา บางหมาก แล้วไหลลงสู่ทะเลในเขตตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง มีความยาวประมาณ 33 กิโลเมตร

- แม่น้ำชุมพร เกิดจากเทือกเขาในเขตตำบลปากจั่น อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ไหลไปทางทิศตะวันออกถึงบ้านคอนสมอ แล้วไหลผ่านตำบลวังไผ่ บ้านขุนกระโทก ตำบลตากแดด อำเภอเมือง มีความยาวประมาณ 50 กิโลเมตร

- คลองรับร่อ ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาตะนาวศรี บริเวณชายแดนไทยกับพม่า ผ่านหุบเขาต่างๆ ลงมาทางใต้ เข้าเขตอำเภอท่าแซะ แล้วไหลไปทางตะวันออก ผ่านเขตตำบลรับร่อ ท่าข้ามไปบรรจบคลองท่าแซะ ในเขตตำบลนากระตาม เป็นแม่น้ำท่าตะเภา มีความยาวประมาณ 65 กิโลเมตร

- คลองท่าแซะ ต้นน้ำจากเทือกเขาในเขตอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แล้วไหลผ่านเขตตำบลสองพี่น้อง สลุย ทรัพย์อนันต์ ท่าแซะ นากระตาม อำเภอท่าแซะ ไปบรรจบคลองรับร่อ เป็นแม่น้ำท่าตะเภา มีความยาวประมาณ 77 กิโลเมตร

- แม่น้ำสวี ต้นน้ำเกิดจากภูเขาในเขตตำบลละอุ่นเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง แล้วไหลไปทางเหนือ จากนั้นวกไปทางตะวันออกเข้าเขตอำเภอสวี ผ่านเขตตำบลเขาทะลุ นาสัก ท่งระยะ สวี นาโพธิ์ ปากแพรก ท่าหิน แล้วไหลลงสู่ทะเล ในเขตตำบลด่านสวี อำเภอสวี มีความยาวประมาณ 75 กิโลเมตร

- คลองสวีเฒ่า ต้นน้ำเกิดจากภูเขาในเขตตำบลท่งระยะ อำเภอสวี ไหลไปทางทิศตะวันออก ผ่านเขตตำบลนาโพธิ์ แล้ววกไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านเขตตำบลปากแพรก แล้วไหลลงสู่ทะเล ในเขตตำบลวิสัยใต้ อำเภอสวี มีความยาวประมาณ 30 กิโลเมตร

- คลองตะโก ต้นน้ำเกิดจากภูเขาในเขตอำเภอหลังสวน แล้วไหลผ่านเขตตำบลท่งตะโก ท่งตะไคร้ ปากตะโก แล้วไหลลงสู่ทะเลในเขตตำบลปากตะโก มีความยาวประมาณ 20 กิโลเมตร

- แม่น้ำหลังสวน ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาในเขตตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ แล้วไหลไปทางตะวันออกผ่าน ตำบลปังหวาน ตำบลวังตะกอก ตำบลหาดยาย เทศบาลหลังสวน ตำบลแหลมทราย ตำบลพ้อแดง ตำบลบางมะพร้าว อำเภอหลังสวน มีความยาวประมาณ 100 กิโลเมตร

- คลองละแม ต้นน้ำเกิดในตำบลพะโต๊ะ อำเภอพะโต๊ะ ไหลไปทางตะวันออกลงสู่ทะเล ที่ปากน้ำละแม อำเภอละแม มีความยาวประมาณ 36 กิโลเมตร

ส่วนบริเวณตอนกลางของจังหวัด มีลักษณะเป็นที่ราบลูกคลื่น และที่ราบลุ่มแม่น้ำมีความอุดมสมบูรณ์สูงเหมาะแก่การเพาะปลูก ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 1 ใน 4 ของพื้นที่จังหวัด และด้านทิศตะวันออก มีลักษณะเป็นที่ราบตามแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ชายหาดค่อนข้างเรียบ หาดทรายกว้างมีความโค้งเว้าน้อย และสวยงามมาก และในทะเลนอกฝั่งของจังหวัดชุมพร มีเกาะน้อยใหญ่อยู่ 41 เกาะ จึงเป็นสถานที่พักผ่อนและสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพร มีอาณาเขตติดกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ เขตอำเภอท่าแซะและอำเภอปะทิว ติดต่อกับอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทิศใต้ เขตอำเภอละแมและอำเภอพะโต๊ะ ติดต่อกับอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทิศตะวันออก เขตอำเภอปะทิว อำเภอเมือง อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวน และอำเภอละแม ติดต่อกับอำเภอไทย

ทิศตะวันตก เขตอำเภอท่าแซะติดต่อกับอำเภอกระบือ จังหวัดระนองและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เขตอำเภอเมือง อำเภอสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ ติดต่อกับอำเภอกระบือ อำเภอละอุ่น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

ภูมิอากาศ

จังหวัดชุมพรตั้งอยู่บนแหลมมลายู ซึ่งอยู่ระหว่างทะเลอันดามันกับทะเลจีนใต้ จึงได้รับ อิทธิพลจากลมมรสุมทั้งสองฤดู คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ด้วยเหตุนี้ จังหวัดชุมพรจึงได้รับปริมาณน้ำฝนมากทั้งสองฤดู โดยเฉพาะด้านฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นช่วงที่ได้รับฝนมากที่สุด เพราะอิทธิพลจากหย่อมความกดอากาศต่ำและพายุหมุนเขตร้อน ทำให้มีฝนตกเป็นบริเวณกว้าง น้ำหลากจากเทือกเขาทางทิศตะวันตกลงสู่ที่ราบทางทิศตะวันออก และมักเกิดน้ำท่วมอย่างฉับพลันบริเวณที่ราบลุ่มเกือบทุกปี ด้วยอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดชุมพรเป็นแบบมรสุมร้อนชื้น และแบ่งฤดูกาลในรอบปีได้ 2 ฤดู คือ ฤดูฝนกับฤดูร้อน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม เป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพาเอาฝนจากมหาสมุทรอินเดีย และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดพาเอาฝนจากทะเลจีนใต้เข้าสู่จังหวัดชุมพร ทำให้เป็นช่วงเวลาที่มียอดน้ำฝนตกยาว 8 เดือน

ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน เป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่อ่อนกำลังลง อากาศจะร้อนขึ้นเรื่อยๆ จนร้อนที่สุดในเดือนเมษายน แต่อุณหภูมิยังต่ำกว่าภาคอื่นๆ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากลมทะเล

ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดหนึ่งของภาคใต้ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีค่าทั้งบนบกและในน้ำ สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นเมืองอยู่ ข้าวอันน้ำของภาคใต้เมืองหนึ่ง ทรัพยากรเหล่านั้น ได้แก่ ทรัพยากรแร่ธาตุ ป่าไม้ แม่น้ำลำคลอง พืชทะเลและชายหาด ทรัพยากรทางทะเลป่าไม้ เนื่องจากจังหวัดชุมพรตั้งอยู่ในเขตอากาศมรสุมร้อนชื้น จึงมีพันธุ์ไม้เศรษฐกิจขึ้นอยู่หนาแน่น ในอดีตจังหวัดชุมพรมีป่าไม้อุดมสมบูรณ์มาก จังหวัดหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อที่ป่าไม้ทั้งหมดถึง 2,082,298 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 55.44 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด แต่ปัจจุบันเหลือพื้นที่ป่าไม้อยู่จริงเพียง 713,569 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 19 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

จากการที่พื้นที่ป่ามีปริมาณลดลงตามลำดับอย่างรวดเร็ว ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจึงได้ดำเนินการแบ่งเขตดูแลรักษา และจัดการป่าออกเป็น 4 ประเภท คือ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีอยู่สี่แห่งด้วยกันคือ

- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนืออยู่ในเขตอำเภอท่าแซะ อำเภอบางสะพานน้อย
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมหลวงชุมพรด้านทิศใต้ อยู่ในเขตอำเภอท่าแซะ และอำเภอเมือง และต่อไปยังอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระบะนาสัก- อยู่ในเขตอำเภอสวี และอำเภอเมือง
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหม่อม อยู่ในเขตอำเภอพะโต๊ะ

อุทยานแห่งชาติ มีอยู่สองแห่ง ได้แก่

- อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร ครอบคลุมพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ตอนกลางด้านตะวันตก ทิศเหนือจรดเกาะจรเข้ ตำบลสะพลี อำเภอปะทิว ทิศใต้จรดบ้านห้อยครก ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน ทิศตะวันออกจรดเกาะง่ามใหญ่ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง ทิศตะวันตกจรดป่าชายเลนคลองวิสัย ตำบลวิสัยเหนือ อำเภอเมือง อุทยานฯ ประกอบด้วยพื้นน้ำทะเล หาดทราย อ่าว ป่าชายเลน ภูเขา และเกาะน้อยใหญ่มากกว่า 40 เกาะ และมีระบบนิเวศน์เป็นป่าชายหาด ป่าชายเลน พื้นที่ชุ่มน้ำ รวมทั้งแนวปะการัง ในเขตอำเภอปะทิว อำเภอเมือง อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก และอำเภอหลังสวน ที่มีหาดและแนวปะการังสวยงาม เป็นสิ่งสำคัญของการท่องเที่ยวทางทะเลในจังหวัดชุมพร

- อุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว อยู่ในเขตอำเภอทุ่งตะโก และอำเภอสวี และครอบคลุมไปถึงเขตจังหวัดระนอง

วนอุทยาน มีแห่งเดียว คือ วนอุทยานน้ำตกกะเปาะอยู่ในเขตอำเภอท่าแซะคิดเป็น 4,250 ไร่

ป่าสวนแห่งชาติ มีอยู่ 26 แห่ง คิดเป็นพื้นที่ 1,807,428 ไร่ กระจายอยู่ทั่วเขตจังหวัด มีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ของจังหวัด ในด้านการทำสงครามกับพม่า

ไม้ที่สำคัญของจังหวัดชุมพรได้แก่ ไม้ยาง ยาง เคี่ยม ตะเคียน หลุมพอ สีสียด จำปา ดาเหือ เป็นต้น และในอดีตยังมีหายชนิดหนึ่ง คือ “หายชุมพร” มักจะขึ้นตามต้นแม่น้ำลำคลองทั่วไป

การคมนาคม

รถยนต์ จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางพุทธมณฑล - นครปฐม - ราชบุรี - เพชรบุรี หรือเส้นทางสาย ธนบุรี-ปากท่อ (หมายเลข 35) แล้วแยกที่อำเภอปากท่อเข้าทางหลวงหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ผ่าน จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ จนถึงสี่แยกปฐมพร จากนั้นแยกซ้ายเข้าตัวเมืองชุมพรตามทางหลวง หมายเลข 4001 อีกประมาณ 8 กิโลเมตร

รถไฟ จากสถานีรถไฟกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) มีรถเร็วและรถด่วนไปจังหวัดชุมพรทุกวัน และจาก สถานีรถไฟธนบุรี (บางกอกน้อย) มีขบวนรถดีเซลรางไปจังหวัดชุมพรทุกวัน

รถโดยสารประจำทาง มีรถโดยสารของบริษัทขนส่งจำกัด (บขส.) และรถโดยสารปรับอากาศ เอกชน ออกจากสถานีขนส่งสายใต้ ถนนบรมราชชนนี ปุ่มพรทุกวัน

เครื่องบิน สนามบินชุมพรตั้งอยู่ที่ ตำบลชุมโค อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ห่างจากอำเภอเมือง ชุมพร ๓๕ กิโลเมตร มีสายการบินสองสายการบินด้วยกัน

นกแอร์ (กรุงเทพฯ ดอนเมือง - ชุมพร - กรุงเทพฯ ดอนเมือง) ทำการบินทุกวัน วันละ 2 เที่ยวบิน

แอร์ปี้แอร์ (กรุงเทพฯ สุวรรณภูมิ - ชุมพร - กรุงเทพฯ สุวรรณภูมิ) ทำการบินทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์

การคมนาคมภายในจังหวัดชุมพร และจากชุมพรไปยังจังหวัดใกล้เคียง

ระยะทางจากอำเภอเมืองชุมพรไปยังอำเภอปะทิวประมาณ 30 กิโลเมตร ไปอำเภอท่าแซะ ประมาณ 32 กิโลเมตร ไปอำเภอสวีประมาณ 45 กิโลเมตร ไปอำเภอทุ่งตะโกประมาณ 62 กิโลเมตร ไป อำเภอหลังสวนประมาณ 76 กิโลเมตร ไปอำเภอละแมประมาณ 95 กิโลเมตร และไปอำเภอพะโต๊ะ 105 กิโลเมตร ไปอำเภอปะทิวประมาณ 115 กิโลเมตร

รถโดยสารประจำทาง รถออกที่สถานี บขส.ชุมพรเมืองใหม่ ถนนเพชรเกษม โทร. 077 576796

รถตู้ มีคิวรถไปยังจังหวัดและอำเภอต่างๆ ดังนี้

เดินทางไป กระบี่ นครศรีธรรมราช รวมทั้งอำเภอต่างๆ ในชุมพรขึ้นรถที่ถนนนวมินทร์ร่วมใจ

เดินทางไป ชุมพร-สุราษฎร์ธานี หรือ ชุมพร-หลังสวน หรือ ชุมพร-ประจวบคีรีขันธ์ ขึ้นรถที่ชุมพรในท่าปลาซ่า ตั้งอยู่ถนนกรมหลวงชุมพร

เดินทางไป ชุมพร-ระนอง ขึ้นรถที่ถนนท่าตะเภา

รถสองแถว มีบริการรถสองแถวบริการไปแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เช่น หาดทุ่งวัวแล่น ขึ้นรถที่หลังตลาดสดชุมพร ตั้งอยู่ถนนประจักษ์ หาดทรายรี ขึ้นรถที่ศาลหลักเมือง ตั้งอยู่ถนนปรมินทรมรรคา วนรอบเมืองชุมพร เวลา 08.00 - 15.00 น. ขึ้นรถที่ถนนนวมินทร์ร่วมใจ (เลียบทางรถไฟ) และเวลา 15.00 - 21.00 น. ขึ้นรถที่โรงพยาบาลชุมพร

(ข้อมูลจากสำนักงานจังหวัดชุมพร และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานชุมพร)

3. ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

ในภาคเกษตร เนื่องจากชุมพรมีสภาพภูมิประเทศและลมฟ้าอากาศที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกเป็นอย่างยิ่ง พื้นที่ตอนกลางของจังหวัดเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญโดยเฉพาะสวนผลไม้ และยังมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและสร้างรายได้เข้าจังหวัดปีละหลายล้านบาท เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว และกาแฟ เป็นต้น นอกจากนี้ ชุมพรยังเป็นเมืองแห่งการประมง ในแต่ละปีมีปริมาณการจับสัตว์น้ำได้เป็นแสนตัน เพราะมีท้องทะเลที่อุดมสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง ชุมพรจึงเป็นแหล่งประมงที่สำคัญอันดับต้นของประเทศ สำหรับภาคนอกเกษตร ประกอบด้วยสาขาบริการต่างๆ ที่ส่งผลให้เศรษฐกิจของจังหวัดชุมพรสูงขึ้นสำนักงานคลังจังหวัดชุมพร (2556) ได้รายงานสถิติผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชุมพร ในปี 2554 และประมาณการผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ปี 2555 ดังนี้ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชุมพร ในปี 2554 ณ ราคาประจำปี มีค่าเท่ากับ 57,810 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 46,013 ล้านบาท ในปี 2553 เท่ากับ 11,797 ล้านบาท โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP per capital) ในปี 2554 เท่ากับ 112,387 บาท เพิ่มขึ้นจาก 90,157 บาท ในปี 2553 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 24 ดัชนีราคาผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP Implicit Price Deflator) ขยายตัวร้อยละ 17.7 เทียบกับร้อยละ 10.8 ในปีที่ผ่านมา โดยที่ดัชนีราคาภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ 35.3 จากสาขาเกษตรกรรม ที่ขยายตัวร้อยละ 42.2 ส่วนดัชนีราคาภาคนอกเกษตรขยายตัวร้อยละ 3.8

ประมาณการผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ปี 2555 ณ ราคาประจำปี มีค่าเท่ากับ 60,504 ล้านบาท โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว ในปี 2555 เท่ากับ 116,569 บาท เพิ่มขึ้นจาก 112,387 บาท ในปี 2554 หรือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.7

ตารางที่ 11 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชุมพร ณ ราคาประจำปี (GROSS PROVINCIAL
PRODUCT AT CURRENT MARKET PRICES)

(ล้านบาท)

	2550	2551	2552	2553	2554
ภาคการเกษตร	17,952	23,845	18,219	21,698	30,152
สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	16,186	21,299	16,134	18,882	28,007
สาขาการประมง	1,766	2,574	2,084	2,816	2,145
ภาคนอกเกษตร	21,684	22,347	24,320	24,315	27,658
สาขาการเหมืองแร่และเหมืองหิน	254	205	181	172	215
สาขาการผลิตอุตสาหกรรม	4,372	3,689	3,627	3,456	4,567
สาขาการไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	880	807	962	939	981
สาขาการก่อสร้าง	1,056	1,169	1,344	1,261	2,718
สาขาการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ใน ครัวเรือน	3,696	3,418	3,715	3,494	3,083
สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	662	854	921	972	889
สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	777	883	916	976	911
สาขาตัวกลางทางการเงิน	1,936	2,158	2,252	2,665	3,012
สาขาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและ บริการทางธุรกิจ	2,234	2,914	3,607	3,230	3,551
สาขาการบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	2,764	2,974	3,175	3,414	3,664
สาขาการศึกษา	2,034	2,219	2,403	2,428	2,648
สาขาการบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	859	924	1,041	1,137	1,221
สาขาการให้บริการชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคล อื่นๆ	119	125	137	147	181
สาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	30	10	41	23	19
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	39,636	46,193	42,538	46,013	57,810
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	80,170	92,387	84,190	90,157	112,387
จำนวนประชากร (1,000 คน)	494	500	505	510	514

ที่มา: สำนักงานคลังจังหวัดชุมพร (2556)

4. วัฒนธรรม/เทศกาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร

งานเปิดโลกทะเลชุมพร

เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2532 พายุไต้ฝุ่นเกย์ ที่มีความเร็วลมใกล้ศูนย์กลางพายุไม่ต่ำกว่า 120 กิโลเมตรต่อชั่วโมง พัดกระหน่ำสร้างความเสียหายให้กับจังหวัดชุมพรใน 3 อำเภอ คือ อำเภอปะทิว อำเภอท่าแซะ และอำเภอเมืองชุมพร ทำให้มีผู้เสียชีวิต และทรัพย์สินทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก รัฐบาลในขณะนั้น พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี มาตรวจเยี่ยมความเสียหายที่ได้รับผลกระทบจากพายุเกย์ ได้เล็งเห็นว่าจังหวัดชุมพรมีศักยภาพสูงด้านการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ จึงมอบหมายให้นายกร ทวีรังสี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งกำกับดูแลการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) หาแนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจของจังหวัดชุมพร ด้วยการนำศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวตามธรรมชาติมาใช้ จึงทำให้เกิดงานโลกทะเลชุมพรครั้งแรกขึ้นเมื่อปลายเดือนมีนาคม 2555 และคณะรัฐมนตรีในขณะนั้น มีมติให้จังหวัดชุมพรใช้ชื่อ “งานโลกทะเล” นำหน้าได้เพียงจังหวัดเดียวเท่านั้นด้วย นับแต่นั้นเป็นต้นมา จังหวัดชุมพรได้จัดงานโลกทะเลชุมพรอย่างต่อเนื่อง โดยในแต่ละปีนอกจากจะมีจังหวัดชุมพรเป็นเจ้าภาพการจัดงานแล้ว ยังมีภาคเอกชน อาทิ หอการค้าจังหวัดชุมพร สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพในการจัดงาน แต่ในปี พ.ศ. 2545 การจัดงานโลกทะเลชุมพรได้ขาดหายไปจากปฏิทินท่องเที่ยวของ ททท. หนึ่งปี และในปี พ.ศ. 2546 สมัยที่ นายเมฆินทร์ เมธาวิกุล เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร จึงมีการรื้อฟื้นการจัดงานโลกทะเลชุมพรขึ้นมาใหม่ สถานที่จัดงานที่ผ่านมามีอยู่ 3 แห่ง คือ หาดทรายรี ตำบลหาดทรายรี อำเภอเมืองชุมพร หาดทุ่งวัวแล่น ตำบลสะพลี อำเภอปะทิว และชายหาดปากน้ำ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองชุมพร

สำหรับงานโลกทะเลชุมพร ประจำปี 2556 เป็นการจัดงานครั้งที่ 23 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 22-26 มีนาคม พ.ศ. 2556 ด้วยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ภายใต้แนวคิด “สี่เส้นทะเลไทยที่ชุมพร: ความงดงามและวิถีชีวิต” โดยเน้นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร และมีชาวชุมพรทุกคนร่วมกันเป็นเจ้าภาพที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว สถานที่จัดงานหลักอยู่บริเวณลานอเนกประสงค์ชายหาดปากน้ำชุมพร ซึ่งเป็นการจัดงานเป็นปีที่สองที่ใช้สถานที่แห่งนี้ ในงานมีประติมากรรมทรายชายหาดแห่งแรกของโลกให้ชม นิทรรศการภาพถ่าย “สี่เส้นทะเลไทยที่ชุมพร: ความงดงามและวิถีชีวิต” ชมนิทรรศการทะเลชุมพร ไขว่ปลาสวยงามและการจัดตู้ปลา การจัดจำหน่ายและแสดงนิทรรศการสินค้า OTOP การจำหน่ายสินค้าธงฟ้า จำหน่ายต้นไม้และกล้วยไม้ Chumphon Coffee valley การออกร้านจำหน่ายรังนกแท้ชุมพรในลักษณะหุบเขารังนกถือเป็นมหรหรรษ์

นกที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ และเปิดโลก Home stay ชุมพร การแสดงและจำลองการแข่งขันเรือใบ เรือคายัค และการออกร้าน/เทศกาลอาหารทะเลชุมพร นอกจากนี้ ยังมีการจัดโปรโมชันพักรับ 3 กลุ่ม คือ คู่สมรสที่จดทะเบียนในปีมะเส็ง 99 คู่ ครอบครัวพ่อแม่ลูก (มีลูกไม่เกิน 3 คน) 99 ครอบครัว และคู่สมรสอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่ยังใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน 99 คู่ มาจัดกิจกรรม “รี-ฮันนิมูน” อีกครั้งที่ชุมพร

ภาพที่ 3 ประติมากรรมทรายบนชายหาดในงานเปิดโลกทะเลชุมพร ครั้งที่ 23 (22-26 มี.ค. 56)

ภาพโดย บุญศิลป์ จิตตะประพันธ์

ภาพที่ 4 บรรยากาศในงานเปิดโลกทะเลชุมพร ครั้งที่ 23 (22-26 มี.ค.56)

วิ่งแหวกทะเลสู่เกาะพิทักษ์

วิ่งแหวกทะเลสู่เกาะพิทักษ์ ถือได้ว่าเป็นหนึ่งเดียวในสยาม ที่มีการแข่งขันมินิมาราธอน โดยการวิ่งแหวกน้ำทะเล เข้าสู่เส้นชัยบนเกาะพิทักษ์ และนับว่าเป็นกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อการท่องเที่ยวที่น่าสนใจของจังหวัดชุมพร โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำจืด ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานชุมพร เทศบาลปากน้ำหลังสวน อำเภอหลังสวน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร ได้จัดงานวิ่งแหวกทะเลสู่เกาะพิทักษ์ โดยในปี 2556 ได้มีการจัดงานขึ้นอย่างต่อเนื่องมาเป็นครั้งที่ 9 ซึ่งจัดในวันที่ 23 มิถุนายน 2556 ณ เรือรบจักรีนฤเบศรจำลอง ปากน้ำหลังสวน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชุมพร และในเดือนมิถุนายนของทุกปี ซึ่งเป็นเดือนที่น้ำทะเลลดลงในเวลาเช้า ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถวิ่งหรือเดินข้ามทะเลจากฝั่ง ของอ่าวท้องครก ตำบลบางน้ำจืด ไปสู่เกาะพิทักษ์ ซึ่งห่างจากชายฝั่งทะเลประมาณ 1 กิโลเมตรได้ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมวิ่งมินิมาราธอนระยะทาง 14 กิโลเมตร กิจกรรม Fun Run ระยะทาง 3.5

กิโลเมตร กิจกรรมการแข่งขันจักรยาน ปลูกเป้า เป็ดทะเลกินฟรี การตกหมึก กิจกรรมเกี่ยวกับโฮมสเตย์ เกาะพิทักษ์ ฯลฯ

เกาะพิทักษ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทะเลที่สำคัญของจังหวัดชุมพร ตั้งอยู่บริเวณอ่าวท้องครก ห่างจากฝั่งประมาณ 1 กิโลเมตร มีชุมชนเล็กๆ ที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย ชาวบ้านส่วนใหญ่ดำรงชีพโดยการทำอาชีพประมงเป็นหลัก และยังเป็นแหล่งปะการัง หอยมือเสือ และสัตว์น้ำทะเล ทุกๆ ปีจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนที่โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ ดำน้ำดูปะการัง และศึกษาวิถีชีวิตของชาวเกาะ

ภาพที่ 5 กิจกรรมวิ่งแหวกทะเลสู่เกาะพิทักษ์

เทศกาลอาหารทะเลปากน้ำหลังสวน

ปากน้ำหลังสวน เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางทะเล และเป็นแหล่งผลิตอาหารทะเลที่สำคัญ ชาวปากน้ำหลังสวนจัดให้มีเทศกาลอาหารทะเล เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปได้บริโภคอาหารทะเลที่ปลอดภัย เพื่อสุขภาพ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ อาหารอร่อยของชาวปากน้ำหลัง

สวน กิจกรรมภายในงานประกอบด้วย การออกร้านอาหารทะเล, อาหารอร่อย, การประกวดอาหาร, มหรสพ, การแสดงของเยาวชน และกิจกรรมร่วมสนุกอีกมาก โดยจัดปีละ 2 ครั้ง ระหว่าง เดือน กุมภาพันธ์ และเดือนสิงหาคม

ภาพที่ 6 เทศกาลอาหารทะเลปากน้ำหลังสวน จังหวัดชุมพร

วันล่าอินทรีที่หลังสวน

การตกปลา กิจกรรมท่องเที่ยว ที่ได้รับความนิยมอย่างสูง สำหรับผู้ชื่นชอบการพักผ่อนทางทะเล การแข่งขันตกปลาเชิงอนุรักษ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล โดยจัดการแข่งขัน ทั้งประเภทชายฝั่ง “มหกรรมตกปลาหัวเขื่อน” และการแข่งขันออกทะเล “วันล่าอินทรีที่หลังสวน”

ภาพที่ 7 กิจกรรมวันล่าอินทรีที่หลังสวน

เรือใบโบราณ-ละแม

ทุกๆ ปีในช่วงเทศกาลสงกรานต์ จะมีการจัดกิจกรรมการแข่งขันเรือใบโบราณและกีฬาพื้นบ้านต่างๆ ณ บริเวณชายหาดมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ซึ่งถือเป็นประเพณีท้องถิ่นและเป็นกิจกรรมหนึ่งของการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ภาพที่ 8 การแข่งเรือใบโบราณ-ละแม ณ ชายหาดมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในส่วนนี้ได้นำเสนอลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้จากการสำรวจ/สัมภาษณ์ของนักวิจัย ประกอบด้วยประชาชนท้องถิ่นจำนวน 100 คน ภาคธุรกิจ จำนวน 20 คน นักวิชาการ/องค์กรภาครัฐ จำนวน 10 คน และนักท่องเที่ยว (ชาวไทยและชาวต่างชาติ) จำนวน 180 คน

1. ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนท้องถิ่น

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนท้องถิ่น ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง จังหวัดชุมพร ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 100 คน ข้อมูลแสดงในตารางที่ 12

ประชาชนในท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 19-70 ปี เฉลี่ย 44.76 ปี ส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว (71%) รองลงมาคือ สถานภาพหม้าย และเป็นโสด ตามลำดับ ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ในด้านการศึกษา มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 66 % รองลงมาคือ ระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 23%, การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 6%, ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 3% และอาชีวศึกษา/ปวช. จำนวน 2% ตามลำดับ

อาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร (41%) รองลงมาคือ อาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัว (31%), เป็นพนักงานบริษัท (21%), รับราชการ (5%) และยังไม่มียานทำ (2%) ตามลำดับ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,500-25,000 บาท เฉลี่ยประมาณ 14,468.89 บาท แหล่งรายได้ส่วนใหญ่ได้จากการขายผลิตผลทางการเกษตร (58%) รองลงมาคือ จากการค้าขายหรือประกอบธุรกิจ (31%), จากค่าจ้างแรงงาน (21%), จากการประมง (12%), ได้จากเงินเดือนข้าราชการ (5%) และจากผู้ปกครอง (2%) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนท้องถิ่น

คุณลักษณะ	ความถี่ n = 100	เปอร์เซ็นต์ (%)
เพศ		
ชาย	55	55
หญิง	45	45
อายุ		
เฉลี่ย : 44.76		
SD : 10.42		
Range : 19-70		
สถานภาพการสมรส		
โสด	10	10
สมรส	71	71
หม้าย	19	19
ศาสนา		
พุทธ	100	100
การศึกษา		
มัธยมศึกษา	3	3
อาชีวศึกษา/ปวช.	2	2
อนุปริญญา/ปวส.	23	23
ปริญญาตรี	66	66
สูงกว่าปริญญาตรี	6	6
อาชีพ		
ค้าขาย/นักธุรกิจ	31	31
รับราชการ	5	5
พนักงานบริษัท	21	21
เกษตรกร	41	41
ยังไม่มีงานทำ	2	2

ตารางที่ 12 (ต่อ)

คุณลักษณะ	ความถี่ n = 100	เปอร์เซ็นต์ (%)
รายได้ประจำเดือน		
เฉลี่ย : 14468.89		
SD : 4866.23		
Range: 5,500 – 25,000		
แหล่งของรายได้ *		
ทำการเกษตร	58	58
เงินเดือนรับราชการ	5	5
ค่าจ้าง	21	21
ค้าขาย/ทำธุรกิจ	31	31
ประมง	12	12
จากผู้ปกครอง	2	2

* ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

2. ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของภาคธุรกิจ

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถามจากภาคธุรกิจ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร จำนวน 20 คน ข้อมูลแสดงในตารางที่ 13

จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (75%) ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 30-61 ปี เฉลี่ย 43.80 ปี ส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว (70%) รองลงมา มีสถานภาพยังโสด และเป็นหม้าย ตามลำดับ และทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ด้านการศึกษา จำนวน 75% มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี รองลงมาคือระดับสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 15% และระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 10% ตามลำดับ

อาชีพ บริการร้านอาหาร (35%) บริการที่พัก (25%) บริษัทท่องเที่ยว (15%) โกดังนำเที่ยว (15%) และนักธุรกิจ (10%) ตามลำดับ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,500-25,000 บาท เฉลี่ยประมาณ 14,468.89 บาท โดยแหล่งรายได้หลัก จำนวน 40% ได้จากการค้าขาย/ทำธุรกิจ รองลงมาคือ ร้านอาหาร(35%) จากโรงแรม/รีสอร์ท (15%) และบริษัทนำเที่ยว (10%) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของภาคธุรกิจ

คุณลักษณะ	ความถี่ n = 20	เปอร์เซ็นต์ (%)
เพศ		
ชาย	15	75
หญิง	5	25
อายุ		
เฉลี่ย : 43.80		
SD : 8.93		
Range : 30-61		
สถานภาพการสมรส		
โสด	4	20
สมรส	14	70
หม้าย	2	10
ศาสนา		
ศาสนาพุทธ	100	100
การศึกษา		
อนุปริญญา/ปวส.	2	10
ปริญญาตรี	15	75
สูงกว่าปริญญาตรี	3	15
อาชีพ		
นักธุรกิจ	2	10
บริษัทท่องเที่ยว	3	15
ไกด์นำเที่ยว	3	15
บริการที่พัก	5	25
บริการร้านอาหาร	7	35
รายได้ประจำเดือน		
เฉลี่ย : 14468.89		
SD : 4866.23		
Range: 5,500 – 25,000		

ตาราง ที่ 13 (ต่อ)

คุณลักษณะ	ความถี่ n = 20	เปอร์เซ็นต์ (%)
แหล่งของรายได้*		
โรงแรม/รีสอร์ท	3	15
ร้านอาหาร	7	35
บริษัทนำเที่ยว	2	10
ค้าขาย/ทำธุรกิจ	8	40

3. ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว ที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดชุมพร โดยสอบถามนักท่องเที่ยวคนไทย จำนวน 100 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 80 คน ข้อมูลแสดงในตารางที่ 14

จำนวนนักท่องเที่ยว ที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดชุมพรที่ตอบแบบสอบถามมีสัดส่วนเพศชาย (47.22%) และเพศหญิง(52.78%) ใกล้เคียงกัน อายุเฉลี่ย 31.11 ปี ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 19-75 ปี สถานภาพส่วนใหญ่ยังโสดอยู่ (61%) รองลงมาคือมีสถานภาพสมรสแล้ว (27.78%) และเป็นหม้าย (11.11%) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถาม นอกจากจะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยแล้ว นักท่องเที่ยวที่เป็นชาวต่างชาตินั้น มาจาก สวิสเซอร์แลนด์ เยอรมัน สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส จีน เบลเยียม กัวเตมาลา ฮอลแลนด์ และแคนาดา

ด้านการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (71.67 %) รองลงมาคือ ระดับอนุปริญญา/ปวส. (16.67%), การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี (8.89%), ระดับมัธยมศึกษา (1.67%) และระดับอาชีวศึกษา/ปวช. (1.11%) ตามลำดับ

อาชีพเป็นนักธุรกิจ (23.33%) รองลงมาคือ เป็นนักศึกษา (17.22%) บริษัท (12.22%) รับราชการ (8.90%) เป็นผู้จัดการ (7.22%) ลูกจ้าง (6.67%) ครู/อาจารย์ (6.11%) วิศวกรและพนักงานโรงแรม (5%) นักกฎหมาย/ทนายความ (4.44%) และช่างไฟฟ้า (3.89%) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว

คุณลักษณะ	ความถี่ n = 180	เปอร์เซ็นต์ (%)
เพศ		
ชาย	85	47.22
หญิง	95	52.78
อายุ		
เฉลี่ย : 31.11		
SD : 8.16		
Range : 19-75		
สถานภาพ		
โสด	110	61.11
สมรส	50	27.78
หม้าย	20	11.11
สถานที่เกิด		
ประเทศไทย	100	55.55
Switzerland	8	4.44
Guatemala	4	2.22
USA	4	2.22
France	24	13.33
China	8	4.44
Belgium	4	2.22
Germany	16	8.89
Holland	4	2.22
Canada	8	4.44
การศึกษา		
มัธยมศึกษา	3	1.67
อาชีวศึกษา/ปวช.	2	1.11
อนุปริญญา/ปวศ.	30	16.67
ปริญญาตรี	129	71.67
สูงกว่าปริญญาตรี	16	8.89

ตารางที่ 14 (ต่อ)

คุณลักษณะ	ความถี่ n = 180	เปอร์เซ็นต์ (%)
อาชีพ		
นักศึกษา	31	17.22
รับราชการ	16	8.90
บริษัท	22	12.22
นักธุรกิจ	42	23.33
พนักงานโรงแรม	9	5
ช่างไฟฟ้า	7	3.89
ครู/อาจารย์	11	6.11
ผู้จัดการ	13	7.22
นักกฎหมาย/ทนายความ	8	4.44
วิศวกร	9	5
ลูกจ้าง	12	6.67

4. ข้อมูลเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากหน่วยงาน ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานชุมพร สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดชุมพร หอการค้าชุมพร และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ข้อมูลของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ลำดับ	อาชีพ/ตำแหน่ง	องค์กร/หน่วยงาน	ที่อยู่
1	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานชุมพร	111/11-12 ถ. ทวีสินคำ ซ. 1 ต. ท่าตะเภา อ. เมือง จังหวัดชุมพร 86000 โทร.077 - 501831-2, 077-502775-6 Fax. 077-501832
2	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานชุมพร	111/11-12 ถ. ทวีสินคำ ซ. 1 ต. ท่าตะเภา อ. เมือง จังหวัดชุมพร 86170 โทร. 077-502775-6
3	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร	ศูนย์ราชการ ชั้น 4 ต. นาชะอัง อ. เมือง จังหวัดชุมพร โทร. 077-511730
4	เจ้าหน้าที่พัฒนาการท่องเที่ยว	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร	ศูนย์ราชการ ชั้น 4 ต. นาชะอัง อ. เมือง จังหวัดชุมพร
5	นักวิชาการ	สำนักทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จังหวัดชุมพร
6	ผู้แทนจากหอการค้าชุมพร	หอการค้าจังหวัดชุมพร	หอการค้าจังหวัดชุมพร อ. เมือง จังหวัดชุมพร
7	อาจารย์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร	99 หมู่ 5 ต.ละแม อ.ละแม จังหวัดชุมพร
8	อาจารย์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร	99 หมู่ 5 ต.ละแม อ.ละแม จังหวัดชุมพร
9	อาจารย์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร	99 หมู่ 5 ต.ละแม อ.ละแม จังหวัดชุมพร
10	อาจารย์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร	99 หมู่ 5 ต.ละแม อ.ละแม จังหวัดชุมพร

สถานการณ์ท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร

1. สถานที่/แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร

ชุมพรเป็นจังหวัดที่มีลักษณะแคบและยาว ประกอบด้วย 8 อำเภอ มีเพียง 2 อำเภอเท่านั้นที่ไม่ติดทะเล คือ อำเภอท่าแซะกับอำเภอพะโต๊ะ โดยชายฝั่งทะเลของจังหวัดชุมพรที่ยาวถึง 222 กิโลเมตรนี้ มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่สวยงามหลายสถานที่ตลอดแนวชายฝั่ง เริ่มตั้งแต่อำเภอปะทิว ซึ่งเป็นอำเภอที่ชายฝั่งทะเลเชื่อมต่อมาจากทางอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากอำเภอปะทิว ชายฝั่งทะเลจะทอดผ่านอำเภอเมือง อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวน ไปสิ้นสุดที่อำเภอละแม ต่อเขตกับอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่น่าสนใจกระจายตามอำเภอต่างๆ ดังนี้

แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง อำเภอปะทิว

อำเภอปะทิว เป็นอำเภอที่ติดกับอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีแนวชายฝั่งทะเลที่ยาวที่สุดในบรรดาอำเภอทั้งหมดของจังหวัดชุมพร โดยมีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 82 กิโลเมตร และมีถนนเลียบริบชายฝั่งตลอดแนว มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่น่าสนใจ ดังนี้

- **อ่าวบางเบิด-ถ้ำธง** อ่าวบางเบิดเป็นชายหาดที่อยู่ ในอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แต่การเริ่มต้นเลาะเลียบริบหาดจากที่นี่ น่าสนใจเพราะมีถนน รพช. รางยางเชื่อมต่อถึงอ่าวถ้ำธง ระยะทางประมาณ 9 กิโลเมตร อ่าวบางเบิด-ถ้ำธง เป็นอ่าวที่มีรูปร่างโค้งสวยงาม มีภูเขาหินปิดหัวอ่าวอยู่ ชายหาดสะอาดสะอ้านและค่อนข้างสงบ มีรีสอร์ทที่รับนักท่องเที่ยวหนึ่งถึงสองแห่ง มีร้านอาหารริมทะเล มีหมู่บ้านชาวประมง มีผลผลิตจากทะเลมากมาย ความพิเศษของหาดนี้อยู่ที่เนินโค้งอ่าวเล็กๆ ที่สวยงามและสงบ จุดเด่นอีกอย่างก็คือภูเขาที่สูงตระหง่านเป็นเสมือนกำบังลมตั้งอยู่ริมหาด และในบริเวณผาถ้ำธงมีถ้ำขนาดเล็กที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาเกี่ยวกับชาวประมงหลายปีก่อน ในทะเลอ่าวนี้เคยมีเรือขนส่งสินค้าของญี่ปุ่นจมอยู่ พอจะมองเห็นเป็นเงาดำใต้ผืนน้ำ ท่านที่ชอบการเดินทางโดยรถไฟสามารถโดยสารขบวนรถไฟ มาลงที่สถานีรถไฟมาบอำมฤตได้ พอเที่ยวเสร็จก็อาจจะรอรถไฟขบวนต่อไปแล้วเข้าไปพักในอำเภอเมืองได้ ชายหาดนี้ห่างจากอำเภอปะทิว 55 กิโลเมตร

ภาพโดย ชลณรงค์ ทองสง

ภาพที่ 9 อ่าวบางเบิด

ภาพโดย ชลณรงค์ ทองสง

ภาพที่ 10 อ่าวถ้ำรง

- อ่าวทุ่งมหา รูปร่างของอ่าวคล้ายพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว มีท่าเรืออยู่ในคลองปะทิว ชายหาดนี้แม้จะเงียบๆ แต่เป็นจุดลงเรือไปเที่ยวเกาะหลายเกาะได้ ไม่ว่าจะเป็น เกาะเวียน เกาะพระ เกาะรังนก อ่าวทุ่งมหา เป็นอ่าวที่มีน้ำตื้น ในบางช่วงที่น้ำลง สามารถเดินข้ามน้ำไปเที่ยวเกาะได้เลย เป็นชายหาดที่มีหอยเสียบชุกชุม มีเปลือกหอย หินปะการัง และทิวทัศน์ที่งดงาม

ภาพโดย อำนาจ ธิรักษาพล

ภาพที่ 11 อ่าวทุ่งมหา

- อ่าวบางสนหรืออ่าวหน้าทับ อยู่ในเขตอำเภอปะทิว มีหาดทรายสีขาว น้ำทะเลใสสะอาด หาดทรายขาว เป็นแหล่งหาซื้ออาหารทะเลที่มีชื่อของอำเภอปะทิว

ภาพโดย บุญศิลป์ จิตตะประพันธ์

ภาพที่ 12 อ่าวบางสนหรืออ่าวหน้าทับ

- อ่าวยายไธ้ ที่มาของชื่ออ่าวยังไม่เป็นที่ทราบแน่ชัด แต่พอบอกชื่ออ่าวยายไธ้ทุกคนจะคิดถึงจุดชมวิวที่สูงจากระดับน้ำทะเล 25 เมตร มีสภาพภูมิประเทศที่แสดงถึงทิวทัศน์สวยงามมาก และบริเวณอ่าวยังมีปะการังน้ำตื้น หอย ปลาชนิดต่างๆ มากมาย และที่นี่มีปลาที่หาดูได้ยากให้พบเห็นบ่อย บรรดานักตกปลาจะนิยมชมชอบในการมาตั้งแคมป์ตกปลา ตกหมึกกันมาก

ภาพโดย ชลณรงค์ ทองสง

ภาพที่ 13 อ่าวยายไธ้

- อ่าวทุ่งซาง เดินไปตามถนนลาดยางสายปะทิว - บางจาก มีทางแยกเข้าไปอีก 1 กิโลเมตร จะพาเข้าไปสู่ชายหาดที่มีหาดทรายขาวสะอาด แต่ก่อนหาดนี้จะมีหอยเลียบชุกชุมมาก จึงมีเศษเปลือกหอยเยอะแยะ และมีแนวหินมากมาย เหมาะแก่การขับรถผ่านกินลมชมวิว

ภาพโดย อำนาจ รักษาพล

ภาพที่ 14 อ่าวทุ่งช้าง

- แหลมแท่น อยู่ห่างจากตัวจังหวัดชุมพรประมาณ 60 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากอำเภอปะทิวประมาณ 10 กิโลเมตร เป็นเนินเขาเตี้ยๆ ไม่สูงมากนัก เป็นจุดชมทิวทัศน์ที่สวยงามแห่งหนึ่ง จึงมักได้รับการแวะเวียนจากนักท่องเที่ยวอยู่บ่อยๆ ลักษณะของแหลมนี้เป็นเนินเขายื่นออกไปในทะเล มีลานหินเรียบขนาดใหญ่ ที่สามารถนั่งชมภูมิประเทศมองเห็นหาดบ่อเมาและชายหาดของแหลมแท่นได้อย่างชัดเจน

ภาพโดย อำนาจ รักษาพล และบุญศิลป์ จิตตะประพันธ์

ภาพที่ 15 แหลมแท่น

- **หาดบ่อเมา** เป็นหาดที่สวยงามอีกหาดหนึ่ง รูปร่างของอ่าวบ่อเมาเป็นเสมือนพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว น้ำทะเลไม่ลึกเล่นน้ำได้อย่างปลอดภัย มีที่พัก มีร้านอาหารอยู่บ้าง เป็นหาดที่มีความสงบ มีเรือหางยาว รับจ้างพาไปเที่ยวเกาะไข่โดยนั่งเรือประมาณ 15 นาที ท้องทะเลแถบนี้ หากเป็นฤดูปลายมรสุมในช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ จะมีสาหร่ายทะเล ที่สามารถนำมาปรุงเป็นอาหารจานเด่น ซึ่งมีให้กินเพียงช่วงเดียว

ภาพโดย บุญศิลป์ จิตตะประพันธ์

ภาพที่ 16 หาดบ่อเมา

- **หาดสะพลี** ตั้งอยู่บริเวณอ่าวสะพลี ติดกับอ่าวทุ่งวัวแล่นห่างกันประมาณ 2 กิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองชุมพรไปตามถนนสายชุมพร-สะพลี ประมาณ 18 กิโลเมตร หาดสะพลีเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านชาวประมง คือ “บ้านท่าเสม็ด” เป็นชุมชนที่มีชื่อเสียงในการทำกะปิและมีน้ำปลาราดเลิศ เป็นที่นิยมชมชอบของชาวชุมพรและจังหวัดใกล้เคียง ความสวยงามของหาดนี้ก็ไม่น้อยหน้ากว่าหาดใดๆ

ภาพโดย บุญศิลป์ จิตตะประพันธ์

ภาพที่ 17 หาดสะพลี

- หาดทุ่งวัวแล่น ตั้งอยู่ที่ตำบลสะพลี อยู่ทางตอนใต้สุดของอำเภอปะทิว ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 18 กิโลเมตร หรือมาจากอำเภอเมืองตามถนนลาดยางสายชุมพร-หาดทุ่งวัวแล่น ระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร ที่มาของหาดทุ่งวัวแล่นแห่งนี้เล่ากันว่าบริเวณทุ่งวัวแล่นแห่งนี้ในอดีตที่ผ่านมามีเคยเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด อยู่มาวันหนึ่งมีพรานป่าเดินทางมาล่าสัตว์ที่บริเวณชายหาดทุ่งวัวแล่นและยังถูกวัวป่าตัวหนึ่งล้มลงแต่ในขณะที่พรานป่าเดินเท้าเข้าไปหาวัวป่าตัวนี้ก็ถูกขึ้นวิ่งหนีหายไปป่าแห่งนี้ ชาวบ้านจึงเรียกชายหาดแห่งนี้ว่า “หาดทุ่งวัวแล่น” ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ทางราชการได้ปั้นรูปวัวป่าตั้งอยู่บริเวณริมชายหาดเป็นสัญลักษณ์ของหาดทุ่งวัวแล่นแห่งนี้

หาดทุ่งวัวแล่น นอกจากจะเป็นจุดชมพระอาทิตย์ขึ้นยามเช้าอันงดงามแล้ว หาดทรายที่สะอาดมีเม็ดทรายสีขาวนวลละเอียด มีความสวยงาม ลักษณะหาดค่อนข้างลาดเอียงลงที่ละน้อยเหมาะต่อการลงเล่นน้ำ มีความปลอดภัย การเดินทางสะดวก และมีที่พักพร้อม จึงมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและนิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ทางตอนใต้ของชายหาดมีเขาโพธิ์แพะ ซึ่งเชิงเขาแห่งนี้มีแนวหาดหินใต้น้ำ เป็นที่ดำน้ำตื้นที่มีชื่อเสียงของชุมพรทีเดียว เพราะจะได้พบกับปะการังสาหร่าย ดอกไม้ทะเล ฟองน้ำ และปลาหลายสีสันหลายชนิด

ภาพที่ 18 หาดทุ่งวัวแล่น

บริเวณ หาดทุ่งวัวแล่นมีร้านอาหารและสถานที่พักตากอากาศอยู่หลายแห่งไว้บริการ สำหรับนักท่องเที่ยวที่นิยมการดำน้ำชมความงามของโลกใต้ทะเลบริเวณเกาะแก่ง หน้าหาดทุ่งวัวแล่นก็สามารถเช่าเรือและอุปกรณ์ดำน้ำได้ที่รีสอร์ทบริเวณชายหาด จากหาดทุ่งวัวแล่นนักท่องเที่ยวสามารถที่จะเช่าเรือไปชมเกาะต่างๆได้

- เกาะเวียง ตั้งอยู่บริเวณอ่าวทุ่งมหา อยู่ห่างจากชายฝั่งประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นเกาะที่ทอดยาวในทะเลใกล้ฝั่ง ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาหมู่เกาะทั้งหมดของอำเภอปะทิว ลักษณะตัวเกาะทอดยาวขนานกับชายฝั่ง ทำให้เป็นที่กำบังลมได้ดี ชาวประมงจะอาศัยเกาะนี้เมื่อเกิดลมพายุ หากมองจากทะเลด้านนอกเข้าไปจะเห็นตัวเกาะเป็นลักษณะลูกเขาลูกเขาหลายลูกสวยงามมาก และพื้นที่ในบางส่วน เป็นเขตสัมปทานรังนกด้วย เกาะนี้เหมาะสำหรับนั่งเรือชมทิวทัศน์ การเดินทางใช้เวลาประมาณ 15 นาที แต่หากจะนั่งเรือชมตัวเกาะจะใช้เวลาประมาณ 30 นาที หากเรือได้ที่ท่าเรือคลองปะทิว เป็นเรือหางยาว

ภาพโดย บุญศิลป์ จิตตะประพันธ์

ภาพที่ 19 เกาะเวียง

- เกาะพระ ตั้งอยู่บริเวณอ่าวทุ่งมหา อยู่ห่างจากชายฝั่งประมาณ 8 กิโลเมตร ตัวเกาะมีลักษณะเป็นโขดหินสูงชัน บนเกาะมีชายหาดยาวประมาณ 30 เมตร เกาะพระเป็นเกาะเล็กๆ อยู่ใกล้กับเกาะเวียง และเกาะสิกกง แต่มีขนาดใหญ่กว่าเกาะสิกกง ไม่มีบ้านเรือนและรีสอร์ทอยู่บนตัวเกาะ ได้ทะเลบริเวณโดยรอบของเกาะจะเต็มไปด้วยโขดหินน้อยใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยของปลาทะเลสีส้มสวยงามนานาชนิด นักตกปลานิยมมาตกปลากันที่บริเวณนี้ การเดินทางจากคลองอปะทิว ด้วยเรือหางยาวใช้เวลาประมาณ 25 นาที

ภาพโดย บุญศิลป์ จิตตะประพันธ์

ภาพที่ 20 เกาะพระ

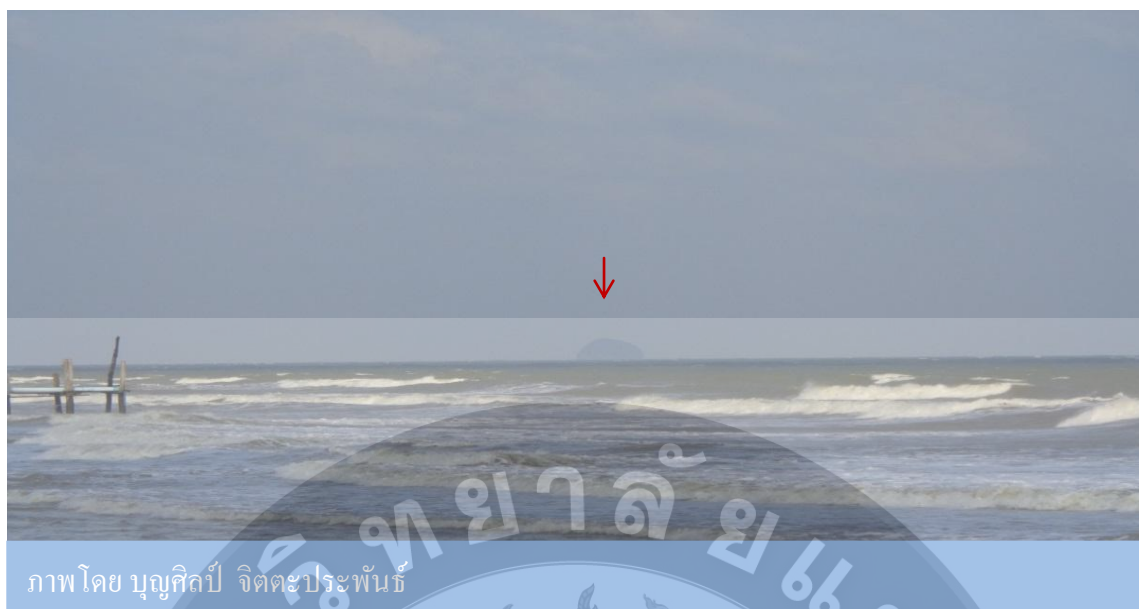
- เกะรัง ตั้งอยู่บริเวณอ่าวทุ่งมหา อยู่ห่างจากชายฝั่งประมาณ 8 กิโลเมตร เป็นเกาะสัมปทานรังนกนางแอ่น ตัวเกาะมีลักษณะเป็นโขดหินสูงชัน เป็นเกาะเล็กๆ อยู่ห่างจากเกาะเวียงประมาณ 2 กิโลเมตร บนเกาะรังไม่มีบ้านเรือนของผู้คนอาศัยอยู่ มีแต่กระท่อมของคนเฝ้ารังนก ทะเลโดยรอบบริเวณเกาะเต็มไปด้วยโขดหิน เป็นที่อยู่อาศัยของฝูงปลาทะเลสีส้มงดงามนานาชนิด และแนวปะการังสวยงามตามธรรมชาติ เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวที่นิยมการดำน้ำที่วชมความสวยงามของโลกใต้ทะเล แต่การทำกิจกรรมใดๆ บริเวณเกาะจะต้องขออนุญาตจากผู้เฝ้ารังนกเสียก่อน การเดินทางจากปากคลองปะทิวด้วยเรือหางยาวใช้เวลาประมาณ 25 นาที ถัดไปทางทิศตะวันออกของเกาะรังประมาณ 10 กิโลเมตร มีเกาะ 2 เกาะ ตั้งอยู่คู่กันคือ เกาะร้านเป็ด เกาะร้านไก่ เหมาะสำหรับดำน้ำลึก หรือสำหรับผู้ชื่นชอบกิจกรรม ตกปลา

ภาพโดย บุญศิลป์ จิตตะประพันธ์

ภาพที่ 21 เกะรัง

- เกะซิง ตั้งอยู่บริเวณอ่าวทุ่งมหา อยู่ห่างจากชายฝั่งประมาณ 10 กิโลเมตร เป็นเกาะสัมปทานรังนกนางแอ่น เป็นเกาะเล็กๆ มีลักษณะเป็นโขดหินสูงชัน ตั้งอยู่กลางทะเลคล้ายเกาะเชือก มีถ้ำอันเป็นที่ทำรังของนกนางแอ่น บริเวณรอบเกาะซิงมีน้ำลึกมาก มีโขดหินใต้น้ำอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของฝูงปลาทะเลสีส้มสวยงามนานาชนิด การเดินทางจากปากคลองปะทิว ใช้เวลาเดินทางด้วยเรือหางยาวประมาณ 30 นาที

ภาพที่ 22 เกาะชึ่งกง

- เกาะเตียบ ตั้งอยู่บริเวณอ่าวทุ่งใน ห่างจากชายฝั่งประมาณ 3 กิโลเมตร ลักษณะของเกาะเป็นแผ่นดินที่ยื่นออกมาในทะเลมองจากทะเลไกลๆ คล้ายเกาะ ด้านทิศตะวันตกของเกาะมีชายหาดและมีบ้านเรือนของชาวประมงอาศัยอยู่ไม่กี่หลังคาเรือน เป็นที่หลบภัยของเรือประมงเมื่อมีลมมรสุม ส่วนทางด้านทิศตะวันออกของเกาะ มีลักษณะเป็นหน้าผาหินสูงชัน เป็นสิ่งที่ท้าทายของบรรดานักไต่เขามืออาชีพทั้งหลาย บริเวณแนวทะเลโดยรอบเกาะมีโขดหินใต้น้ำ เป็นที่อยู่อาศัยของฝูงปลาทะเลสีส้มสวยงามนานาชนิด การเดินทางจากปากคลองปะทิว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 15 นาที

ภาพที่ 23 เกาะเตียบ

- **เกาะไข่** ตั้งอยู่ห่างจากหาดบ่อเมา ระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร เมื่อขึ้นที่บริเวณหาดบ่อเมาจะมองเห็นเกาะไข่ได้อย่างชัดเจน ลักษณะเป็นเกาะเล็กๆ มีหาดทรายอยู่สองแห่ง แห่งแรกยาวประมาณ 50 เมตร ชายหาดมีลักษณะโค้งเว้า ทรายขาวนวลผสมกับเศษปะการังที่หักเสียหายในระหว่างเกิดพายุเกย์ เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2532 และถูกคลื่นลมทะเลพัดมากองรวมกันในบริเวณดังกล่าว เป็น **สถานปะการัง** เป็นเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่ปรากฏสภาพทางภูมิศาสตร์และได้เรียกเป็นชื่อบริเวณหนึ่งของชายหาด เกาะไข่ ส่วนอีกหาดทรายหนึ่งยาว ประมาณ 25 เมตร เหมาะสำหรับเดินทางมากางเต็นท์ แคมป์ปิ้ง แต่ต้องเตรียมสัมภาระอาหารการกินพร้อมน้ำดื่มมาให้พร้อม นอกนั้นเป็นโขดหินและหน้าผาหินสูงชัน ด้านหน้าของเกาะมีเรือประมงจอดอยู่หลายลำ เป็นที่กำบังหลบลมมรสุมของชาวประมง บนเกาะไม่มีบ้านเรือนผู้คนอาศัยอยู่ ไม่มีรีสอร์ท และแหล่งน้ำจืด บริเวณรอบเกาะมีแนวปะการังและฝูงปลาทะเลสีส้มสวยงามต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมความงดงามของโลกใต้ทะเลกัน การเดินทางจากท่าเรือบ่อเมาด้วยเรือหางยาว ใช้เวลาประมาณ 15 นาที ค่าเช่าเหมาเรือยาวไป-กลับ ประมาณ 500 บาท บริเวณหาดบ่อเมา มีบังกาลีบ้านพักไว้บริการพร้อม

ภาพโดย บุญศิลป์ จิตตะประพันธ์

ภาพที่ 24 เกาะไข่

- **เกาะจรเข้** ตั้งอยู่บริเวณอ่าวทุ่งวัวแล่น อยู่ห่างจากหาดทุ่งวัวแล่นประมาณ 11 กิโลเมตร ลักษณะเป็นเกาะขนาดเล็ก มีหาดเล็กๆ หาดหนึ่ง เป็นกรวดและโขดหิน หน้าผาหินสูงชัน จุดเด่น เกาะ

จะเข้าเป็นเกาะขนาดเล็ก บนเกาะไม่มีบ้านเรือน และรีสอร์ท นักท่องเที่ยวนิยมมาดำน้ำชมปะการังกัน บริเวณบริเวณรอบเกาะ เพราะมีแนวปะการังและดอกไม้ทะเลสีส้มสวยงามนานาชนิด โดยรอบบริเวณ เกาะจะเข้าสามารถดำน้ำได้ทั้งน้ำตื้นและน้ำลึก นักตกปลานิยมมาตกปลากันบริเวณรอบเกาะ เพราะ บริเวณโดยรอบเกาะมีแนวโขดหินใต้ทะเลอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของฝูงปลานานาชนิด จึงเป็นที่ชื่นชอบ ของนักตกปลา การเดินทางจากท่าเรือปากน้ำชุมพร ระยะทางประมาณ 18 กิโลเมตร ใช้เวลาในการ เดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง หรือติดต่อกับชุมพร คาบาน่า จะได้รับ การบริการเรือเร็วและอุปกรณ์ในการ ดำน้ำ จะสะดวกสบายกว่าเดินทางมาด้วยตัวเอง

ภาพที่ 25 เกาะกระเชา

แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง อำเภอเมืองชุมพร

อำเภอเมือง ถือเป็นศูนย์กลางการเดินทางไปยังพื้นที่ต่างๆ ของจังหวัด ถ้าเริ่มต้นจากกรุงเทพฯ ก่อนเข้าตัวเมืองหากเดินทางโดยรถไฟจะผ่านมาทางอำเภอปะทิวก่อน แต่หากเดินทางโดยรถทัวร์หรือขับรถไปเองก็จะผ่านมาทางอำเภอท่าแซะก่อน แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่น่าสนใจในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง ดังนี้

- อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ. 2532 แรกเริ่มใช้ชื่อ อุทยานแห่งชาติหาดทรายรี ต่อมาได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร เมื่อวันที่ 24

กุมภาพันธ์ 2542 ครอบคลุมพื้นที่ 198,125 ไร่ ตั้งแต่เกาะจระเข้ในเขตอำเภอเมืองปะทิวจดเกาะง่ามใหญ่ เกาะง่ามน้อย เกาะเสม็ด เกาะมะพร้าว เกาะมาตรา เกาะทองหลาง เกาะลังกาจิว บริเวณอ่าวทุ่งคาในเขต อำเภอเมือง และหมู่เกาะในเขตอำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก จนถึงอ่าวท้องครกในเขตอำเภอหลังสวน พื้นที่ อุทยานฯ ครอบคลุมทั้งในส่วนของป่าชายเลน ภูเขา ชายหาด ท้องทะเล และหมู่เกาะ จึงหลากหลายไปด้วยสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมที่น่าสนใจ

ภาพโดย อำนาจ รักยาพล

ภาพที่ 26 อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร

บริเวณ ที่ทำการอุทยานฯ ตั้งอยู่กลางป่าชายเลนมีอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเชื่อมด้วย สะพานไม้ ทอดยาว และยังเป็นเส้นทางเดินชมธรรมชาติเลียบคลองเข้าไปในป่าชายเลนซึ่งมีหลายเส้นทาง เหมาะสำหรับการศึกษาพันธุ์ไม้และสัตว์ป่าในป่าชายเลนหรือนั่งเรือชมสภาพป่าชายเลนก็ได้ อุทยานฯ มี ชายหาดทอดยาวกว่าร้อยกิโลเมตร ครอบคลุมชายฝั่งทะเลเกือบครึ่งหนึ่งของความยาวทั้งหมดของจังหวัด ชุมพรมีชาย หาดสวยงามน่าเที่ยวตามแนวชายฝั่งหลายแห่ง เช่นอ่าวทุ่งมะขามใน และอ่าวทุ่งมะขามนอก ซึ่งยาวกว่า 4 กิโลเมตร หาดอรุโณทัยที่ทอดยาวประมาณ 6 กิโลเมตร ในเขตอำเภอทุ่งตะโกนอกจากนี้ พื้นที่อุทยานฯ ยังครอบคลุมไปจนถึงหาดทรายรีอันเป็นที่ตั้งศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และจุดชม วิวเขาเจ้าเมืองซึ่งสามารถมองเห็นทิวทัศน์ของหมู่เกาะกลางท้องทะเล ชุมพรได้ชัดเจน

กิจกรรมที่น่าสนใจ

- เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ชมพรรณไม้และสัตว์ป่ารวมทั้งสวนสมุนไพรที่มีประโยชน์หลากหลาย
 - การตั้งเต็นท์พักแรม ศูนย์ศึกษาธรรมชาติอุทยานแห่งชาติทางทะเลจังหวัดชุมพร
 - การดำน้ำลึกและน้ำตื้น แนวปะการังในท้องทะเลชุมพรมีหลายบริเวณ หลายแห่งสวยงามมาก และเป็นแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำลึกที่ติดอันดับต้นๆ ของเมืองไทย
 - พายเรือคายัค การใช้เรือขนาดเล็กพายเข้าไปในป่าชายเลนได้ความเงียบสงบของป่าชายเลน หรือลัดเลาะไปตามแนวชายฝั่งทะเล เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้าไปสัมผัสธรรมชาติ ได้อย่างใกล้ชิดมาก
- ที่ทำการอุทยานฯ อยู่ห่างจากอำเภอเมืองชุมพรประมาณ 21 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 4001 สายปากน้ำชุมพร ก่อนถึงปากน้ำชุมพรแยกขวาไปหาดทรายรี จากนั้นเลี้ยวขวาอีกครั้งไปอีกประมาณ 8 กิโลเมตร ป้ายทางเข้าอุทยานฯ อยู่ซ้ายมือ การเดินทางไปหมู่เกาะต่างๆ สามารถทำได้สะดวก เพราะอยู่ไม่ไกลจากฝั่ง และมีเรือประมงท้องถิ่นให้บริการเช่าเหมาลำ รวมทั้งมีบ้านพักของอุทยานฯ ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว สอบถามเพิ่มเติมได้ที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร โทร. (077) 558144-5

ภาพโดย อำนาจ รักษาพล

ภาพที่ 27 ที่ทำการอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร และเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน

- **อ่าวพังก** เป็นอ่าวที่เชื่อมกับอ่าวสะพลี ของอำเภอปะทิว โดยมีเขาโพธิ์แพะกั้น อยู่ห่างจากตัวเมืองไปตามถนนสามแก้ว เข้าตำบลนาชะอัง ระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร อ่าวพังกมีลักษณะทอดตัวยาวไปตามชายฝั่ง มีทิวมะพร้าวและทิวสนที่สวยงาม ปลายอ่าวมีเนินเขาที่ใช้เป็นจุดชมวิว ทิวทัศน์เบื้องล่างได้ ข้อเด่นของอ่าวพังกอีกอย่างก็คือเป็นแหล่งหอย ปู และปลาที่อุดมสมบูรณ์

ภาพโดย อำนาจ รักษาพล

ภาพที่ 28 อ่าวพังก

- **หาดผาแดง** อยู่ห่างจากหาดทรายขาวไปประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่แปลกตาแห่งหนึ่ง คือ ที่นี่มีหน้าผาหินแดงที่สูงเกือบ 10 เมตร มีช่องทะเลหินแปลกตา หน้าผาหินแดงนี้นิยมใช้เป็นที่นั่งชมวิwtิวทัศน์ส่วนด้านล่างก็มีหาดหินที่ประกอบด้วยหินชนิดต่างๆ สวยงาม และมีสถานที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยวด้วย

ภาพจาก <http://travel.mthai.com/blog/36285.html>

(c) 2011 E-Marketing การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 29 หาดผาแดง

- ปากน้ำชุมพร ถือว่าเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด อยู่ห่างจากตัวเมืองชุมพรตามทางหลวงหมายเลข 4119 และ 4001 ระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร มีแม่น้ำท่าตะเภา ที่ไหลยาวไปออกทะเลที่ปากน้ำชุมพร ซึ่งเป็นท่าจอดเรือประมง สองฝั่งลำน้ำจึงมีเรือประมงหลากหลายขนาดนับร้อยลำจอดเรียงรายกันอยู่ นอกจากนี้ ยังมีเรือหางยาววิ่งข้ามคลองรวมทั้งเรือท่องเที่ยว เรือทัวร์หลายบริษัทอยู่ในของคลองแห่งนี้ ปากน้ำชุมพรยังเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเกาะต่างๆ ด้วย ซึ่งสามารถไปได้หลายเกาะ เช่น เกาะมะตะโปน เกาะเสม็ด เกาะมะพร้าว เกาะมัตรา เกาะกะโหลก เกาะง่ามใหญ่-ง่ามน้อย และหินแพ ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีท่าเรือเร็วไปเกาะเต่าอีกด้วย และปัจจุบันยังเป็นสถานที่สำหรับจัดงานโลกทะเลชุมพรด้วย

ภาพโดย ชลณรงค์ ทองสง

ภาพที่ 30 ปากน้ำชุมพร

- หาดทรายดำ เล่ากันว่าครั้งหนึ่งไทย-ญี่ปุ่น จับมือกันที่นี้เลยเป็นที่มาของชื่อหาดทรายดำ อยู่ห่างจากตัวเมืองชุมพร ตามทางหลวงหมายเลข 4119 และ 4001 ระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร ซึ่งอยู่ ถัดจากปากน้ำชุมพรขึ้นไป จากหาดนี้สามารถมองเห็นหมู่เกาะในทะเลได้หลายเกาะ แต่ที่ใกล้ที่สุดคือ เกาะเสม็ด ชายหาดมีหน้าหาดกว้างและทอดยาวไปกับแนวนอน ท่ามกลางทิวมะพร้าวตลอดเส้นทาง มี ร้านอาหารทะเลหลายร้าน อาหารอร่อย มีบรรยากาศดี และสถานที่จอดรถสะดวก

ภาพโดย ชลณรงค์ ทองสง

ภาพที่ 31 หาดทรายดำ

- หาดทรายรี เป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองชุมพรเพราะเป็นสถานที่ขึ้นพระชนม์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ผู้เป็นที่เคารพศรัทธาของชาวชุมพร นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เดินทางมายังจังหวัดชุมพรต้องเดินทางไปสักการะพระองค์เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตัวเองทุกครั้งที่มาเยือนชุมพร

หาดทรายรี อยู่ห่างจากเมืองชุมพรไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 4119 และ 4098 ประมาณ 20 กิโลเมตร เป็นชายหาดที่ทอดยาวสวยงาม มองเห็นเกาะต่างๆ ได้มากมาย ความสำคัญของที่นี้คือเป็นที่ตั้งของอนุสรณ์สถาน ของพลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ผู้ทรงสถาปนากองทัพเรือไทย และเป็นที่เคารพสักการะของชาวชุมพร อนุสรณ์สถานของท่านมี 2 แห่ง อยู่ใกล้ๆ กันแห่งแรกอยู่บนเนินเขาทางทิศเหนือของหาดทรายรี ตัวศาลหันหน้าออกทะเล ส่วนถัดลงด้านล่างเป็นที่ตั้งศาลอีกแห่งและยังมีเรือรบหลวงชุมพร เป็นเรือตอร์ปิโดขนาดใหญ่ มีลำเรือยาว 98 เมตร กว้าง 6.55 เมตร ซึ่งปลดประจำการแล้ว กองทัพเรือได้มอบให้จังหวัดชุมพรนำมาประดิษฐานที่ข้างๆ อนุสรณ์สถานแห่งนี้ตั้งแต่ 26 พฤศจิกายน 2518 และสถานที่แห่งนี้จึงเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวจังหวัดชุมพรที่มักจะยึด “เสด็จเตี่ย” เมื่อคราวเจอกับพิบัติทางธรรมชาติต่างๆ

ภาพโดย ชลณรงค์ ทองสง

ภาพที่ 32 หาดทรายรี

- **เขาเจ้าเมือง** ตั้งอยู่บนภูเขาสูงริมทะเลทางด้านใต้ของหาดทรายรีและเป็นที่ตั้งของศูนย์ศึกษาธรรมชาติอุทยานแห่งชาติทางทะเลจังหวัดชุมพร บนยอดเขาเป็นจุดที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์ที่สวยงามของชายทะเลชุมพร รวมทั้งเกาะแก่งต่างๆ ได้โดยรอบ จังหวัดชุมพรได้ปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเหมาะแก่การพักผ่อนและชมวิวยามค่ำคืน โดยทางจังหวัดได้จัดสร้างศาลาพักร้อน มีห้องน้ำไว้บริการนักท่องเที่ยว มีลานชมวิวยามค่ำคืน ซึ่งมีมุมมองที่กว้างไกล สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของทะเลอ่าวไทยได้ไกลและกว้างถึง 180 องศา เป็นจุดชมวิวยามค่ำคืนเห็นแนวหาดทรายรีทอดยาว เห็นเกาะเกือบทั้งหมดในทะเลชุมพร อาทิเช่น เกาะแรด เกาะตะเภา เกาะทองหลาง ที่ตั้งเรียงรายอยู่ตรงหน้า โดยเฉพาะเกาะมะพร้าวที่อยู่ใกล้ที่สุด เป็นมุมที่นักถ่ายภาพสามารถถ่ายภาพยามอรุณาไสยามที่สวยงามที่สุด

การเดินทาง จากหาดทรายรีขับรถไปตามถนนลาดยาง เลียบหาดอีกประมาณ 1 กิโลเมตร แยกขวาไปตามถนนลาดยางจากนั้นเลี้ยวซ้ายขึ้นเนินเขาประมาณ 400 เมตร

ภาพที่ 33 เขาเจ้าเมือง

- **อ่าวทุ่งมะขาม** เป็นหาดที่มีรูปร่างเป็นโค้งอ่าว 2 อ่าว คือ อ่าวทุ่งมะขามน้อยและอ่าวทุ่งมะขามใหญ่ การเดินทางใช้เส้นทางสาย 4119 และ 4098 ผ่านหาดทรายรี เลี้ยวขวาตามถนนลาดยางอีกประมาณ 6 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายตรงศาลาเฉลิมพระเกียรติ ร. 9 เข้าทางลูกรังอัดแน่นอีกประมาณ 1 กิโลเมตร ถึงอ่าวทุ่งมะขามน้อย ข้อเด่นหาดนี้คือความเป็นส่วนตัว ชายหาดลงเล่นน้ำได้ และมีภูมิประเทศที่เว้าลึกมีแหลมกำบังลม ดังนั้น เวลาที่เกิดลมพายุที่นี่จึงมักจะไม่ค่อยโดน ยกเว้นลมตะเภาที่พัดมาจาก

ทะเลเบื้องหน้าตรงๆ ที่นี้ยังเป็นที่สอนดำน้ำด้วย จากอ่าวทุ่งมะขามน้อยนี้ สามารถข้ามไปเที่ยวเกาะทองหลาง และเกาะลังกาจิว ได้สะดวก อ่าวทุ่งมะขามมีที่พักให้บริการนักท่องเที่ยว 1 แห่ง ย้อนกลับมาทางถนนเก่าขึ้นถนนลาดยางแล้วตรงไปอีก 3 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายวัดโพรงพางอีก 1 กิโลเมตร ถึงอ่าวทุ่งมะขามใหญ่ หากจะเปรียบเทียบกันระหว่างอ่าวทุ่งมะขามน้อยกับใหญ่ ก็จะเป็นดังนี้ โค้งอ่าวของทั้ง 2 อ่าว เป็นครึ่งวงกลมวางเรียงตัวกัน กึ่งกลางเป็นแหลมหิน เขตอ่าวทั้งสอง อ่าวทุ่งมะขามน้อยมีหาดทรายขาว ทอดตัวขนานไปกับทิวมะพร้าว ประมาณ 1 กิโลเมตร เลยแหลมหินไปเป็นอ่าวทุ่งมะขามนอก ทรายขาวนวลเช่นกัน แต่ยาวกว่า ประมาณ 3 กิโลเมตร และมีทิวมะพร้าวหนาแน่นทีเดียว ทั้งอ่าวทุ่งมะขามน้อย และอ่าวทุ่งมะขามใหญ่ นับเป็นหาดที่มีความสวยงามมากที่สุดแห่งหนึ่ง น้ำทะเลใส ธรรมชาติสมบูรณ์ และก็เป็นหาดสุดท้ายของอำเภอเมืองก่อนจะเข้าสู่ชายหาดของอำเภอสวี

ภาพโดย ชลณรงค์ ทองสง

ภาพที่ 34 อ่าวทุ่งมะขามใหญ่

- เกาะง่ามใหญ่และเกาะง่ามน้อย เป็นเกาะสัมปทานรังนกนางแอ่นตั้งอยู่ห่างจากชายฝั่งประมาณ 17 กิโลเมตร มีขนาดเล็ก ไม่มีชายหาด มีแต่โขดหิน และหน้าผาหินอันสูงชัน แบ่งออกเป็นสองเกาะด้วยกันคือเกาะง่ามใหญ่ และเกาะง่ามน้อย เป็นจุดที่มีแนวปะการังและกลุ่มกองหินเรียงรายขนานกับแนวเกาะ และมีถ้ำน้ำขนาดเล็ก มีแนวปะการังอันอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งดำน้ำชมปะการังน้ำตื้นและน้ำลึก ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแนวปะการังเขากวาง สมอ จาน ดอกไม้ทะเล และฝูงปลาทะเลสีสวยงามนานา

ชนิด เช่น ปลาผีเสื้อ ปลาการ์ตูน ปลาสินสมุทร ปลาสลิดหิน ฯลฯ หากโชคดีจะได้เห็นฉลามวาฬยักษ์ใหญ่ ใจดีว่ายวนเวียนหาอาหารใต้ทะเลรอบเกาะทั้งสองนี้

บริเวณด้านหน้าเกาะติดกับโขดหินและหน้าผาอันสูงชัน นักท่องเที่ยวที่พิสมัยความสวยงามของโลกใต้ทะเล ชอบมาดำน้ำตื้น และลิกกันบริเวณโดยรอบเกาะง่ามใหญ่และเกาะง่ามน้อย บนเกาะง่ามทั้งสองแห่งไม่มีชายหาด มีแต่โขดหินและหน้าผาอันสูงชัน และกระท่อมของคนเฝ้ารังนกปลุกเรียงรายอยู่โดยรอบ ไม่มีบ้านเรือนผู้คนอาศัยอยู่ การเดินทางมาทำกิจกรรมดำน้ำชมปะการังโดยรอบดั่งเกาะง่ามทั้งสองแห่ง ควรขออนุญาตจากผู้ดูแลรังนกเสียก่อน เพื่อความปลอดภัยและความสบายใจในการดำน้ำรอบเกาะ การเดินทาง จากท่าเรือปากน้ำชุมพรถึงเกาะง่ามเล็ก และเกาะง่ามใหญ่ ใช้เวลาในการเดินทางด้วยเรือทัวร์ประมาณ 1 ชั่วโมง 15 นาที

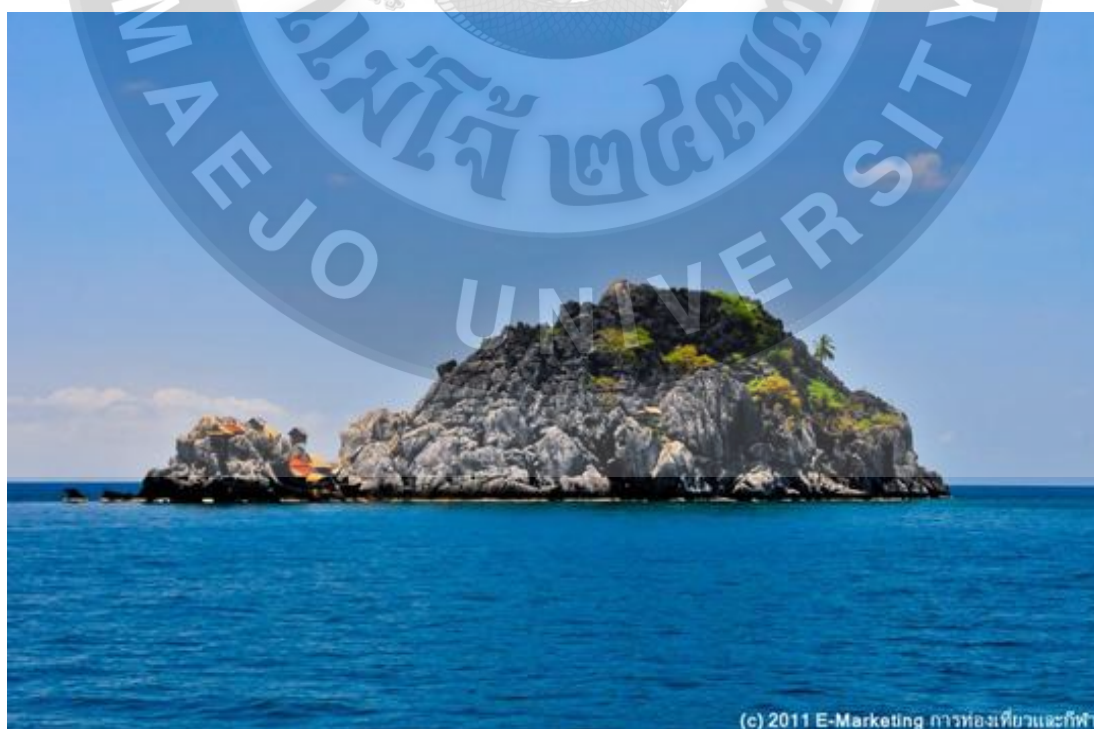

ภาพที่ 35 เกาะง่ามใหญ่

ภาพที่ 36 เกาะง่ามน้อย

- หินแพ เป็นแนวกองหินที่มียอดโผล่พ้นน้ำอยู่ทางด้านทิศเหนือของเกาะง่ามใหญ่ มีความลึกตั้งแต่ 6-23 เมตร เต็มไปด้วยปะการังดำ แส้ทะเล ถ้วยทะเล เป็นแหล่งอาศัยของปลาใหญ่ ทั้งฉลามวาฬ ผีเสื้อ ปลาสาคร ผีเสื้อปลาหูช้าง ปลากะพงแดง ปลากะมง ผีเสื้อปลาข้างเหลือง ปลาผีเสื้อ เต่า ปลาหมอตะเล โคนบั้งเวียนว่ายไปมาอยู่เนืองๆ รวมทั้งฉลาม Leopard และปลากะเบน ฯลฯ

ภาพที่ 37 หินแพ

- **เกาะหลักง่าม** เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ทางทิศใต้ของเกาะง่ามน้อย มีลักษณะเป็นหินโผล่กลางน้ำ มีแนวปะการังเป็นแบบปะการังเป็นแบบแนวปะการังริมฝั่ง ปรากฏอยู่รอบๆ เกาะ จัดว่าเป็นจุดดำน้ำลึกที่สวยงามที่สุดในน่านน้ำชุมพร ความลึกจะอยู่ที่ 9-20 เมตร มีดงปะการังที่แตกกิ่งก้านสาขาเป็นแผงหลากสี สวยงามหนาแน่นที่สุดแห่งหนึ่งในทะเลไทย นอกจากนี้ยังมีเส้ทะเลสีแดง กอดอกไม้ทะเลขนาดใหญ่ฝูงปลาหลากชนิด และหากป้อนจำนวนมาก เป็นดงปะการังซึ่งเป็นที่อาศัยของฝูงปลานานาชนิดรวมทั้งปลากระเบนตัวใหญ่ๆ และยังพบ จลามาวาฟได้บ่อยครั้งอีกด้วย

ภาพที่ 38 เกาะหลักง่าม

- **เกาะร้านเปิดร้านไก่** เป็นเกาะเล็กๆ สองเกาะ ที่มีแนวปะการังน้ำลึกที่อุดมสมบูรณ์มากตั้งอยู่ทางตอนเหนือสุดของหมู่เกาะทะเลชุมพร มีความลึกตั้งแต่ 5-32 เมตร สภาพใต้น้ำเป็นแนวกำแพงเกาะและมีลานหินขนาดใหญ่ มีถ้ำใต้น้ำที่สวยงามแนวหินปกคลุมด้วยกัลปังหารูปพัด ดอกไม้ทะเล เส้ทะเล ฟองน้ำ และปะการังแข็งบนพื้นทรายมีปะการังดำขึ้นหนาแน่นสวยงามมาก ในบริเวณนี้มักจะพบปลากระเบนขนาดใหญ่หากทะเลสวยงามหลายชนิด ปลาสาก ปลานกแก้ว ปลาผีเสื้อมีการพบจลามาวาฟแวเวียนมาในบางครั้ง

ภาพจาก <http://travel.thaiza.com>

ภาพที่ 39 เกาะร้านเป็ดร้านไก่

- เกาะกะโหลก ลักษณะเป็นเกาะเล็กๆ มีลักษณะเป็น โขดหินและหน้าผาหินสูงชัน จุดเด่นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาดำน้ำชมปะการังที่เกาะง่าม จะต้องผ่านเกาะกะโหลกก่อนจึงจะถึงเกาะง่าม เกาะกะโหลกมีลักษณะเป็นภูเขาหินปูน ที่มีหน้าผาลาดชันมาก เป็นที่อยู่อาศัยของนกนางแอ่น น้ำทะเลบริเวณรอบตัวเกาะลึกมาก ไม่เหมาะสำหรับการลงดำน้ำชมปะการัง การเดินทาง จากท่าเรือปากน้ำชุมพรใช้เวลาเดินทางประมาณ 45 นาที

ภาพจาก <http://www.manager.co.th/Travel/ViewNews.aspx?NewsID=9550000039537>

ภาพที่ 40 เกาะกะโหลก

- เกาะทะเล อยู่ห่างจากปากน้ำชุมพรประมาณ 13 กิโลเมตร ลักษณะเป็นเกาะหินปูนขนาดเล็กเต็มไปด้วยโขดหินทอดตัวยาวอยู่ในแนวเหนือ-ใต้ ความยาวของเกาะประมาณ 100 เมตร บนเกาะมีถ้ำขนาดใหญ่สองถ้ำ อยู่คร่อมกับระดับน้ำ สามารถว่ายน้ำทะลุฝั่งตรงข้ามได้ บนเกาะทะเลไม่มีบริเวณให้กางเต็นท์พักแรม ไม่มีบ้านเรือนผู้คนอาศัยอยู่ เป็นเกาะที่มีมุมมองในการถ่ายภาพได้ดีมาก หรือจะมาดำน้ำชมปะการัง รอบเกาะก็ได้ มีแนวปะการังให้ชม เช่น ปะการังเขากวาง ปะการังจาน และปลาทะเลสีส้มสวยงามหลายสิบชนิด ว่ายนเวียนหากินไปมาอยู่บริเวณโขดหินใต้น้ำรอบๆ เกาะทะเล การเดินทางจากท่าเรือปากน้ำชุมพร มีเรือประมงให้เช่าเหมาลำมายังเกาะทะเล ใช้เวลาเดินทางประมาณ 15 นาที เวลาในการเดินทางจะช้าหรือเร็วกว่านี้ขึ้นอยู่กับคลื่นลมทะเล

ภาพที่ 41 เกาะทะเล

- เกาะเสม็ด ตั้งอยู่ตรงข้ามกับหาดราคร ห่างจากฝั่งประมาณ 1 กิโลเมตร ลักษณะเป็นเกาะขนาดใหญ่ที่สุดในทะเลชุมพร มีชายหาดและโขดหินหน้าผาอันสูงชัน บนเกาะเสม็ดมีบ้านเรือนของผู้คนอยู่ไม่กี่หลังคาเรือน ส่วนมากจะเป็นชาวประมงที่แวะมาหลบลม อยู่บริเวณชายหาดพร้อมกับนั่งแกะปูปลาที่ลงอวน อยู่บริเวณหน้าชายหาดที่มีหาดทรายขาวนวล ยาวประมาณ 100 เมตร พร้อมกับหาดหินสวยงาม บริเวณหน้าหาด มีสถานที่กางเต็นท์แคมป์ปิ้ง นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปพักแรมยังเกาะเสม็ด จะต้องจัดเตรียมสัมภาระไปให้พร้อมพอสมควร เรื่องอาหารทะเลสดๆ ไม่ต้องเตรียม ไปหาซื้อได้จากชาวประมงบนเกาะ นอกจากนี้ บริเวณโดยรอบของเกาะยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสวนมะพร้าว ซึ่งขึ้นอยู่อย่าง

หนาแน่นมีฝูงลิงแสมอีกเป็นจำนวนมากคอยเฝ้าสวนมะพร้าว ส่วนบริเวณรอบๆ เกาะก็มีแนวปะการังให้ดำน้ำได้ นักท่องเที่ยวตกปลานิยมมาตกปลากันที่เกาะเสม็ด การเดินทางทางไปเกาะเสม็ดเริ่มจากหาดทรายขาว เข้าเหมาเรือในราคาประมาณ 200 บาท

ภาพที่ 42 ชายหาดบนเกาะเสม็ด

- เกาะมาตรา (เกาะตังกวย) ตั้งอยู่ห่างจากหาดทรายรีไปทางทิศตะวันตกประมาณ 7 กิโลเมตร ลักษณะ เป็นเกาะขนาดใหญ่ บริเวณเกาะมีทั้งหาดทรายและโขดหินสูงชัน บริเวณด้านหน้าของตัวเกาะมีหาดทรายสีขาวนวลอยู่สองแห่ง คือทางตอนกลางฝั่งตะวันตก และตอนใต้ของตัวเกาะ ลักษณะเป็นหาดที่มีแนวหินวางตัวอยู่โดยประปรายทั่วไป เหมาะสำหรับการแคมป์พักผ่อนมาก เกาะมาตรา เป็นแหล่งดำน้ำตื้นที่ดีที่สุดในละแวกนี้มีแนวปะการังก้อนและปะการังสมอง ปลาการ์ตูน หากเปลือยขาวจุดดำ และปลาสลิคหินขนาดเล็ก แนวปะการังเป็นแบบแนวปะการังชายฝั่งก่อตัวอยู่รอบเกาะ มีระดับความลึกประมาณ 8 เมตร ปะการังมีความสวยงามมีสภาพสมบูรณ์ดีถึงดีมาก จึงเป็นแหล่งดำน้ำที่มีนักท่องเที่ยวนิยมนมาเที่ยวชมดูปะการัง นอกจากนี้บริเวณโดยรอบของตัวเกาะมาตรายังเป็นที่อยู่อาศัยของปูจำนวนมาก ซึ่งมีเสียงร้องเหมือนไก่ ชาวบ้านจึงเรียกว่า “ปูไก่” ออกหากินเวลากลางคืนเวลาเดินจะมีเสียงร้องคล้ายลูกไก่เพราะเนื่องจากก้ามทั้งสองข้างเกิดการเสียดสีกัน ทำให้เกิดเสียงดังขึ้นมา นักท่องเที่ยวสามารถพัก

ค้างคืนได้เพราะมีบ้านพักในราคาไม่แพง การเดินทางใช้เวลาประมาณหนึ่งชั่วโมง อาจเร็วหรือช้าไปบ้างขึ้นอยู่กับคลื่นลมในทะเล

ภาพจาก <http://www.manager.co.th/Travel/ViewNews.aspx?NewsID=9550000039537>

ภาพที่ 43 ชายหาดบนเกาะมาตรา

- เกาะมะพร้าว เป็นเกาะที่อยู่ใกล้หาดทรายรีมากที่สุด ระยะห่างประมาณ 1 กิโลเมตร เมื่อยืนอยู่บนเขาเจ้าเมือง สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน ลักษณะเป็นเกาะสัมปทานรังนกมีขนาดเล็ก ด้านหน้าทางทิศตะวันตก มีหาดทรายขาวยาวประมาณ 100 เมตร ทางด้านทิศตะวันออกอีกด้านหนึ่งของตัวเกาะ และบริเวณโดยรอบเกาะ เต็มไปด้วยโขดหิน และหน้าผาอันสูงชัน มีโพรงถ้ำอยู่มากมาย เป็นที่ทำรังของนกนางแอ่น จำนวนนับแสนตัว จึงเป็นเกาะที่มีสัมปทานรังนกนางแอ่น มีกระท่อมคอยดูแลเฝ้ารังนกปลูกระเบียงรายอยู่โดยรอบบริเวณเกาะ ทั้งบนชายหาด และบนโขดหินหน้าผาอันสูงชัน ช่วยเพิ่มบรรยากาศสีสันของเกาะมะพร้าวได้อีกรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากเป็นเกาะสัมปทานรังนก การที่จะเดินทางขึ้นไปยังบนเกาะ ควรขออนุญาตจากผู้เฝ้าดูแลรังนกเสียก่อน ทะเลบริเวณรอบเกาะมะพร้าวมีปะการังไม่มากนักนักท่องเที่ยวอาจไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยังเกาะมะพร้าว เพียงยืนมองจากหาดทรายรีก็สามารถเห็นเกาะมะพร้าวได้อย่างชัดเจน ถ้าจะเดินทางไปก็ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 15 นาที หรือถ้าเป็นนักถ่ายภาพ ต้องการได้ภาพที่สวยงามแบบพาณธรรมาให้เดินขึ้นไปยังจุดชมวิวยุทธเจ้าเมือง ก็จะมองเห็นเกาะ

มะพร้าวได้อย่างชัดเจน และมีมุมมองที่กว้างไกล ที่นักถ่ายภาพสามารถถ่ายภาพนอรามาได้สวยงามที่สุด

ภาพจาก <http://www.manager.co.th/Travel/ViewNews.aspx?NewsID=9550000039537>

ภาพที่ 44 เกาะมะพร้าว

- เกาะแรด ตั้งอยู่ห่างจากท่าเรือปากน้ำชุมพร ประมาณ 12 กิโลเมตร ลักษณะเป็นเกาะขนาดใหญ่ ไม่มีชายหาด มีแต่โขดหินและหน้าผาหินสูงชัน ใกล้เคียง กันนี้ มีเกาะหินหลักแรดอยู่อีกเกาะหนึ่ง อยู่ห่างกันไม่กี่ร้อยเมตร คำว่า เกาะแรด ตั้งชื่อตามตัวเกาะที่มีลักษณะคล้ายแรด บริเวณหัวแหลมทางด้านหนึ่งของตัวเกาะเมื่อมองจากระยะไกลๆ จะเห็น มีลักษณะคล้ายนอแรดโผล่ขึ้นมาจากส่วนหัว เกาะแรดมีความสวยงามอีกรูปแบบหนึ่ง บนเกาะไม่มีบ้านเรือนผู้คนอาศัยอยู่ บริเวณพื้นที่ของเกาะส่วนมากจะเป็นหิน ประกอบกับหน้าผาอันสูงชัน ไม่มีหาดทราย บริเวณโดยรอบของเกาะแรด มีแนวปะการังอยู่โดยรอบเกาะ อาทิ ปะการังเขากวาง จาน สมอ ดอกไม้ทะเล และปลาทะเล สีสันสวยงามนานาชนิดว่ายวนเวียนหากินอยู่ตามโขดหิน โดยรอบตัวเกาะ นักท่องเที่ยวที่ชอบความสวยงามของโลกใต้ท้องทะเล นิยมมาดำน้ำชมปะการังกันบริเวณโดยรอบเกาะแรด ซึ่งมีทั้งแบบน้ำตื้นและน้ำลึก การเดินทาง จากท่าเรือปากน้ำชุมพร ใช้เวลาเดินทางโดยเรือทัวร์ประมาณ 41 นาที เวลาจะช้าหรือเร็วกว่านี้ ขึ้นอยู่กับคลื่นลมในทะเล

ภาพจาก <http://www.manager.co.th/Travel/ViewNews.aspx?NewsID=9550000039537>

ภาพที่ 45 เกาะแรด

- เกาะทองหลาง อยู่บริเวณหมู่ที่ 3 ตำบลหาดทรายรี ห่างจากชายฝั่งประมาณ 2 กิโลเมตร ลักษณะเป็นเกาะขนาดกลางมีเนื้อที่ประมาณ 3 ไร่ บริเวณเกาะมีทั้งหาดทรายและโขดหินสูงชัน ทิศตะวันตกของตัวเกาะมีหาดทรายขาวยาวประมาณ 100 เมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและโขดหิน ไม่มีบ้านเรือนและรีสอร์ทอยู่บนเกาะ เกาะทองหลางอยู่ในความดูแลและรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร บริเวณชายหาดมีศาลาพักผ่อน ที่ทางจังหวัดสร้างไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อนและชมวิทัศน์รอบเกาะ เกาะทองหลางเป็นแหล่งดำน้ำชมปะการังน้ำตื้นอีกแห่งหนึ่งในทะเลชุมพร ความลึกของน้ำทะเลรอบเกาะประมาณหนึ่งเมตร บริเวณชายหาดด้านหน้าของตัวเกาะ มีสถานที่สำหรับนักท่องเที่ยวได้กางเต็นท์แคมป์ปิ้งได้ นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปพักผ่อนยังเกาะทองหลาง ควรเตรียมสัมภาระ อาหาร และน้ำจืดไปให้พร้อม

ภาพจาก <http://www.trekkingthai.com/cgi-bin/webboard/print.pl?content=0656&board=trip>

ภาพที่ 46 เกาะทองหลาง

- เกาะลึงกาฬ อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 3 ตำบลหาดทรายรี ตั้งอยู่เลยเกาะทองหลางไปทางทิศตะวันออกประมาณหนึ่งกิโลเมตร และอยู่ห่างจากอ่าวทุ่งมะขามน้อยประมาณ 4 กิโลเมตร ลักษณะเป็นเกาะสัมปทานรังนก มีขนาดใหญ่ บริเวณโดยรอบเกาะมีทั้งชายหาดและโขดหินสูงชันและถ้ำต่างๆ เป็นที่อยู่อาศัยและทำรังของนกนางแอ่นนับแสนตัว เกาะลึงกาฬมีชายหาดที่สวยงามแห่งหนึ่ง อยู่ทางด้านตะวันตกของเกาะ ยาวประมาณ 80 เมตร บนเกาะไม่มีบ้านเรือนผู้คนอาศัยอยู่ มีแต่กระท่อมของคนเฝ้ารังนกปลูกระบายอยู่ทั่วไปทั้งบริเวณชายหาด บนโขดหินและหน้าผาอันสูงชัน บริเวณโดยรอบของเกาะลึงกาฬมีแนวปะการังอยู่โดยรอบ อาทิ ปะการังเขากวาง สมอ จาน ฯลฯ น้ำทะเลบริเวณรอบเกาะลึกประมาณ 3-4 เมตร สามารถเดินทางมาชมปะการังน้ำตื้นบริเวณรอบเกาะได้ หรือเดินทางขึ้นมาเที่ยวเกาะจะต้องขออนุญาตจากคนเฝ้ารังนกบนเกาะก่อนทุกครั้งที่มาทำกิจกรรมใดๆ บนเกาะ จุดเด่นที่สำคัญ อีกประการหนึ่งของเกาะลึงกาฬ คือ ลายพระหัตถ์จารึกคำว่า จ.ป.ร. จำหลักอยู่บนแผ่นหินหน้าปากถ้ำ ซึ่งหลักฐานการจารึกปรากฏปี ร.ศ. 108 ติดอยู่ด้วย การเดินทางจากชายหาดอ่าวทุ่งมะขามด้วยเรือหางยาว ระยะทาง 4-5 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 45 นาที

ภาพจาก <http://www.thaidphoto.com/forums/showthread.php?t=218119>

ภาพที่ 47 เกาะลึงกาฬ

- เกาะมะตะโพน ตั้งอยู่ห่างจากปากน้ำชุมพรประมาณ 500 เมตร ลักษณะเป็นเกาะเล็กๆ มีหน้าผาสูงชัน เวลान้ำลงสามารถเดินข้ามไปได้โดยไม่ต้องใช้เรือ ทางด้านตะวันตกของตัวเกาะมีชายหาดเล็กๆ อยู่แห่งหนึ่ง ส่วนทางด้านทิศตะวันออกของตัวเกาะมีลักษณะเป็นหน้าผาหินสูงชัน บนยอดเขาจุดสูงสุดของเกาะมะตะโพนมีสถานีรับส่งวิทยุของกรมอุทกศาสตร์ เพื่อช่วยเหลือชาวประมงในการแจ้งข่าวสารข้อมูลป้องกันภัยในทะเล และเพื่อช่วยเหลือชาวประมง ที่ประสบภัยจากเหตุอุกเจินในทะเล บนเกาะมะตะโพนมีบ้านเรือนของชาวบ้านอาศัยอยู่ไม่กี่หลังคาเรือน มีสำนักสงฆ์ปลูกอยู่หนึ่งหลัง การเดินทาง เวลาน้ำลงสามารถเดินข้ามไปได้โดยไม่ต้องอาศัยเรือโดยสาร

ภาพที่ 48 เกาะมะตะโพน

- เกาะหลักแรด เป็นอีกเกาะหนึ่งที่อยู่ในหมู่เกาะชุมพร เกาะนี้ไม่สามารถขึ้นบนเกาะได้เนื่องจากไม่มีหาดทราย ตั้งอยู่ระหว่างเกาะมาตตรากับเกาะแรด รอบๆ บริเวณเกาะหลักแรดก็เป็นอีกแห่งหนึ่งที่สามารถดำน้ำชมปะการังได้ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีดอกไม้ทะเลที่มีความสวยงามมาก

ภาพที่ 49 เกาะหลักแรด

แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง อำเภอสวี

- หาดทรายรี (สวี) อำเภอสวี มีพื้นที่ติดทะเลไม่มากนัก และมีชายหาดที่ชื่อว่าหาดทรายรี (สวี) นับว่าเป็นชายหาดที่สวยงามที่สุดในอำเภอนี้ อยู่ในบริเวณตำบลท่าหิน ลักษณะชายหาดทอดยาวขนานไปกับทิวมะพร้าว การเดินทางสะดวกไปตามทางหลวงหมายเลข 41 (ชุมพร-สวี) เลี้ยวซ้ายเข้าถนนลาดยางสวี-บ่อคา ไปประมาณ 6 กิโลเมตร และเลี้ยวขวาไปอีกประมาณ 6 กิโลเมตร เป็นหาดยอดนิยมของอำเภอสวี

ภาพที่ 50 หาดทรายรี-สวี

- อ่าวท้องตมใหญ่ เป็นหมู่บ้านชาวประมง ชาวบ้านประกอบอาชีพประมงเล็กๆ ส่วนใหญ่เป็นเรือหางยาวทำมาหากินกับทรัพยากรใกล้ๆ ชายฝั่ง หมู่บ้านเวียนกันไปตามฤดูกาล บ้านท้องตมใหญ่เป็นหมู่บ้านชายฝั่งทะเล ชาวบ้านส่วนใหญ่ปลูกบ้านยื่นลงไปบนทะเลตามเชิงเขา ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงไม่มีที่ดิน ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่ ลักษณะทางทะเลและชายฝั่งตอนใน เป็นอ่าวโค้งเป็นรูปเกือกม้า มีความกว้างประมาณ 2 กิโลเมตรเศษ ด้านในเป็นป่าชายเลนที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ มีระบบนิเวศป่าชายเลนที่น่าศึกษาลักษณะทางทะเลและชายฝั่งตอนนอก มีลักษณะเป็นหาดหินเรียงรายตามไหล่เขา มีหาดทรายในระยะ 2-3 กิโลเมตร ประมาณ 4-5 หาด ล้วนเป็นชายหาดที่เงียบสงบ กิจกรรมการท่องเที่ยว เน้นการอนุรักษ์ เช่น

ปลูกป่าชายเลน ตกปลา ไคหมึก ดำน้ำดูปะการัง เล่นน้ำชายหาด ออกเรือวางอวน กิจกรรมชายหาด นวด
ผ่อนคลายด้วยสมุนไพร และไหว้สักการะกรมหลวงชุมพร

ภาพที่ 51 หมู่บ้านชาวประมงท้องโตมใหญ่

- บ้านอ่าวคราม ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 ตำบลด่านสวี อำเภอสวี จังหวัดชุมพร เป็นชุมชนชาวประมง
พื้นบ้าน จุดเด่น คือ นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสบรรยากาศเขาและทะเลได้ในเวลาเดียวกัน กิจกรรมการ
ท่องเที่ยว บริการนำเที่ยวทางทะเล ดำน้ำตื้นดูปะการัง หอยมือเสือ ยกบามจับหมึก (เครื่องมือชาวประมง
พื้นบ้าน) เที่ยวเกาะกุลา เกาะแกลบ พายเรือแวนริมฝั่ง เดินป่า ปีนเขา การเดินทางโดยทางหลวงหมายเลข
41 จากสี่แยกปฐมพรถึงสามแยกอำเภอสวี เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวง 4003 (สายสวี-บ่อคา) ไปอีกประมาณ 6
กิโลเมตร ถึงสามแยกก่อนถึงโรงเรียนบ้านหนองปลา ให้เลี้ยวขวาไปตามถนนบางเกร็ง-อ่าวมะนาว ผ่าน
อบต.ด่านสวี ผ่านอ่าวท้องเกร็งไปตามป่าจนสุดปลายทาง

ภาพที่ 52 อ่าวคราม

แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง อำเภอทุ่งตะโก

อยู่ถัดจากอำเภอสวีลงไปทางตอนใต้ ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 41 ระยะทางจากตัวเมืองชุมพร ประมาณ 62 กิโลเมตร แยกซ้ายบริเวณสี่แยกเขาปิ๊ป เข้าไปทางทิศตะวันออกประมาณ 10 กิโลเมตร ถึงแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดของอำเภอทุ่งตะโก ได้แก่

- หาดอรุณทัย ตั้งอยู่ตำบลปากตะโก ห่างจากตัวอำเภอทุ่งตะโกประมาณ 15 กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันออก ความสวยงามของหาดนี้ก็คือมีชายหาดกว้างใหญ่และหาดทรายขาวสะอาด มีแนวทิวสนเรียงรายสวยงามมาก ชายหาดยาวประมาณ 6 กิโลเมตร ชายหาดแห่งนี้ยังเป็นที่ตั้งของศาลเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ บริเวณด้านข้างของศาลมีซากเต่ามะเฟืองขนาดใหญ่ จากชายหาดนี้สามารถเข้าไปเที่ยวเกาะต่างๆ ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงได้ อาทิ เกาะคราม เกาะพิทักษ์ และเกาะมะพร้าว

ภาพที่ 53 หาดอรุโณทัย

แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง อำเภอหลังสวน

อยู่ถัดจากอำเภอทุ่งตะโกลงไปทางตอนใต้ ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 41 ระยะทางจากตัวเมืองชุมพร ประมาณ 76 กิโลเมตร อำเภอหลังสวนขึ้นชื่อเรื่องผลไม้มาก ที่นี่ก็มีชายหาดสวยงาม นั่นคือหาดแหลมสน และหาดคอเขา

- หาดแหลมสน ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของตำบลปากน้ำหลังสวน ห่างจากตัวอำเภอหลังสวนประมาณ 13 กิโลเมตร ชายหาดสงบ ทิวทัศน์สวยงาม น้ำใส หาดทรายขาว เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ที่ได้รับความนิยมอย่างสูง ตลอดชายหาด มีแนวต้นสนที่ร่มรื่น เหมาะแก่การพักผ่อน และนันทนาการครอบครัว อิ่มอร่อยกับอาหารทะเลสดๆ ทุกวันเสาร์ จะมีตลาดเปิดท้ายขายสินค้า และอาหารอร่อย ของชาวปากน้ำหลังสวน หาดแหลมสน เป็นที่ตั้งของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เรือจำลองจักรีนฤเบศร (ศาลเสด็จเตี่ย กรมหลวงชุมพรฯ) และ พระพุทธรูปชัยมงคลมุนี (พระใหญ่) ที่ประชาชนนิยมมากราบไหว้

ภาพโดย ชลณรงค์ ทองสง

ภาพที่ 54 หาดแหลมสน

- หาดคอเขา อยู่ในเขตพื้นที่ของตำบลนาพญา ห่างอำเภอหลังสวน ประมาณ 15 กิโลเมตร หาดนี้ แม้ไม่มีชื่อเสียงโด่งดัง แต่ความงามไม่ด้อยกว่าใคร หาดทรายสวยงามมี เนินเขาเขียวครึ้ม เนินเขาแห่งนี้ เป็นที่ตั้งของสำนักสงฆ์ธรรมนิติ มีจุดเด่นคือ พระรูปเจ้าแม่กวนอิมองค์ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ และเป็นที่ตั้งของศาลเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ อีกแห่งหนึ่ง

ภาพโดย ชลณรงค์ ทองสง

ภาพที่ 55 หาดคอเขา

- เกาะพิทักษ์ ตั้งอยู่บริเวณอ่าวท้องครก ตำบลบางน้ำจืด ห่างจากตัวอำเภอหลังสวนประมาณ 25 กิโลเมตร ลักษณะเป็นเกาะที่มีโขดหินรูปร่างสวยแปลกงามตา มีหมู่บ้านชาวประมงอาศัยอยู่ ตัวเกาะตั้งอยู่ไม่ไกลฝั่งระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร หากเป็นช่วงที่น้ำทะเลลงต่ำสุด สามารถเดินจากฝั่งถึงตัวเกาะได้โดยไม่ต้องพึ่งเรือ การเดินทางที่สะดวกสบายทำให้ได้รับการไปเที่ยวชมเสมอๆ อีกทั้งมีวิวทิวทัศน์ที่งดงาม ไม่น้อยหน้าเกาะอื่นๆ บนเกาะยังสามารถประกอบกิจกรรมนันทนาการ/การท่องเที่ยวได้หลากหลาย มีกิจกรรมดำน้ำตื้น ตกหมึก พายเรือคายัค เดินศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรม ดูนก พักผ่อนและเล่นน้ำบริเวณชายหาด บนเกาะมีทางเดินถนนตัวหนอนรอบเกาะ นักท่องเที่ยวสามารถชมวิถีชีวิตชาวประมง และชมวิวยอดเกาะได้ในเวลาเพียงไม่กี่ชั่วโมง โดยด้านทิศตะวันตกเป็นที่ตั้งของชุมชนจรดไปถึงทิศใต้ เนื่องจากภูเขาด้านตะวันออกช่วยบังลมพายุได้ดี หากอยากเล่นน้ำชายหาด ทางทิศตะวันออกเป็นหาดที่มีบรรยากาศเงียบสงบ เหมาะแก่การพักผ่อน มีความยาวประมาณ 450 เมตร ด้านทิศเหนือของเกาะมีจุดชมวิวยอดสูงประมาณ 200 เมตร มีศาลาให้พักชมวิว สามารถมองเห็นได้ไกลถึงเกาะเต่า เกาะสมุย และเกาะพะงันของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาพโดย ชลณรงค์ ทองสง

ภาพที่ 56 หมู่บ้านชาวประมงเกาะพิทักษ์

แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง อำเภอละแม

อำเภอละแม เป็นอำเภอที่เชื่อมกับอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงเป็นอำเภอสุดท้ายของ จังหวัดชุมพร มีสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่เป็นที่รู้จักกันดีได้แก่ หาดตะวันฉาย

- หาดตะวันฉาย อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลละแม จากถนนเพชรเกษมบริเวณสี่แยกทุ่งสวรรค์ ผ่านตัว อำเภอเลี้ยวซ้ายไปอีกประมาณ 5 กิโลเมตร หาดตะวันฉายหาด ที่นี้ไม่ใช่ไพเราะแต่ชื่อ ตัวหาดก็สวยงาม มี ชายหาดกว้างใหญ่

ภาพโดย ชลครรงค์ ทองสง

ภาพที่ 57 หาดตะวันฉาย

- หาดละแม (มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร) ขอแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลของอำเภอละแมอีกแห่งหนึ่ง คือ ชายหาดที่ทอดตัวยาวประมาณ 4 กิโลเมตร ณ บริเวณมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ตั้งอยู่ หมู่ที่ 5 บ้านแหลมสันติ ตำบลละแม อยู่ห่างจากสี่แยกละแม ถนนเพชรเกษม ผ่านที่ว่าการอำเภอละแมเข้าไปทางทิศตะวันออกระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร เป็นชายหาดที่สวยงามอีกแห่งหนึ่งของอำเภอละแม เป็นสถานที่จัดกิจกรรมงานโลกทะเลชุมพร ในเขตพื้นที่อำเภอละแม

ภาพที่ 58 หาดละแม (มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร)

กิจกรรมที่น่าสนใจในแหล่งดำน้ำจังหวัดชุมพร

กิจกรรมที่น่าสนใจ ในแหล่งดำน้ำจังหวัดชุมพร ได้แก่ กิจกรรมดำน้ำตื้นหรือดำน้ำแบบผิวน้ำ (Skin Diving) และดำน้ำลึก (SCUBA Diving) ชมโลกใต้ทะเลชุมพร ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการมาท่องเที่ยวแหล่งดำน้ำจังหวัดชุมพร สามารถไปได้เกือบตลอดทั้งปี ในเดือนเมษายนจะเป็นช่วงที่เห็นฉลามวาฬบ่อยที่สุด ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม จะเป็นช่วงมรสุมจะมีคลื่นลมแรง กิจกรรมดำน้ำแบบผิวน้ำและน้ำลึก นั้นยังมีร้านบริการไม่มาก ที่ได้มาตรฐานและมีโรงเรียนสอนดำน้ำ คือ ชุมพรคาบาน่า สามารถติดต่อเรือและอุปกรณ์ดำน้ำทั้งหมดได้ที่นี้

ภาพโดย ชาญวิทย์ ขุนทองจันทร์

ภาพที่ 59 กิจกรรมดำน้ำลึก (SUCBA Diving)

การเดินทางไปแหล่งดำน้ำจังหวัดชุมพร

การเดินทางไปแหล่งดำน้ำ จากตัวเมืองชุมพรใช้เส้นทางหลวง 4001 ไปที่ท่าเรือท่ายางระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร มีรถสองแถวจากตัวเมืองชุมพรไปที่ท่าเรือทุกชั่วโมง ติดต่อได้ที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร 077 558144-6 มีเรือ เจ้าหน้าที่นำเที่ยว ที่พัก ให้บริการ หรือติดต่อกับทัวร์ดำน้ำที่มีให้บริการอยู่หลายแห่ง เช่น ที่ชุมพรคาบาน่า อินฟินิตี้ชุมพร และเอ็ม.ที.รีสอร์ท เป็นต้น

ท่าเรือไปแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลชุมพร ขอแนะนำ 4 แห่ง ดังนี้

1. ทำเรือคลองปะทิว อ่าวทุ่งมหา ทำเรือนี้เป็นทำเรือเล็กๆ ที่ส่วนใหญ่จะมีเรือไคหมักมาจากดเรียงรายอยู่ และไม่ค่อยมีคนมองเที่ยวมากนัก ทำเรือนี้อยู่บริเวณอ่าวทุ่งมหา ห่างจากตัวว่าการอำเภอปะทิวไปไม่กี่กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อเช่าเรือหางยาวได้จากที่นี่ จากทำเรือนี้สามารถไปเที่ยวเกาะที่อยู่ใกล้เคียง และวิ่งเรือต่อเนื่องกันคือ เกาะเวียง เกาะรัง เกาะสิกกง เกาะเตียบ เกาะพระ และวิ่งเลาะชายหาดบ้านป่าสำโรงผ่านป่าชายเลนชมทิวทัศน์ หรือจอดเล่นน้ำ ตามอัธยาศัย ราคาเช่าเรือประมาณ 500-1,000 บาท แล้วแต่ต่อรองกันว่าใช้เวลานานเท่าไร เนื่องจากทำเรือนี้เป็นลักษณะชาวบ้าน จึงไม่มีชูชีพ และหน้ากาคำน้ำ นักท่องเที่ยวจึงควรจัดหาไปเอง

2. ทำเรือหาดบ่อเมา หาดบ่อเมาเป็นหาดที่มีกลุ่มเรือหางยาวจอดบริการรับ-ส่งไปเกาะไข่ เกาะที่สวยงามๆ เกาะหนึ่งของชุมพร นักท่องเที่ยวหาเรือได้จากที่นี่ ราคา 500 บาท สำหรับไปและกลับ นักท่องเที่ยวที่ต้องการไปแค้มป์จะต้องเตรียมเต็นท์ น้ำจืด อาหาร ไปพร้อม

3. ทำเรือปากน้ำชุมพร นอกจากจะเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญ มีเรือมากมาย และปัจจุบันการไปเที่ยวเกาะเต่าที่สุราษฎร์ธานีก็นิยมจากที่นี่

4. ทำเรือลูงลุย ตั้งอยู่ใกล้หาดทรายครภาพ มีเรือหางยาวเหมาไปที่เกาะเสม็ด และเกาะมัตรา เกาะมัตราสามารถไปเที่ยวได้แบบเข้าไปเย็นกลับ ถ้าเช่าเรือไป-กลับ ราคา 1,000 บาท

สถานบริการนำเที่ยว ประเภทกิจการนำเที่ยวในจังหวัดชุมพร ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการนำเที่ยวโดยตรง ที่สามารถติดต่อได้สะดวก คือ

- ชุมพรเทอร์เวลเซอร์วิส ตั้งอยู่ที่ ถนนท่าตะเภา อำเภอเมืองชุมพร โทร. (077) 511880 รับบริการนำเที่ยวทั้งทางบกและทางทะเล

- เอกวิญญ์ทัวร์ ตั้งอยู่ถนนกรมหลวง อำเภอเมืองชุมพร โทร. (077) 501821, 503567

- โรงแรมจันทร์สมชุมพร ตั้งอยู่ที่ถนนศาลาแดง อำเภอเมืองชุมพร โทร. (077) 502502 มีรถตู้และเรือเร็วให้เช่า

- ชุมพรลาบานารีสปอร์ต ริมหาดทุ่งวัวแล่น ตำบลสะพลี อำเภอปะทิว โทร. (077) 501990 บริการท่องเที่ยวและอุปกรณ์ดำน้ำ

- ทราวีลลอร์ด ตั้งอยู่บริเวณหาดทรายรีตอนใต้ โทร. (077) 502023 มีบริการเรือนำเที่ยวและอุปกรณ์ดำน้ำ

นอกจากนั้นสามารถเช่าเรือเพื่อเที่ยวชมเกาะแก่งต่างๆ ดำน้ำหรือตกปลาได้ตามสถานที่ ดังนี้

- ทำเรือเร็วเกาะเต่า ตำบลท่ายาง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โทร. (077) 580169

- ทำเรือท่ายาง ตำบลท่ายาง อำเภอเมืองชุมพร

- ปากน้ำชุมพร
- ปากน้ำหลังสวน อำเภอหลังสวน
- ปากน้ำตะโก อำเภอทุ่งตะโก

สามารถหารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ประชาสัมพันธ์จังหวัด โทร. (077) 511551, 5033975

(ข้อมูลจากสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร)

สถานภาพทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดชุมพร

ชายฝั่งทะเลจังหวัดชุมพร เป็นชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตอนกลาง มีความยาวประมาณ 222 กิโลเมตร ตลอดแนวชายฝั่งมีองค์ประกอบของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งหลากหลายที่มีความสำคัญและลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละบริเวณ เช่น ป่าชายเลน ครอบคลุมพื้นที่อ่าวทุ่งคา-สวี มีแนวปะการัง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำตามเกาะต่างๆ มีหาดโคลน หาดหิน และหาดทราย โดยภาพรวมยังไม่มีรายงานความผิดปกติของคุณภาพน้ำ หรือภาวะวิกฤตจากการปนเปื้อนของสารมลพิษ ทำให้ชายฝั่งทะเลบริเวณจังหวัดชุมพร ประกอบด้วยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่สมบูรณ์ เป็นแหล่งสัตว์น้ำเศรษฐกิจ ระบบนิเวศหลากหลาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในหลายรูปแบบ

- สถานภาพทรัพยากรเกาะรังนก จังหวัดชุมพรมีเกาะรังนกจำนวน 13 เกาะ ประกอบด้วย เกาะรัง เกาะชิง และเกาะเวียง ในพื้นที่ อบต.ปากคลอง อำเภอปะทิว เกาะง่ามใหญ่ เกาะง่ามน้อย ในพื้นที่ อบต.ปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง เกาะกา เกาะพร้าว และเกาะลังกาจิว ในพื้นที่เทศบาลตำบลหาดทรายรี เกาะยู้ง เกาะมัดหวาย ในพื้นที่ อบต.ด่านสวี อำเภอสวี เกาะคางเสือ เกาะหลักห้า และเกาะมะพร้าว (ชื่อเหมือนเกาะพร้าวในพื้นที่เทศบาลตำบลหาดทรายรี) ในพื้นที่ เทศบาลตำบลปากตะโก อำเภอทุ่งตะโก ในแต่ละปี จะมีการเก็บรังนกจากเกาะทั้ง 13 เกาะ ได้ประมาณ 2,200 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่าประมาณ 132 ล้านบาท

ตามธรรมชาติในแต่ละปีนกอีแอ่น 1 คู่ จะทำรังสามครั้ง ครั้งแรกใช้เวลาประมาณ 45 วัน ครั้งที่สองและสาม ครั้งละประมาณ 30 วัน การเก็บรังนกจึงมีปีละสามครั้ง คือ ครั้งแรกปลายเดือนมีนาคม ครั้งที่สองปลายเดือนเมษายน และครั้งที่สามปลายเดือนสิงหาคม ซึ่งรังนก 1 กิโลกรัม จะมีรังนกประมาณ 120-200 รัง ขึ้นอยู่กับขนาดและน้ำหนักของรังนกที่เก็บได้ในแต่ละครั้ง รังนกที่ผ่านการเก็บแล้วจะถูกนำมาตัดดินรังนก (ส่วนที่ติดอยู่กับผนังถ้ำ) และทำความสะอาด จากนั้นในส่วนของดินรังนก จะถูกส่งไปขายให้โรงงานผลิตรังนกบรรจุขวด ส่วนตัวรังนกที่ทำความสะอาดแล้วจะถูกส่งออกไปขายยังประเทศจีน ที่ถือเป็นตลาดรังนกที่ใหญ่ที่สุดในโลก

- สถานภาพทรัพยากรปะการัง สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน: สวพ. (2555) ได้รายงานการสำรวจแนวปะการัง ในช่วงปี พ.ศ. 2537-2541 เพื่อจัดทำแผนที่แสดงการแพร่กระจายของแนวปะการังในประเทศไทย พร้อมกับแสดงสถานภาพความสมบูรณ์และความเสื่อมโทรม ทำให้ทราบว่าในประเทศไทยมีแหล่งแนวปะการังกระจายอยู่ตามชายฝั่งของแผ่นดินใหญ่และตามเกาะต่างๆ เป็นพื้นที่รวมประมาณ 128,256 ไร่ อยู่ในพื้นที่ของจังหวัดชุมพร รวมประมาณ 5,030 ไร่

แนวปะการังในเขตจังหวัดชุมพร ในปี 2550 ถึงต้นปี 2553 อยู่ในสภาพเสียหายมากจนถึงดีมาก แหล่งที่มีสภาพดีมาก ได้แก่ เกาะร้านเป็ด เกาะร้านไก่ แหล่งที่มีสภาพดี คือ เกาะมาตรา แหล่งที่มีสภาพดีปานกลาง ได้แก่ เกาะไข่ เขาถ้ำธง เกาะลังกาจิว เกาะละวะ เกาะจระเข้ แหล่งที่มีสภาพเสียหาย ได้แก่ เกาะเวียง เกาะเทเบิลรีด เกาะทองหลาง เกาะกา เกาะหลัก ส่วนแหล่งที่มีสภาพเสียหายมาก คือ แนวชายฝั่งปะทิว

ส่วนในปี 2554 แนวปะการังอยู่ในสภาพเสียหายมากจนถึงดีปานกลาง โดยส่วนใหญ่มีสภาพเสียหายอันเนื่องมาจากปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาวในปี 2553 ได้แก่ เกาะเวียง เกาะไข่ เกาะอีแรด เขาถ้ำธง เกาะกา เกาะหลัก เกาะเทเบิลรีด เกาะทองหลาง บางเกาะอยู่ในสภาพเสียหายมาก เช่น เกาะลังกาจิว เกาะละวะ เกาะร้านเป็ด และเกาะร้านไก่

ภาพโดย ชาญวิทย์ ชุนทองจันทร์

ภาพที่ 60 สถานภาพทรัพยากรปะการัง

- สถานภาพทรัพยากรป่าชายเลน พื้นที่ป่าชายเลนในจังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่ครอบคลุมบริเวณพื้นที่อ่าวทุ่งคา-สวี และกระจายอยู่บริเวณปากแม่น้ำต่างๆ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับป่าชายเลน คือมีการบุกรุกทำลายป่าชายเลนเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ถูกบุกรุกเพื่อทำการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกปาล์มน้ำมัน และการยึดคลองพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัย ในปี 2518 จังหวัดชุมพร มีพื้นที่ป่าชายเลนประมาณ 46,250 ไร่ ในปี 2552 พื้นที่ป่าชายเลนลดลงเหลือประมาณ 32,240 ไร่ แต่ก็มีการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง อาทิ การปลูกป่าชายเลนในโครงการปลูกป่าชายเลนถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบกับการปลูกป่าแบบประชารัฐวันสำคัญต่างๆ ทำให้พื้นที่ป่าชายเลนไม่ลดลงจากเดิมมากนัก คาดว่าจะมีจำนวนมากขึ้นและทวีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น เนื่องจากการอบรมสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับชุมชนท้องถิ่นมีรายได้จากกระแสการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ ช่วยให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการดูแลรักษาป่าชายเลนเป็นอย่างดี (สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน, 2555)

- สถานภาพทรัพยากรหอยทะเล จังหวัดชุมพร มีพื้นที่แหล่งหอยทะเลรวม ประมาณ 6,650 ไร่ พบหอยทะเลทั้งหมด 10 ชนิด มีหอยนางแคะเป็นชนิดเด่น แหล่งหอยทะเลขนาดใหญ่และมีความสำคัญบริเวณจังหวัดชุมพร อยู่ที่อ่าวทุ่งคา-สวี มีสถานภาพค่อนข้างคงที่ในระดับสมบูรณ์ปานกลาง โดยทั่วไปมีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพธรรมชาติ (สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน, 2555)

- สถานภาพสัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ กลุ่มสัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ เต่าทะเล พะยูน โลมา วาฬ และฉลามวาฬ ซึ่งทั้งหมดถูกจัดเป็นสัตว์ป่าสงวนและคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ซึ่งว่าด้วยการห้ามล่า ห้ามค้า ห้ามครอบครอง ห้ามเพาะพันธุ์ มีผลไปถึงไข่และซากด้วย นอกจากนี้ยังถูกจัดให้อยู่ในบัญชีรายชื่อของอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งพันธุ์พืชป่าและสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wide Fauna and Flora: CITES) บัญชี 1 ส่วนโลมา และวาฬ ชนิดอื่นๆ และฉลามวาฬ จัดอยู่ใน CITES บัญชี 2

ประชากรของสัตว์ทะเลหายากในปัจจุบันมีจำนวนน้อยและมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นผลจากภาวะคุกคามหลายประการ อาทิ เครื่องมือประมง ความเสื่อมโทรมสภาพแวดล้อมของแหล่งที่อยู่อาศัย การเจ็บป่วยตามธรรมชาติเป็นต้น ชนิดและการแพร่กระจายของสัตว์ทะเลหายากบริเวณทะเลชุมพร ในช่วงปี 2550-2554 พบการวางไข่ของเต่าทะเล 2 ชนิด ได้แก่ เต่าตะนุและเต่ากระบริเวณเกาะ

ทองหลาง จำนวน 1-5 ไร่ต่อปี พบพะยูงบริเวณอ่าวทุ่งคา-สวี จำนวน 2-3 ตัว พบโลมาอิรวดีในพื้นที่อ่าว
ละแม จำนวน 10-15 ตัว โลมาหลังโหนดบริเวณปากน้ำชุมพร จำนวน 15-20 ตัว (สถาบันวิจัยและพัฒนา
ทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน, 2555)

- กลุ่มเครือข่ายภาคีอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดชุมพร กลุ่มเครือข่ายภาคี
อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดชุมพร ประกอบด้วยหน่วยงานของกรมทรัพยากรทางทะเล
และชายฝั่งในพื้นที่ คือ ฝ่ายส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทาง
ทะเลและชายฝั่ง, สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน
ภายในจังหวัดที่ปฏิบัติงานด้านทางทะเลและชายฝั่ง สำหรับภาคประชาชน เป็นการเสริมสร้างการ
สนับสนุน การมีส่วนร่วม การสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนและชุมชนในการดูแลรักษาและใช้
ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน ตลอดจนสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้มีพลังในการ
อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร ลดปัญหาการทำลายสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ประกอบด้วยชุมชนชายฝั่ง ซึ่ง
เป็นชุมชนที่มีพื้นที่ชุมชนหรืออาณาเขตติด/เชื่อมออกสู่ทะเลและชายฝั่ง มีการประกอบอาชีพหรือ
กิจกรรมของสมาชิกในชุมชนชน เกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งกระจายตามอำเภอต่างๆ ที่มี
พื้นที่ติดกับชายฝั่งทะเล เริ่มตั้งแต่อำเภอปะทิว ได้แก่ สมาคมเพื่อสิ่งแวดล้อม กลุ่มประมงชายฝั่ง (หมู่ที่ 6
ตำบลชุมโค) กลุ่มปะทิวรักษ์ถิ่น กลุ่มอนุรักษ์หอยมือเสือ บ้านบ่อเมา บ้านบางจาก กลุ่มเกษตรกรเลี้ยง
สัตว์น้ำบ้านปากคลองทุ่งมหา กลุ่มสิทธิชุมชน และกลุ่มรักษ์บางเบ็ด อำเภอเมือง ได้แก่ กลุ่มประมงทะเล
ชายฝั่งพื้นบ้าน บ้านปากมหาด กลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลอ่าวทุ่งคา-สวี ในพื้นที่อำเภอสวี
ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สวี กลุ่มการจัดการอ่าวท้องตมและท้องเที่ยวโดยชุมชนท้องตมใหญ่ และ
กลุ่มสมาคมชาวประมงด่านสวี ในอำเภอทุ่งตะโก ประกอบด้วยกลุ่มเครือข่ายอำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลัง
สวน ประกอบด้วยกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรปะการังและหอยมือเสือบ้านเกาะพิทักษ์ และกลุ่มชุมชนประมง
ต้นแบบบ้านบางมะพร้าว และอำเภอละแม ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงหอยแมลงภู่นบ้านแหลมสันติ กลุ่มชุมชน
ประมงต้นแบบบ้านหนองบัว ชมรมเรือใบโบราณละแม และกลุ่มประมงพื้นบ้านละแม

2. การตลาดการท่องเที่ยว

จังหวัดชุมพรมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาอย่างต่อเนื่อง มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายซึ่งเป็นจุด
ขายของจังหวัด โดยมีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดชุมพร และสำนักงานการท่องเที่ยว
และกีฬาจังหวัดชุมพร เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบและส่งเสริมด้านการตลาดโดยตรง นอกจากนี้ยังมี
องค์กรท้องถิ่นต่างๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลที่รับผิดชอบในพื้นที่ และ

สถาบันการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ซึ่งมีส่วนในการส่งเสริมการตลาดของจังหวัดชุมพรเป็นอย่างมาก

สถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ปี พ.ศ. 2554 ถึง 2555 จำนวนผู้มาเยี่ยมชมเยือน (Vsitor) มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 10.97 ซึ่งตลาดหลักเป็นชาวไทย มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 11.55 ในขณะที่จำนวนนักท่องเที่ยว (Tourist) มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 11.28 ตลาดหลักยังเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 12.12 และจำนวนนักท่องเที่ยว (Excursionist) มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 9.65 ซึ่งตลาดหลักยังเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 9.12 ทั้งนี้ เหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจส่งผลให้นักท่องเที่ยวขาดความเชื่อมั่นไม่กล้าเดินทาง หากพิจารณาแยกตามลักษณะการพักค้างคืน พบว่าการเดินทางท่องเที่ยวแบบวันเดียวทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศ มีการเติบโตสูงกว่าการเดินทางแบบพักค้างคืน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากจังหวัดชุมพรเป็นเสมือนประตูผ่านไปยังจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้ ประกอบกับแหล่งท่องเที่ยวของชุมพรยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย และความสะดวกสบายของสถานที่พักค้างคืนยังมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้ชุมพรยังเป็นจุดเดินทางผ่านไปยังเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นแหล่งดำน้ำที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและต่างชาตินิยมเดินทางไปท่องเที่ยวและพักค้างคืนที่เกาะเต่า หรือเดินทางไปพักที่จังหวัดอื่นแทน

การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ในปี พ.ศ. 2555 จะมีระยะเวลาพำนักระยะประมาณ 2.77 วัน มีอัตราเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2554 โดยผู้มาเยี่ยมชมเยือนมีค่าใช้จ่ายประมาณ 1,761.0 บาท 1 นักท่องเที่ยว มีค่าใช้จ่ายประมาณ 1,800.57 บาท และนักท่องเที่ยว มีค่าใช้จ่ายประมาณ 1,275.16 บาท ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนในแหล่งท่องเที่ยว เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร คิดเป็นเม็ดเงินประมาณ 4,296.71 ล้านบาท โดยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาในอัตราร้อยละ 9.67

สำหรับสถานการณ์ด้านการพักแรมในปี 2555 มีจำนวนห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยว 2,598 ห้อง เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาในอัตราร้อยละ 4.35 และมีอัตราการเข้าพักเฉลี่ย ร้อยละ 46.72 เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาในอัตราร้อยละ 12.83 มีผู้เข้าพักทั้งสิ้นจำนวน 733,371 คน เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 10.26 ในจำนวนนี้ ส่วนใหญ่ เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย

ตารางที่ 16 สถิติการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ปี พ.ศ. 2554-2555

จำนวนนักท่องเที่ยว	2554	2555	อัตราการเพิ่ม-ลด (%)
จำนวนผู้เยี่ยมชม	898,780	997,406	+10.97
ชาวไทย	835,912	932,422	+11.55
ชาวต่างประเทศ	62,868	64,984	+3.37
จำนวนนักท่องเที่ยว	731,199	813,657	+11.28
ชาวไทย	674,970	756,810	+12.12
ชาวต่างประเทศ	56,229	56,847	+1.1
จำนวนนักท่องเที่ยว	167,581	183,749	+9.65
ชาวไทย	160,942	175,612	+9.12
ชาวต่างประเทศ	6,639	8,137	+22.56
ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว (วัน)	2.62	2.77	+0.15
ชาวไทย	2.59	2.76	+0.17
ชาวต่างประเทศ	2.95	2.91	-0.04
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)			
ผู้เยี่ยมชม	1,877.61	1,761.01	-6.21
ชาวไทย	1,841.83	1,704.81	-7.44
ชาวต่างประเทศ	2,273.70	2,495.6	+9.76
นักท่องเที่ยว	1,916.28	1,800.57	-6.04
ชาวไทย	1,880.00	1,741.79	-7.35
ชาวต่างประเทศ	2,298.86	2,544.53	+10.69
นักท่องเที่ยว	1,435.218	1,275.16	-11.15
ชาวไทย	1,426.60	1,264.67	-11.35
ชาวต่างประเทศ	1,644.12	1,501.78	-8.66

ตารางที่ 16 (ต่อ)

รายการ	2554	2555	อัตราการเพิ่ม-ลด (%)
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	3,914.45	4,296.71	+9.77
ชาวไทย	3,521.7	3,864.11	+9.72
ชาวต่างประเทศ	392.75	432.6	+10.15
สถานประกอบการห้องพัก			
ห้องพัก	3,448	3,598	+4.35
อัตราการเข้าพัก (%)	33.88	46.72	+12.83
จำนวนผู้เข้าพัก	664,243	732,371	+10.26
ชาวไทย	60,9385	675,952	+10.92
ชาวต่างประเทศ	54,858	56,419	+2.85

ที่มา สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร

3. การบริการการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง

 โรงแรม/รีสอร์ท/โฮมสเตย์และร้านอาหาร (Hotel/Resort/Homstay and Restaurant)

 แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่เป็นที่รู้จัก อาทิ หาดทุ่งวัวแล่น หาดทรายรี หาดกราดทรายปากน้ำชุมพร อ่าวทุ่งมะขาม ปากน้ำหลังสวน หาดอรุโณทัย เป็นต้น มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภท โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล โฮมสเตย์ ร้านอาหาร และบริการนำเที่ยว กระจายอยู่ทั่วไป ในราคาและมาตรฐานการให้บริการที่แตกต่างกันไป

 โรงพยาบาล (Hospitals)

 มีโรงพยาบาลชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ เป็นโรงพยาบาลศูนย์ใหญ่ของจังหวัด และมีโรงพยาบาลสาขาอยู่ประจำทุกอำเภอ นอกจากนี้ยังมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพกระจายอยู่ทั่วทุกตำบล ซึ่งสามารถให้บริการและอำนวยความสะดวกในเรื่องการดูแลสุขภาพ และการรักษาโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ให้แก่ประชาชน ตลอดจนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้อย่างเพียงพอ

การคมนาคม (Transport)

มีเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงการเดินทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งได้สะดวก และสามารถเชื่อมโยงการเดินทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอื่นๆ ของจังหวัดชุมพรและจังหวัดใกล้เคียงได้ บางพื้นที่ได้พัฒนาโครงข่ายถนนเลียบชายฝั่งทะเล เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง และอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่ได้มาเยือนจังหวัดชุมพร นอกจากนี้ ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทท่าเทียบเรือ ที่จะอำนวยความสะดวกและบริการในการท่องเที่ยวทางทะเลที่สามารถเชื่อมโยงไปแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ เช่น ท่าเรือไปเกาะเต่า เกาะนางยวน และเกาะพัง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การให้บริการคมนาคมขนส่งโดยสารด้วยรถประจำทางยังไม่มี การพัฒนาที่ดีพอทำให้ไม่สะดวกและเป็นอุปสรรคต่อนักท่องเที่ยวที่ไม่มีรถส่วนตัว

ภาพที่ 61 โครงข่ายถนนเลียบชายฝั่งทะเล

การสื่อสาร (Communication)

มีโครงข่ายอินเทอร์เน็ต สัญญาณโทรศัพท์มือถือ และตู้โทรศัพท์สาธารณะ ที่ได้มาตรฐานด้านการบริการและความปลอดภัย แต่ประชาชนในท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านการท่องเที่ยวยังขาดการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพโดยเฉพาะความสามารถในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (Visitors' Center)

สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดชุมพร และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร เป็นหน่วยงานหลักในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร ในแต่ละอำเภอหรือภายในแหล่งท่องเที่ยวหลัก ไม่มีศูนย์บริการและการให้ข้อมูลข่าวสารหรือสื่อต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งมีความการและเป็นสิ่งจำเป็นมากในอนาคต

สิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งประเภทชายหาดที่สำคัญ ส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ระบบน้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่ทิ้งขยะ ที่จอดรถ เพื่อรองรับกิจกรรมการใช้ประโยชน์แก่นักท่องเที่ยว อาทิเช่น บริเวณ หาดทุ่งวัวแล่น หาดทรายรี หาดภาณุรศภาพ ปากน้ำชุมพร หาดแหลมสน (ปากน้ำหลังสวน) หาดอรุโณทัย และอ่าวทุ่งมะขาม เป็นต้น

ความต้องการ ปัญหา และแนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร

1. ความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพรโดยประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการภาคธุรกิจการท่องเที่ยว

ความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดชุมพรประเมินโดยประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว (ตารางที่ 17) ผลการประเมินดังต่อไปนี้

ด้านแหล่งท่องเที่ยว มีหกหัวข้อย่อยที่มีระดับความต้องการสูงมาก ในการที่จะพัฒนาและปรับปรุงให้แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร ให้มีความเหมาะสมต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ประเพณี/วัฒนธรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง สำนักงานประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ ชุมชนมีศักยภาพดีและมีความสงบ การปรับปรุงมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงทัศนียภาพ และการจัดการด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ มีอีกหกหัวข้อย่อย ที่มีความต้องการพัฒนาในระดับสูง คือ การจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง กิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง การพัฒนาไกด์ท้องถิ่น อาคารที่น่าสนใจหรือโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาถนนเลียบริมชายฝั่ง และการกำหนดการใช้พื้นที่ ภาพรวมความต้องการพัฒนาในด้านแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใน “ระดับสูง” (4.14)

ด้านตลาดการท่องเที่ยว มีความต้องการใน “ระดับสูงมาก” (4.33) ในการที่จะพัฒนาและส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวในด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบและส่งเสริมการตลาดในพื้นที่ ของที่ระลึก/สินค้า

พื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์ การพัฒนาสื่อความหมายต่างๆ ป้ายบอกเส้นทางและสื่อประชาสัมพันธ์ การพัฒนาผลผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและประมง การพัฒนาผลผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและประมง และการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวอื่น การเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวอื่น

ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกและการบริการ ผู้ตอบแบบสอบถามจากประชาชนท้องถิ่นและภาคธุรกิจ มีความต้องการให้พัฒนาหรือปรับปรุงห้องน้ำสาธารณะสำหรับนักท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมการให้บริการของประชาชนท้องถิ่น และงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการบริการด้านท่องเที่ยว “ในระดับที่สูงมาก” ต้องการให้พัฒนาหรือปรับปรุงศูนย์บริการและการให้ข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาโรงแรม โฮมสเตย์ หรือสถานที่พัก สถานที่นันทนาการ การบริการขนส่งสาธารณะ การบริการด้านการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต บริการคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ถึงขยะ ระบบไฟฟ้า และระบบประปา “ในระดับสูง” และต้องการให้พัฒนาร้านอาหารท้องถิ่น และสำนักงานจำหน่ายตั๋วได้แก่ตั๋วเครื่องบิน รถบัส รถไฟ และเรือเร็ว ไปเกาะเต่า ฯลฯ “ในระดับปานกลาง” ภาพรวมความต้องการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกและการบริการอยู่ใน “ระดับสูง” (4.10)

ผลการประเมินที่ออกมา เป็นแนวทางให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้นำไปประกอบในการวางแผนพัฒนาฯ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งหลักหรือที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ในภาพรวมทั้งหมดผลการประเมินความต้องการเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 บ่งบอกถึงความต้องการใน “ระดับสูง” ที่จะต้องพัฒนาหรือปรับปรุงในด้านแหล่งท่องเที่ยว การตลาด และสิ่งแวดล้อมความสะดวกและการบริการของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง

ตารางที่ 17 ความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดชุมพรโดยประชาชน
ท้องถิ่นและผู้ประกอบการภาคธุรกิจการท่องเที่ยว

ความต้องการ	ประชาชน ท้องถิ่น	ภาค ธุรกิจ	เฉลี่ย	SD	ระดับความ ต้องการ
ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง					
1. การจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง	4.22	4.04	4.13	0.13	สูง
2. กิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง	4.06	3.80	3.93	0.18	สูง
3. ประเพณี/วัฒนธรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง	4.24	4.16	4.20	0.06	สูงมาก
4. การพัฒนาไกด์ท้องถิ่น	3.90	3.64	3.77	0.18	สูง
5. สำนักงานประชาสัมพันธ์ในพื้นที่	4.30	4.20	4.25	0.07	สูงมาก
6. อาคารที่น่าสนใจหรือโครงสร้างพื้นฐาน	4.17	4.08	4.12	0.06	สูง
7. การพัฒนาถนนเลียบชายฝั่ง	4.08	4.12	4.10	0.03	สูง
8. ชุมชนมีอาชีพที่ดีและมีความสงบ	4.50	4.64	4.57	0.10	สูงมาก
9. การปรับปรุงมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว	4.26	4.16	4.21	0.07	สูงมาก
10. การปรับปรุงทัศนียภาพ	4.39	4.32	4.35	0.05	สูงมาก
11. การกำหนดการใช้พื้นที่	3.74	3.76	3.75	0.01	สูง
12. การจัดการด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อม	4.38	4.32	4.35	0.04	สูงมาก
เฉลี่ยรวม			4.14	0.24	สูง
ด้านตลาดการท่องเที่ยว					
1. หน่วยงานที่รับผิดชอบและส่งเสริมการตลาดในพื้นที่	4.51	4.48	4.49	0.02	สูงมาก
2. ของที่ระลึก/สินค้าพื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์	4.43	4.32	4.37	0.08	สูงมาก
3. การพัฒนาสื่อความหมายต่างๆ ป้ายบอกเส้นทาง และสื่อประชาสัมพันธ์	4.38	4.24	4.31	0.10	สูงมาก
4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและประมง	4.28	4.16	4.22	0.08	สูงมาก
5. การเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวอื่น	4.28	4.24	4.26	0.03	สูงมาก
เฉลี่ยรวม			4.33	0.11	สูงมาก

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ความต้องการ	ประชาชน ท้องถิ่น	ภาค ธุรกิจ	เฉลี่ย	SD	ระดับความ ต้องการ
ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกและการบริการ					
1. ศูนย์บริการและการให้ข้อมูลข่าวสาร	3.67	3.60	3.63	0.05	สูง
2. การพัฒนาโรงแรม โฮมสเตย์ หรือสถานที่ พัก	4.14	4.00	4.07	0.10	สูง
3. ร้านอาหารท้องถิ่น	3.03	2.92	2.97	0.08	ปานกลาง
4. สถานที่นันทนาการ	3.67	3.56	3.61	0.08	สูง
5. ห้องน้ำสาธารณะสำหรับนักท่องเที่ยว	4.39	4.36	4.37	0.02	สูงมาก
6. การบริการขนส่งสาธารณะ	3.74	3.76	3.75	0.01	สูง
7. การบริการด้านการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต บริการคอมพิวเตอร์ ฯลฯ	3.78	3.76	3.77	0.01	สูง
8. สำนักงานจำหน่ายตั๋ว; เครื่องบิน รถบัส รถไฟ เรือเร็ว	3.31	3.32	3.31	0.01	ปานกลาง
9. ถึงขยะ	3.72	3.64	3.68	0.06	สูง
10. ระบบประปา	4.03	4.12	4.10	0.03	สูง
11. ระบบไฟฟ้า	4.22	4.04	4.13	0.13	สูง
12. การมีส่วนร่วมการให้บริการของ ประชาชนท้องถิ่น	4.28	4.24	4.26	0.03	สูงมาก
13. งบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาสิ่ง อำนวยความสะดวกและบริการด้าน ท่องเที่ยว	4.36	4.20	4.28	0.11	สูงมาก
เฉลี่ยรวม			3.84	0.41	สูง
เฉลี่ยรวมทั้งหมด			4.10	0.25	สูง

หมายเหตุ: เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับ	ระดับความต้องการ
4.20 - 5.00	5	สูงมาก
3.40 - 4.19	4	สูง
2.60 - 3.39	3	ปานกลาง
1.80 - 2.59	2	พอใช้
1.00 - 1.79	1	ต่ำ

2. ปัญหาของการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร

ปัญหาที่พบและข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร โดยประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีรายละเอียด ดังนี้

ปัญหาในด้านแหล่งท่องเที่ยว

- ปัญหาป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวบางพื้นที่ไม่มีป้ายบอกสถานที่ และเส้นทางที่ชัดเจน หรือมีไม่เพียงพอ ทำให้นักท่องเที่ยวไปไม่ถูกหรือเสียเวลาในการเดินทาง
- บางพื้นที่ไม่มีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปดูแลพัฒนาพื้นที่อย่างชัดเจน หรืออาจมีหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ แต่ขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนา อย่างจริงจัง
- แหล่งท่องเที่ยวบางพื้นที่ผู้นำยังไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หรือองค์กรท้องถิ่น (อบต.) บางพื้นที่ ยังไม่สนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง
- คนในชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- ปัญหาความสกปรก แหล่งท่องเที่ยวบางพื้นที่ยังขาดการบริหารจัดการขยะที่ดี
- ด้านความปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งเริ่มมีมาเฟีย ทำอย่างไรจะป้องกันไม่ให้มาเฟียมาเป็นตัวกำหนด
- ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะ บางพื้นที่ยังมีการบุกรุกที่สาธารณะอยู่
- บางพื้นที่ ไม่มีกิจกรรมที่น่าสนใจ/ชัดเจน ที่จะรองรับหรือสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปยังพื้นที่
- บางครั้งสภาพของฤดูกาลไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว

ปัญหาในด้านการตลาดการท่องเที่ยว

จังหวัดชุมพรแม้จะมีท้องทะเลสวยงามไม่แพ้จังหวัดใด แต่มีคำถามว่า จะทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติสนใจที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากที่ใช้จังหวัดชุมพรเป็นเพียงแค่ทางผ่าน เพื่อเดินทางลงไปยังจังหวัดสุราษฎร์ธานีในฝั่งอ่าวไทย และเป็นทางผ่านลงไปยังจังหวัดภูเก็ตในฝั่งอันดามัน ทั้งที่จังหวัดเหล่านี้อยู่ไกลจากจังหวัดชุมพรนับร้อยกิโลเมตร ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมด้านตลาดการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร คือ

- ยังขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและจริงจัง ทำให้แหล่งท่องเที่ยวไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย งบประมาณในการประชาสัมพันธ์ยังมีน้อย

- สัญลักษณ์ หรือที่เรียกกันว่า แลนด์มาร์ก (Landmark) ของจังหวัดชุมพรยังไม่มีหรือข้อสรุปที่ชัดเจน เพราะหากจะบอกว่าจุดเด่นของชุมพรคือท้องทะเลก็ดูจะกว้างเกินไป เนื่องจากทุกจังหวัดในภาคใต้ทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามันก็ล้วนแล้วแต่มีทะเลเหมือนกัน เมื่อพิจารณาชายหาดจะเห็นว่าตั้งแต่จังหวัดเพชรบุรีลงมาก็มีชายหาดแทบจะไม่แตกต่างกันเลย หากจะบอกว่าชุมพรมีปะการัง จังหวัดอื่นๆ เขาก็มีปะการังไม่น้อยไปกว่าชุมพรหรืออาจจะมียาวกว่าด้วยซ้ำ ปัจจัยดังกล่าวมา ทำให้เป็นจุดอ่อน/อุปสรรคในเรื่องของการส่งเสริมการตลาดพอสมควร

การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

- ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้/องค์ความรู้ ในเรื่องการให้บริการท่องเที่ยว
- แหล่งท่องเที่ยวบางแหล่งไม่มีเส้นทางเดินรถรับจ้างหรือรถโดยสารประจำทางผ่าน ซึ่งนักท่องเที่ยวจะว่าจ้างรถเหมาที่ไม่ใช่รถประจำทางซึ่งมีราคาแพง
- บางพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกชำรุดและขาดการบำรุงรักษา และบางชนิดไม่สามารถใช้งานได้ เช่น ห้องน้ำ เป็นต้น
- ไม่มีป้ายบอกทางเข้าพื้นที่ที่ชัดเจน ทำให้บางครั้งนักท่องเที่ยวหลงไปยังเส้นทางอื่น
- ไม่มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างต่อเนื่อง
- ขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- ขาดระบบสื่อความหมาย

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดชุมพร

เมื่อกล่าวถึงปัญหาและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ของจังหวัดชุมพร ประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีข้อเสนอแนะคือ ควรมืองค์กรที่จะดูแลหรือปรับปรุงความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว และปรับปรุงในเรื่องสิ่งแวดล้อม เช่น ภูมิทัศน์ให้ดูสวยงาม มีความสะอาด มีความปลอดภัย และมีพื้นที่จอดรถ และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ทำอย่างไรจะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ควรสร้างเยาวชนให้เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว เช่น จัดโครงการมัคคุเทศก์น้อย เป็นต้น

3. แนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง

ระดับแนวโน้มหรือโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร ที่ประเมินโดยประชาชนในท้องถิ่นและผู้ที่อยู่ในภาคธุรกิจ ดังแสดงในตารางที่ 18

ด้านแหล่งท่องเที่ยว การประเมินมีคะแนนเฉลี่ย 4.11 ระดับ “แนวโน้มสูง” ด้านการตลาดท่องเที่ยว คะแนนเฉลี่ย 3.92 ระดับ “แนวโน้มสูง” และด้านการบริการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก คะแนนเฉลี่ย 3.93 ระดับ “แนวโน้มสูง” โดยภาพรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร อยู่ในระดับ “แนวโน้มสูง” ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.99

ตารางที่ 18 แนวโน้ม/โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร

แนวโน้ม/โอกาส	ประชาชน ท้องถิ่น	ภาคธุรกิจ	เฉลี่ย	SD	แนวโน้ม/ โอกาส
แหล่งท่องเที่ยว	4.18	4.04	4.11	0.10	แนวโน้มสูง
การตลาดท่องเที่ยว	4.12	3.72	3.92	0.28	แนวโน้มสูง
การบริการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก	4.14	3.72	3.93	0.30	แนวโน้มสูง
ค่าเฉลี่ยรวม			3.99	0.11	แนวโน้มสูง

หมายเหตุ: เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับ	ระดับแนวโน้ม/โอกาส
4.20 - 5.00	5	แนวโน้มสูงมาก
3.40 - 4.19	4	แนวโน้มสูง
2.60 - 3.39	3	แนวโน้มปานกลาง
1.80 - 2.59	2	แนวโน้มพอใช้
1.00 - 1.79	1	แนวโน้มต่ำ

แนวโน้ม/โอกาสเฉพาะในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร

- หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว โดยมีหน่วยงานรัฐบาลเข้ามาสนับสนุน ทั้งด้านงบประมาณ และด้านอื่นๆ หน่วยงานหลัก คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานชุมพร และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร

- แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งหลายพื้นที่ สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียงได้ในอนาคต เนื่องจากพื้นที่ที่มีความโดดเด่นและมีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติสามารถพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย

- แหล่งท่องเที่ยวชายหาดและเกาะต่างๆ มีโอกาสพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้าหากัน และเชื่อมโยกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ได้

- พื้นที่ที่เป็นหมู่บ้านชาวประมง สามารถพัฒนาให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชมและศึกษาวิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้านได้

4. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาเที่ยว ส่วนใหญ่ (48.89%) ของผู้ตอบแบบสอบถามมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดชุมพรเพื่อพักผ่อน แหล่งข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่ทราบข้อมูลจากญาติหรือเพื่อน (28.33%) และสื่ออื่นรองลงมา คืออินเทอร์เน็ต (26.11%) ส่วนใหญ่เดินทางโดยรถบัส/รถทัวร์ (40%) ทั้งหมดไม่มีไกด์นำเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะเดินทางผ่านไปเกาะเต่า/เกาะพะงัน (44.44%) ที่เหลือเป็นการเดินทางท่องเที่ยวส่วนตัว (23.33%) หน่วยงาน/องค์กรจัด (17.22) และเที่ยวกับเพื่อน/ญาติ (15%) ตามลำดับระยะเวลาที่พักในจังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่ไม่พักค้างคืน (52.78%) ส่วนนักท่องเที่ยวที่ค้างคืน จะใช้เวลา 1-3 คืน โดยส่วนใหญ่พักโฮมสเตย์ (ตารางที่ 19)

สิ่งอำนวยความสะดวก ภาพรวมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร อยู่ในระดับ “ดี” (3.23) โดยสถานที่จอดรถ (3.42) อยู่ในระดับ “ดีมาก” สำหรับสถานที่พัก ร้านอาหาร ห้องน้ำ และที่ทิ้งขยะ/ถังขยะ อยู่ในระดับ “ดี” (ตารางที่ 20)

ประเมินสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร ที่นักท่องเที่ยวไปเที่ยว ที่อยู่ในระดับ “ดีเยี่ยม” คือ อ่าวท้องโตมใหญ่ (4.33) แหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ “ดีมาก” ได้แก่ หาดทุ่งวัวแล่น (3.54) หาดทรายรี (3.59) อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร (4.00) อ่าวทุ่งคา-สวี (4.17) เกาะพิทักษ์ (4.14) และเกาะต่างๆ (3.71) แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “ดี” ได้แก่ ปากน้ำชุมพร (3.10) หาดทรายรี-สวี (3.00) หาดอรุโณทัย (3.00) และปากน้ำหลังสวน (3.33) แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ หาดคอเขา (2.50) และแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “ต่ำ” ได้แก่ หาดตะวันตก (1.60) และหาดละแม (1.50) ภาพรวมของสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพรที่นักท่องเที่ยวไปเที่ยวอยู่ในระดับ “ดี” (3.25) (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 19 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

รายการ	ความถี่ n = 180	เปอร์เซ็นต์ (%)
วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดชุมพร*		
พักผ่อน	88	48.89
ธุรกิจ	19	10.56
เยี่ยมญาติหรือเพื่อน	27	15.00
ซื้อผลผลิตทางการเกษตร	28	15.56
เดินทางมาราชการ	2	1.11
ศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษา	33	18.33
แหล่งข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร*		
ญาติหรือเพื่อน	51	28.33
วารสาร	30	16.67
วิทยุ/โทรทัศน์	23	12.78
บริษัทท่องเที่ยว	29	16.11
อินเทอร์เน็ต	47	26.11
การเดินทางมาจังหวัดชุมพร		
รถมอเตอร์ไซด์	3	1.67
รถยนต์ส่วนตัว	39	21.67
รถบัส/รถทัวร์	72	40.00
รถตู้เช่า	9	5.00
รถไฟ	46	25.55
เครื่องบิน	10	5.55
อื่นๆ: จักรยาน	1	0.56
ท่านมีไกด์นำเที่ยวในจังหวัดชุมพรหรือไม่		
มีไกด์นำเที่ยว	0	0
ไม่มีไกด์นำเที่ยว	100	100
ถ้าไม่มีไกด์นำเที่ยว เพราะว่า*		
เดินทางท่องเที่ยวส่วนตัว	42	23.33
เที่ยวกับเพื่อน/ญาติ	27	15.00
หน่วยงาน/องค์กรจัด	31	17.22
เดินทางผ่านไปเกาะเต่า/เกาะพะงัน	80	44.44

ตารางที่ 19 (ต่อ)

รายการ	ความถี่ n = 180	เปอร์เซ็นต์ (%)
สถานที่พัก		
บ้านญาติ/บ้านเพื่อน	17	9.44
โฮมสเตย์	38	21.11
รีสอร์ท	10	5.55
โรงแรม	20	11.11
ไม่ค้างคืน	95	52.78
ระยะเวลาที่พักในจังหวัดชุมพร		
ไม่พักค้างคืน	95	52.78
พักหนึ่งคืน	48	26.67
พักสองคืน	27	15.00
พักสามคืน	10	5.55

* เลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

ตารางที่ 20 สิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร

สิ่งอำนวยความสะดวก	คะแนนเฉลี่ย	SD	คำอธิบาย ระดับคะแนน
สถานที่พัก	3.24	1.01	ดี
ร้านอาหาร	3.23	0.92	ดี
ห้องน้ำ	3.09	0.92	ดี
สถานที่จอดรถ	3.42	0.96	ดีมาก
ที่ทิ้งขยะ/ถังขยะ	3.16	0.97	ดี
คะแนนเฉลี่ยรวม	3.23	0.12	ดี

หมายเหตุ:	ช่วงคะแนน	ระดับ	คำอธิบายระดับคะแนน
	4.20-5.00	5	ดีเยี่ยม
	3.40-4.19	4	ดีมาก
	2.60-3.39	3	ดี
	1.80-2.59	2	ปานกลาง
	1.00-1.79	1	ต่ำ

ตารางที่ 21 ประเมินสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพรที่นักท่องเที่ยวไปเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยว		คะแนนเฉลี่ย	SD	คำอธิบาย ระดับคะแนน
หาดทุ่งวัวแล่น		3.54	0.69	ดีมาก
หาดทรายรี		3.59	0.87	ดีมาก
อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร		4.00	1.15	ดีมาก
อ่าวทุ่งคา-สวี		4.17	1.32	ดีมาก
ปากน้ำชุมพร		3.10	0.74	ดี
เกาะต่างๆ		3.71	0.76	ดีมาก
หาดทรายรี-สวี		3.00	0.63	ดี
อ่าวท้องโตมใหญ่		4.33	1.03	ดีเยี่ยม
หาดอรุณทัย		3.00	0.63	ดี
ปากน้ำหลังสวน		3.33	0.58	ดี
เกาะพิทักษ์		4.14	0.69	ดีมาก
หาดคอเขา		2.50	0.71	ปานกลาง
หาดตะวันฉาย		1.60	0.55	ต่ำ
หาดละแม		1.50	0.71	ต่ำ
คะแนนเฉลี่ยรวม		3.25	0.89	ดี

หมายเหตุ:	ช่วงคะแนน	ระดับ	คำอธิบายระดับคะแนน
	4.20-5.00	5	ดีเยี่ยม
	3.40-4.19	4	ดีมาก
	2.60-3.39	3	ดี
	1.80-2.59	2	ปานกลาง
	1.00-1.79	1	ต่ำ

การบริการ: ด้านคมนาคม การติดต่อสื่อสาร นันทนาการ และการซื้อขายสินค้า

การบริการในด้านการคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการติดต่อสื่อสาร สิ่งอำนวยความสะดวกด้านนันทนาการ และการซื้อขายสินค้าหรือของที่ระลึก ได้เสนอในตารางที่ 22 และตารางที่ 23

การบริการด้านคมนาคม ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับ “ดี” ด้วยคะแนนเฉลี่ยรวม 2.91 โดยการบริการทั้งหมด 5 ทางด้วยกันได้แก่ ทางรถไฟ ทางรถบัส/รถทัวร์ ทางรถสองแถว ทางรถตู้เช่า และรถมอเตอร์ไซค์รับจ้าง ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการติดต่อสื่อสาร ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับ “ดี” (3.01) โดยสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการติดต่อสื่อสารที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ โทรศัพท์ (สัญญาณ) ในพื้นที่ การบริการคอมพิวเตอร์ การบริการอินเทอร์เน็ต สื่อวิทยุ และโทรทัศน์ ตู้โทรศัพท์สาธารณะ อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทั้งนี้ เนื่องจากบางพื้นที่ยังไม่มีให้บริการหรือยังมีไม่ทั่วถึงทุกแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล และชายฝั่งของจังหวัดชุมพร สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านนันทนาการ ได้แก่ สระว่ายน้ำ ร้านอาหาร/บาร์ อุทยานแห่งชาติ และการแสดงวัฒนธรรม/มหกรรมภาพรวมอยู่ในระดับ “ดี” ด้วยคะแนนเฉลี่ย 2.94

การซื้อขายสินค้าหรือของที่ระลึก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ซื้อสินค้า/ของที่ระลึก ทั้งนี้ เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางผ่านไปจังหวัดอื่นหรือแหล่งท่องเที่ยวอื่น ในส่วนที่ซื้อสินค้าส่วนใหญ่จะเลือกซื้อสินค้า OTOP และผลไม้ และอาหารท้องถิ่น

ตารางที่ 22 การบริการด้านคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการติดต่อสื่อสารและนันทนาการ

การบริการ	คะแนนเฉลี่ย	SD	คำอธิบาย ระดับคะแนน
การบริการด้านการคมนาคม			
รถไฟ	3.00	1.09	ดี
รถบัส/รถทัวร์	3.36	0.75	ดี
รถสองแถว	2.78	1.07	ดี
รถตู้เช่า	2.74	0.92	ดี
รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง	2.68	1.00	ดี
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.91	0.28	ดี
สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการติดต่อสื่อสาร			
โทรศัพท์ (สัญญาณ) ในพื้นที่	3.23	0.78	ดี
ตู้โทรศัพท์	2.58	0.99	ปานกลาง
การบริการคอมพิวเตอร์	2.83	0.96	ดี
การบริการอินเทอร์เน็ต	3.15	0.99	ดี
วิทยุ	3.00	0.86	ดี
โทรทัศน์	3.29	0.77	ดี
คะแนนเฉลี่ยรวม	3.01	0.27	ดี
สิ่งอำนวยความสะดวกด้านนันทนาการ			
สระว่ายน้ำ	2.74	1.13	ดี
ร้านอาหาร/บาร์	2.88	1.14	ดี
อุทยานแห่งชาติ	3.27	1.01	ดี
การแสดงวัฒนธรรม/มหรหรรรม	2.89	1.20	ดี
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.94	0.23	ดี
หมายเหตุ:	ช่วงคะแนน	ระดับ	คำอธิบายระดับคะแนน
	4.20-5.00	5	ดีเยี่ยม
	3.40-4.19	4	ดีมาก
	2.60-3.39	3	ดี
	1.80-2.59	2	ปานกลาง
	1.00-1.79	1	ต่ำ

ตารางที่ 23 การซื้อขายสินค้า/ของที่ระลึก ข้อเสนอแนะ และด้านความปลอดภัย

รายการ	ความถี่ n = 180	เปอร์เซ็นต์ (%)
สินค้าที่ซื้อเป็นอาหาร *		
ผลไม้	100	55.56
ผลไม้แปรรูป	53	29.44
อาหารไทย	20	11.11
อาหารทะเล	81	45.00
ไม่ได้ซื้ออะไร	80	44.44
สินค้าที่ซื้อเป็นของที่ระลึก *		
เสื้อ	10	5.55
สินค้า OTOP	59	32.78
ไม่ได้ซื้ออะไร	111	61.67
ข้อเสนอแนะ/เสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์		
ให้ความสำคัญกับความสะอาดและความปลอดภัยของอาหาร	12	6.67
ควรเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์จริงๆ	1	0.56
ควรมีการพัฒนาการบรรจุผลิตภัณฑ์	7	3.89
ควรมีความหลากหลายและราคามิตรภาพ	8	4.44
ไม่มีข้อเสนอแนะ	152	84.44
ด้านความปลอดภัย		
มี	167	92.78
ไม่มี	13	7.22

หมายเหตุ: * ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

การประเมินภาพรวมโดยทั่วไป ด้านพื้นที่ การบริการ ธุรกิจ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ใน
ระดับ “ดี” (3.28) โดยภาพรวมด้านการต้อนรับของประชาชน และความสงบเรียบร้อยอยู่ในระดับที่ “ดี
มาก” ภาพรวมด้านอื่นๆ อยู่ในระดับ “ดี” ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง สิ่งอำนวยความสะดวก
การคมนาคม การสื่อสาร การขายอาหาร การขายของที่ระลึก พื้นที่นันทนาการ สำนักงาน
ท่องเที่ยว ไกด์นำเที่ยว และบริการทางเน็ตเวิร์ค (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 การประเมินภาพรวมโดยทั่วไป ด้านพื้นที่ การบริการ ธุรกิจ และสิ่งอำนวยความสะดวก

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	SD	คำอธิบาย ระดับคะแนน
แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง	3.38	0.77	ดี
สิ่งอำนวยความสะดวก	3.28	0.84	ดี
การคมนาคม	3.21	0.99	ดี
การสื่อสาร	3.26	0.93	ดี
การขายอาหาร	3.19	1.10	ดี
การขายของที่ระลึก	2.98	0.83	ดี
พื้นที่นันทนาการ	3.27	0.97	ดี
สำนักงานท่องเที่ยว	3.28	0.81	ดี
ไกด์นำเที่ยว	3.31	0.86	ดี
การต้อนรับของประชาชน	3.53	1.03	ดีมาก
บริการทางเน็ตเวิร์ค	3.14	0.87	ดี
ความสงบเรียบร้อย	3.59	0.97	ดีมาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	3.28	0.16	ดี

หมายเหตุ:	ช่วงคะแนน	ระดับ	คำอธิบายระดับคะแนน
	4.20-5.00	5	ดีเยี่ยม
	3.40-4.19	4	ดีมาก
	2.60-3.39	3	ดี
	1.80-2.59	2	ปานกลาง
	1.00-1.79	1	ต่ำ

ปัญหาที่พบในระหว่างที่พักหรือท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบในระหว่างที่พักหรือท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่ (57.78%) ไม่มีคำตอบ/ไม่ตอบเกี่ยวกับปัญหาที่พบ และมีนักท่องเที่ยว 42.22 เปอร์เซ็นต์ ที่พบปัญหา โดยปัญหาที่พบบ่อยที่สุดได้แก่ ปัญหาการจราจร และปัญหาชายหาดไม่ค่อยสะอาด มีขยะเยอะ ถึงขยะมีน้อย/ไม่เพียงพอ ปัญหาคลื่นลมที่ไม่แน่นอนทำให้ไม่สามารถออกเรือได้ตามเวลาที่กำหนด และมีปัญหาอื่นๆ ดังแสดงในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ปัญหาที่พบในระหว่างที่พักหรือท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ปัญหาที่พบ *	ความถี่ n = 180	เปอร์เซ็นต์ (%)
พบปัญหา	76	42.22
การจราจร	18	10.00
ชายหาดไม่ค่อยสะอาด มีขยะเยอะ	11	6.11
ปัญหาขยะ ถึงขยะมีน้อย/ไม่เพียงพอ	9	5.00
การเดินทางไม่ได้รับความสะดวก	2	1.11
รถโดยสารประจำทางมีน้อย บางพื้นที่มีแต่นานๆ มาสักคัน	3	1.67
แหล่งท่องเที่ยวบางพื้นที่ ร้านอาหารมีจำนวนน้อย	1	0.56
ปัญหาคลื่นลมแรงไม่สามารถออกเรือไปดำน้ำได้	9	5.00
ป้ายสื่อความหมายตามไหล่ทางของแหล่งท่องเที่ยวมีน้อย	5	2.77
ความไม่ชัดเจนของสื่อป้ายต่างๆ	3	1.67
ภูมิอากาศไม่แน่นอน ฝนอาจเป็นอุปสรรคขณะเดินทาง	7	3.89
การบริการสิ่งอำนวยความสะดวกมีน้อย	3	1.67
บางพื้นที่ระบบน้ำประปาไม่ค่อยดีเท่าไร	1	0.56
เมาเรือ	4	2.22
ไม่มีคำตอบ/ไม่ตอบ	104	57.78

หมายเหตุ: * ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร

ในส่วนนี้ได้ทำการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร ทำการประเมินโดยนักวิจัย และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร ซึ่งหัวข้อที่ประเมินได้แก่ มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด และมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ

1. ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดในจังหวัดชุมพร

การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดของจังหวัดชุมพร โดยพิจารณาตัวชี้วัดในด้านต่างๆ ได้แก่ คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว (ศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การเข้าถึง ความปลอดภัย และศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว) และการบริหารจัดการ (การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์และรักษาสสิ่งแวดล้อม และการจัดการด้านการท่องเที่ยว) โดยทำการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดในจังหวัดชุมพร จำนวน 23 หาด ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดที่ได้มาตรฐานในระดับ “ดีเยี่ยม” จำนวนหนึ่งแห่ง คือ หาดทุ่งวัวแล่น ชายหาดที่ได้มาตรฐานในระดับ “ดีมาก” จำนวนสามแห่ง ได้แก่ ปากน้ำชุมพร หาดทรายรี และอ่าวท้องโตม ชายหาดที่ได้มาตรฐานในระดับ “ดี” จำนวน 12 แห่ง ได้แก่ อ่าวบางเบ็ด-ถ้ำธง อ่าวยายไธ้ อ่าวทุ่งซาง แหลมแท่น หาดสะพลี . อ่าวพังกา หาดผาแดง หาดทรายขาว อ่าวทุ่งมะขาม หาดทรายรี-สวี่ อ่าวคราม และหาดแหลมสน ชายหาดที่ได้มาตรฐานในระดับ “ปานกลาง” จำนวนหกแห่ง ได้แก่ อ่าวทุ่งมหา อ่าวบางสน หาดบ่อเมา หาดอรุณทัย หาดคอเขา และหาดละแม ส่วนชายหาดที่ได้มาตรฐานในระดับต่ำจำนวนหนึ่งชายหาด คือ หาดตะวันฉาย

เมื่อพิจารณาผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดในจังหวัดชุมพร ในภาพรวมทั้งหมดได้คะแนนรวมเฉลี่ย 127.28 คะแนน มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ “ดี” รายละเอียดดังตารางที่ 26

2. ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะของจังหวัดชุมพร

ทำการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะของจังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่พิจารณาเฉพาะตัวชี้วัดในด้านคุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย และศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว (ศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การเข้าถึง ความปลอดภัย และศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว) จำนวน 22 เกาะ เนื่องจากเกาะต่างๆ ยังอยู่ในสภาพที่เป็นธรรมชาติ ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะในจังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่ ได้มาตรฐานในระดับ “ปานกลาง” มีเพียงแห่งเดียว คือ เกาะพิทักษ์ ที่พิจารณาประเมินตัวชี้วัดด้านการบริหารจัดการ (การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม และการจัดการด้านการท่องเที่ยว) โดยผลการประเมินได้มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะในระดับ “ดี”

เมื่อพิจารณาผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะในจังหวัดชุมพร ในภาพรวมทั้งหมดได้คะแนนรวมเฉลี่ย 97.68 คะแนน มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ “ปานกลาง” รายละเอียดดังตารางที่ 27

ข้อเสนอแนะแผนยุทธศาสตร์การปรับปรุงการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร

การส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพรต้องมีการขับเคลื่อนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยภาครัฐและเอกชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการนำทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของท้องถิ่นมาเป็นโอกาสทำให้เกิดประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยว เพื่อทำให้เกิดรายได้จากการขายสินค้าและบริการให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังต้องมีการจัดการทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ให้เป็นธุรกิจที่สามารถแข่งขันกับธุรกิจอื่นๆ ในตลาดได้

ข้อเสนอแนะเป็นแนวคิดที่ประมวณจากข้อคิดเห็นจากนักวิชาการ ภาคธุรกิจ ภาคประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ในการทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพรมีข้อเสนอแนะแปดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. มีการปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง
2. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสู่มาตรฐานสากล
3. สนับสนุนด้านเทคนิคและการเงินแก่ผู้ประกอบการธุรกิจ
4. พัฒนากิจกรรมนันทนาการ
5. สงวนรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง
6. พัฒนาการบริการท่องเที่ยวอย่างมืออาชีพ
7. การสร้างเรื่องราวให้กับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว
8. พัฒนาแผนการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งให้ครอบคลุมและอย่างยั่งยืน

รายละเอียดข้อเสนอแนะแผนยุทธศาสตร์การปรับปรุงการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร ดังแสดงในตารางที่ 28

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จุดมุ่งหมายสูงสุดของการวิจัยนี้คือศึกษาสถานะ ความต้องการ ปัญหา และแนวโน้มในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยศึกษาวัตถุประสงค์เฉพาะในแต่ละด้าน ได้แก่ ก) ลักษณะทางประวัติศาสตร์ความเป็นมา ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม และลักษณะทางวัฒนธรรมหรือเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร ข) นำเสนอลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ตอบแบบสอบถามที่เลือกผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดชุมพร ค) ศึกษาถึงสถานะภาพของแหล่งท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยว การบริการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก ของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร ศึกษาความต้องการ ปัญหา และแนวโน้มของการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร ง) การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร และ จ) เสนอแนะยุทธศาสตร์หรือแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัด

การศึกษานี้มุ่งไปที่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในอำเภอที่มีพื้นที่ติดกับชายฝั่งของจังหวัดชุมพร ได้แก่ อำเภอปะทิว อำเภอเมือง อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวน และอำเภอละแม

กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ประชาชนท้องถิ่น กลุ่มภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาในจังหวัดชุมพร และนักวิชาการ/เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรท้องถิ่น

ลักษณะพื้นที่ศึกษา

- ประวัติความเป็นมา จังหวัดชุมพร มีฐานะเป็นเมืองสิบสองนักษัตรของนครศรีธรรมราช เป็นเมืองหน้าด่านฝ่ายเหนือ คำว่า “ชุมพร” สันนิษฐานว่ามาจากคำว่า “ประชุมพล” หรือ “ชุมนุมพล” ต่อมาเพี้ยนเป็น “ชุมพร” อีกความหมายหนึ่งอาจมาจากคำว่า “ชุมนุมพร” หรือ ประชุมพร และอีกทางหนึ่งสันนิษฐานว่า น่าจะตั้งชื่อตามพันธุ์ไม้ในท้องถิ่น ที่เรียกกันว่า “มะเดื่อชุมพร”

- ลักษณะทางกายภาพ จังหวัดชุมพรถือเป็นประตูสู่ภาคใต้ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 498 กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟสายใต้ประมาณ 476 กิโลเมตร ลักษณะพื้นที่ยาวและแคบ มีแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยประมาณ 222 กิโลเมตร แหล่งน้ำสำคัญได้แก่ แม่น้ำท่าตะเภา แม่น้ำชุมพร คลองรับร่อ

คลองท่าชะ แม่ลำสัว คลองสัวเฒ่า คลองตะโก แม่ลำหลังสวน คลองละแม ส่วนบริเวณตอนกลางของ จังหวัด มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำมีความอุดมสมบูรณ์สูงเหมาะแก่การเพาะปลูก ด้านทิศตะวันออก มี ลักษณะเป็นที่ราบตามแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ชายหาดค่อนข้างเรียบ หาดทรายกว้างมีความโค้งเว้าน้อย และสวยงามมาก และในทะเลนอกฝั่งของจังหวัดชุมพร มีเกาะน้อยใหญ่อยู่ 41 เกาะ

ภูมิอากาศ จังหวัดชุมพร ได้รับ อิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึง เดือนตุลาคม และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้ลักษณะ ภูมิอากาศของจังหวัดชุมพรเป็นแบบมรสุมร้อนชื้น และแบ่งฤดูกาลในรอบปีได้ 2 ฤดู คือ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ เดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม และฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมพรเป็นจังหวัดหนึ่งที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีค่า ทั้งบนบกและในน้ำ ได้แก่ ทรัพยากรแร่ธาตุ ป่าไม้ แม่น้ำลำคลอง ฝั่งทะเลและชายหาด

การคมนาคม สามารถเดินทางได้ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน การคมนาคมภายในจังหวัด ชุมพร และจากชุมพรไปยังจังหวัดใกล้เคียง มีรถโดยสารประจำทาง รถตู้โดยสาร และรถสอง

- **ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม** จังหวัดชุมพรเป็นแหล่งปลูกสวนผลไม้ และยังมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและสร้างรายได้เข้าจังหวัดปีละหลายล้านบาท นอกจากนี้ ชุมพรยังเป็นเมืองแห่งการประมง ในแต่ละปีมีปริมาณการจับสัตว์น้ำได้เป็นแสนตัน จึงเป็นแหล่งประมงที่สำคัญอันดับต้นของประเทศ สำหรับ ภาคนอกเกษตร ประกอบด้วยสาขาบริการต่างๆ ที่ส่งผลให้เศรษฐกิจของจังหวัดชุมพรสูงขึ้น ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชุมพร ในปี 2554 ณ ราคาประจำปี มีค่าเท่ากับ 57,810 ล้านบาท โดยผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดต่อหัว (GPP per capital) ในปี 2554 เท่ากับ 112,387 บาท ดัชนีราคาผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP Implicit Price Deflator) ขยายตัวร้อยละ 17.7 เทียบกับร้อยละ 10.8 ในปีที่ผ่านมา โดยที่ดัชนีราคาภาค เกษตรขยายตัวร้อยละ 35.3 จากสาขาเกษตรกรรม ที่ขยายตัวร้อยละ 42.2 ส่วนดัชนีราคาภาคนอกเกษตร ขยายตัวร้อยละ 3.8

- **วัฒนธรรม/เทศกาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร** ได้แก่

งานเปิดโลกทะเลชุมพร งานโลกทะเลชุมพร ประจำปี 2556 เป็นการจัดงานครั้งที่ 23 ระหว่าง วันที่ 22-26 มีนาคม พ.ศ. 2556 ภายใต้แนวคิด “สี่แสนทะเลไทยที่ชุมพร: ความงดงามและวิถีชีวิต” โดยเน้น การดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร และมีชาวชุมพรทุกคนร่วมกันเป็นเจ้าภาพที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว สถานที่จัดงานหลักอยู่บริเวณลาน อเนกประสงค์ชายหาดปากน้ำชุมพร

วิ่งแหวกทะเลเกาะพิทักษ์ เป็นกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อการท่องเที่ยว ในปี 2556 จัดขึ้นเป็นครั้งที่ 9 ในวันที่ 23 มิถุนายน 2556 โดยเริ่มต้น ณ เรือรบจักรีนฤเบศรจำลอง ปากน้ำหลังสวน โดยการวิ่งแหวกน้ำทะเลเข้าสู่เส้นชัยบนเกาะพิทักษ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชุมพร

เทศกาลอาหารทะเล ชาวปากน้ำหลังสวนจัดให้มีเทศกาลอาหารทะเล เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไป ได้บริโภคอาหารทะเลที่ปลอดภัย เพื่อสุขภาพ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ อาหารอร่อยของชาวปากน้ำหลังสวน โดยจัดปีละ 2 ครั้ง ระหว่าง เดือนกุมภาพันธ์ และเดือนสิงหาคม

วันลำอินทรีที่หลังสวน การแข่งขันตกปลาเชิงอนุรักษ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล โดยจัดการแข่งขัน ทั้งประเภทชายฝั่ง “มหกรรมตกปลาหัวเขื่อน” และการแข่งขันออกทะเล “วันลำอินทรีที่หลังสวน”

เรือใบโบราณ-ละแม ทุกๆ ปีในช่วงเทศกาลสงกรานต์ จะมีการจัดกิจกรรมการแข่งขันเรือใบโบราณ และกีฬาพื้นบ้านต่างๆ ณ บริเวณชายหาดละแม มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ถือเป็นประเพณีท้องถิ่นและเป็นกิจกรรมหนึ่งของการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนท้องถิ่น ที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุอยู่ระหว่าง 19-70 ปี เฉลี่ย 44.76 ปี ส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว (71%) ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี (66 %) อาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร (41%) มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,500-25,000 บาท เฉลี่ยประมาณ 14,468.89 บาท แหล่งรายได้ส่วนใหญ่ได้จากการขายผลิตผลทางการเกษตร (58%)

- ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถามจากภาคธุรกิจ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (75%) ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 30-61 ปี เฉลี่ย 43.80 ปี ส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว (70%) และนับถือพุทธศาสนา ด้านการศึกษาส่วนใหญ่ ระดับปริญญาตรี (75 %) อาชีพบริการร้านอาหาร (35%) บริการที่พัก (25%) บริษัทท่องเที่ยว (15%) ไกด์นำเที่ยว (15%) และนักธุรกิจ (10%) มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,500-25,000 บาท เฉลี่ยประมาณ 14,468.89 บาท โดยแหล่งรายได้หลัก จำนวน 40% ได้จากการค้าขาย/ทำธุรกิจ รองลงมาคือ ร้านอาหาร(35%) จากโรงแรม/รีสอร์ท (15%) และบริษัทนำเที่ยว (10%) ตามลำดับ

- ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามมีสัดส่วนเพศชาย (47.22%) และเพศหญิง (52.78%) ใกล้เคียงกัน ช่วงอายุระหว่าง 19-75 ปี

เฉลี่ย 31.11 ปี สถานภาพการสมรสส่วนใหญ่ยังโสด (61%) การศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี (71.67%) อาชีพเป็นนักธุรกิจ (23.33%) เป็นนักศึกษา (17.22%) บริษัท (12.22%) รับราชการ (8.90%), เป็นผู้จัดการ (7.22%) ลูกจ้าง (6.67%) ครู/อาจารย์ (6.11%) วิศวกรและพนักงานโรงแรม (5%) นักกฎหมาย/ทนายความ (4.44%) และช่างไฟฟ้า (3.89%) ตามลำดับ

- หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จากหน่วยงาน ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานชุมพร สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดชุมพร หอการค้าชุมพร และมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร

สถานะการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร

- สถานที่/แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร ชุมพรเป็นจังหวัดที่มีลักษณะแคบและยาว ประกอบด้วย 8 อำเภอ มีเพียง 2 อำเภอเท่านั้นที่ไม่ติดทะเล คือ อำเภอท่าแซะกับอำเภอพะโต๊ะ ชายฝั่งทะเลจังหวัดชุมพรยาวประมาณ 222 กิโลเมตร มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่สวยงามเริ่มตั้งแต่อำเภอปะทิว ซึ่งเป็นอำเภอที่ชายฝั่งทะเลเชื่อมต่อมาจากทางอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดที่น่าสนใจ ได้แก่ อ่าวบางเบิด-ถ้ำ อ่าวทุ่งมหา อ่าวบางสนหรือหน้าทับ อ่าวยายไธ้ อ่าวทุ่งช้าง แหลมแท่น หาดบ่อเมา หาดสะพลี และหาดทุ่งวัวแล่น แหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะที่น่าสนใจ ได้แก่ เกาะเวียง เกาะพระ เกาะรัง เกาะชิงก เกาะเตียบ เกาะไข่ และเกาะจระเข้ เขตอำเภอเมืองชุมพรแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร อ่าวพังกา หาดผาแดง หาดปากน้ำชุมพร หาดทรายขาว หาดทรายรี เขาเจ้าเมือง และอ่าวทุ่งมะขาม หมู่เกาะต่างๆ ได้แก่ เกาะง่ามใหญ่-ง่ามน้อย หินแพ เกาะหลักง่าม เกาะร้านเป็ดร้านไก่ เกาะมาตรา เกาะมะพร้าว เกาะแรด เกาะทองหลาง เกาะลังกาจิว เกาะมะตะโปน เกาะหลักแรด เกาะกะโหลก เกาะทะลุ และเกาะเสม็ด เขตพื้นที่อำเภอสวี มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่น่าสนใจ ได้แก่ อ่าวท้องโตมใหญ่ และอ่าวคราม เขตพื้นที่อำเภอทุ่งตะโก แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่น่าสนใจ ได้แก่ หาดอรุณทิพย์ เขตพื้นที่อำเภอหลังสวน ได้แก่ หาดแหลมสน หาดคอเขา และเกาะพิทักษ์ ไปสิ้นสุดที่อำเภอละแมต่อเขตกับอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่น่าสนใจ ได้แก่ หาดตะวันฉาย และหาดละแม

- การตลาดการท่องเที่ยว จังหวัดชุมพรมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาอย่างต่อเนื่อง มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายซึ่งเป็นจุดขายของจังหวัด โดยมีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานชุมพร และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบและส่งเสริมด้านการตลาด

โดยตรง นอกจากนี้ยังมีองค์กรท้องถิ่นต่างๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลที่รับผิดชอบในพื้นที่ และสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ซึ่งมีส่วนในการส่งเสริมการตลาดของจังหวัดชุมพรเป็นอย่างมาก

- **การบริการการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก** มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภท โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล โฮมสเตย์ ร้านอาหาร และบริการนำเที่ยว กระจายอยู่ทั่วไป ในราคาและมาตรฐานการให้บริการที่แตกต่างกันไป มีโรงพยาบาล สามารถให้บริการและอำนวยความสะดวก ให้แก่ประชาชน ตลอดจนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้อย่างเพียงพอ มีเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงการเดินทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง และสามารถเชื่อมโยงการเดินทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอื่นๆ ของจังหวัดชุมพรและจังหวัดใกล้เคียงได้สะดวก มีโครงข่ายอินเทอร์เน็ต สัญญาณโทรศัพท์มือถือ และตู้โทรศัพท์สาธารณะ ที่ได้มาตรฐานด้านการบริการและความปลอดภัย มีหน่วยงานหลักในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร คือ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดชุมพร และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งประเภทชายหาดที่สำคัญ ส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ระบบน้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ ที่ทิ้งขยะ ที่จอดรถ เพื่อรองรับกิจกรรมการใช้ประโยชน์แก่นักท่องเที่ยว

ความต้องการ ปัญหา และแนวโน้ม/โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรโดยประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการภาคธุรกิจการท่องเที่ยว

- **ความต้องการ** ด้านแหล่งท่องเที่ยว มีความต้องการพัฒนาอยู่ใน “ระดับสูง” (4.14) ด้านตลาดการท่องเที่ยว มีความต้องการอยู่ใน “ระดับสูงมาก” (4.33) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการมีความต้องการพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการอยู่ใน “ระดับสูง” (4.10) ในภาพรวมทั้งหมดผลการประเมินความต้องการอยู่ใน “ระดับสูง” (4.10) ที่จะต้องพัฒนาหรือปรับปรุงในด้านแหล่งท่องเที่ยว การตลาด และสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง

- **ปัญหาที่พบ** ในด้านแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ บางพื้นที่ไม่มีป้ายบอกสถานที่ และเส้นทางที่ชัดเจน หรือมีไม่เพียงพอ ทำให้นักท่องเที่ยวไปไม่ถูกหรือเสียเวลาในการเดินทาง บางพื้นที่ไม่มีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปดูแลพัฒนาพื้นที่อย่างชัดเจน หรืออาจมีหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ แต่ขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนา อย่างจริงจัง แหล่งท่องเที่ยวบางพื้นที่ผู้นำ หรือองค์กรท้องถิ่น ยังไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนา และสนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง คนในชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ด้านการจัดการ

ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวบางพื้นที่ยังขาดการบริหารจัดการขยะที่ดี แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งเริ่มมีมาเฟียมาเป็นตัวกำหนด บางพื้นที่ยังมีการบุกรุกที่สาธารณะอยู่ บางพื้นที่ ไม่มีกิจกรรมที่น่าสนใจ/ชัดเจน ที่จะรองรับหรือสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปยังพื้นที่ และบางครั้งสภาพของฤดูกาลไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว ในด้านการตลาดการท่องเที่ยว ได้แก่ ยังขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและจริงจัง สัญลักษณ์ หรือที่เรียกกันว่า แลนด์มาร์ก (Landmark) ของจังหวัดชุมพรยังไม่มีหรือข้อสรุปที่ ในด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้/องค์ความรู้ ในเรื่องการให้บริการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่มีเส้นทางเดินรถรับจ้างหรือรถโดยสารประจำทางผ่าน ซึ่งนักท่องเที่ยวจะว่าจ้างรถเหมาที่ไม่ใช่รถประจำทางซึ่งมีราคาแพง บางพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกชำรุดและขาดการบำรุงรักษา และบางชนิดไม่สามารถใช้งานได้ ไม่มีป้ายบอกทางเข้าพื้นที่ที่ชัดเจน ไม่มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างต่อเนื่อง ขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ขาดระบบสื่อความหมาย

- แนวโน้ม/โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ด้านแหล่งท่องเที่ยว การประเมินมีคะแนนเฉลี่ย 4.11 ระดับ “แนวโน้มสูง” ด้านการตลาดท่องเที่ยว คะแนนเฉลี่ย 3.92 ระดับ “แนวโน้มสูง” และด้านการบริการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก คะแนนเฉลี่ย 3.93 ระดับ “แนวโน้มสูง” โดยภาพรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดชุมพร อยู่ในระดับ “แนวโน้มสูง” ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.99

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

- วัตถุประสงค์ ในการเดินทางมาเที่ยว ส่วนใหญ่เดินทางมาเพื่อพักผ่อน (48.89%) ข้อมูลการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบจากญาติหรือเพื่อน (28.33%) และส่วนใหญ่เดินทางโดยรถบัส/รถทัวร์ (40%) ไม่มีไกด์นำเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะเดินทางผ่านไปเกาะเต่า/เกาะพะงัน (44.44%) ส่วนใหญ่ไม่พักค้างคืน (52.78%) ส่วนนักท่องเที่ยวที่ค้างคืน จะใช้เวลา 1-3 คืน โดยส่วนใหญ่พักโฮมสเตย์ ภาพรวมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร อยู่ในระดับ “ดี” (3.23) และภาพรวมของสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพรที่นักท่องเที่ยวไปเที่ยวอยู่ในระดับ “ระดับดี” (3.25)

- การบริการ: ด้านคมนาคม การติดต่อสื่อสาร นันทนาการ และการซื้อขายสินค้า การบริการด้านคมนาคม ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับ “ดี” (2.91) ในด้านการติดต่อสื่อสาร ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับ “ดี” (3.01) และในด้านนันทนาการภาพรวมอยู่ในระดับ “ดี” (2.94)

การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในจังหวัดชุมพร

- การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดในจังหวัดชุมพร ทำการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดในจังหวัดชุมพร จำนวน 23 เกาะ ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด ที่ได้มาตรฐานในระดับ “ดีเยี่ยม” จำนวน 1 แห่ง ได้มาตรฐานระดับ “ดีมาก” จำนวน 3 แห่ง ได้มาตรฐานในระดับ “ดี” จำนวน 12 แห่ง ได้มาตรฐานในระดับ “ปานกลาง” จำนวน 6 แห่ง ชายหาดที่ได้มาตรฐานในระดับ “ต่ำ” จำนวน 1 แห่ง โดยภาพรวมทั้งหมดแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดในจังหวัดชุมพรมีมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ “ดี” (127.28)

- การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะในจังหวัดชุมพร ผลการประเมินส่วนใหญ่ ได้มาตรฐานในระดับ “ปานกลาง” มีเพียงแห่งเดียว คือ เกาะพิทักษ์ ที่พิจารณาประเมินตัวชี้วัดด้านการบริหารจัดการ ผลการประเมินได้มาตรฐานในระดับ “ดี” โดยในภาพรวมทั้งหมดได้ มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ “ปานกลาง” (97.68)

ข้อเสนอแนะ

1. มีการปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง
2. ผู้ที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ควรจะมีแผนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรมและมีทิศทางที่ถูกต้อง และผลักดันให้เข้าสู่แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด
3. ควรมีการขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยภาครัฐและเอกชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของท้องถิ่นเพิ่มขึ้น
4. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยวอยู่ควรที่จะมีการจัดสรรงบประมาณลงไปเพื่อพัฒนาและดูแลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้นๆ
5. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสู่มาตรฐานสากล
6. สนับสนุนด้านเทคนิคและการเงินแก่ผู้ประกอบการธุรกิจ
7. พัฒนากิจกรรมนันทนาการ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดหลักๆ ที่นักท่องเที่ยวนิยมไป เช่น กิจกรรมทางน้ำ (เรือใบ วินเซิร์ฟ ฯลฯ)
8. ส่งเสริมรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง
9. พัฒนาการบริการท่องเที่ยวอย่างมืออาชีพ

10. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง มีการนำเสนอรูปแบบการประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Facebook โดยนำภาพหรือเรื่องราวของพื้นที่ที่นำเสนอผ่านสื่อ เช่น รูปภาพขณะประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว ประเพณีของชุมชน ภาพกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเยือน เป็นต้น มีการประชาสัมพันธ์ ทั้งทางเว็บไซต์และสื่อต่างๆ ทำให้เป็นที่รู้จักได้อย่างกว้างขวาง

11. การสร้างเรื่องราวให้กับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ควรมีแนวคิดเรื่องการสร้างเรื่องราวให้กับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นจุดที่น่าสนใจ นักท่องเที่ยวจะได้รู้จักประวัติความเป็นมา เน้นคุณภาพ ความสะอาด การบริการที่ดี และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวมากกว่าเน้นการประชาสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวที่เคยมาเยือนเกิดความประทับใจก็จะกลับมาเยือนอีกครั้ง

12. พัฒนาแผนการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งให้ครอบคลุมและอย่างยั่งยืน

13. การท่องเที่ยวต้องมีปฏิทิน มีการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบของเครือข่ายการท่องเที่ยวทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด มีการทำงานร่วมกันระหว่างสมาคมการท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อหาแนวทางให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน ต้องช่วยกันคิดช่วยกันดูว่าอะไรที่ไม่ยั่งยืนและจะทำอะไรให้ยั่งยืน

14. ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยรวมของจังหวัดชุมพรนั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องหาหรือร่วมกัน เพื่อค้นหาสัญลักษณ์หรือที่เรียกว่า แลนด์มาร์ก (Landmark) ของจังหวัดชุมพร เพื่อเป็นจุดขาย

เอกสารอ้างอิง

- ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์. 2532. ศักยภาพสำคัญอย่างไรต่อการท่องเที่ยว. จุลสารการท่องเที่ยว เมษายน – มิถุนายน.
- ศูนย์วิจัยป่าไม้. 2538. โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ: กรณีศึกษาภาคใต้. กรุงเทพฯ: คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ส่วนส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. 2555. “เอกสารประกอบการประชุมเพื่อเสริมสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของกลุ่มเครือข่ายภาคีอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งระดับจังหวัด” สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. 2549. มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. กรุงเทพฯ.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน. 2555. สถานภาพทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2550 – 2554. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. กรุงเทพฯ
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2541. รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- GLOBE’90. 1990. An Action Strategy for Sustainable Tourism. Ottawa: Tourism Canada.
- Southern Cross University. 1997. Coastal Tourism – A Manual for Sustainable Development. Canberra: Department of the Environment and Water Resources, Australia.
- Tourism Canada. 1990. An Action Strategy for Sustainable Tourism Development: Globe’90. Ottawa: Tourism Canada.
- Zee, D. 1992. Recreation Studies from Above, Air photo Interpretation as Input into land Evaluation for Recreation. Enscheda: The Netherlands.

แบบสอบถามสำหรับประชาชนท้องถิ่นและผู้ที่อยู่ในภาคธุรกิจ เพื่อประกอบการทำวิจัยเรื่อง สถานะ
ความต้องการ และเป้าหมายของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง

I. ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อสกุล:- (เลือกตอบได้) _____
2. เพศ _____ ชาย _____ หญิง _____
3. อายุ _____ ปี
4. สถานภาพ _____ โสด _____ สมรส _____ หย่า _____ แยกทางกันอยู่ _____ หม้าย _____
5. ศาสนา _____
6. การศึกษา ใส่เครื่องหมาย (✓) _____
 _____ ประถมศึกษา
 _____ มัธยมศึกษา
 _____ อาชีวศึกษา/ปวช.
 _____ อนุปริญญา/ปวส.
 _____ ปริญญาตรี
 _____ สูงกว่าปริญญาตรี
 _____ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____
7. งานอาชีพของท่าน คือ _____
8. รายได้ประจำเดือน โดยเฉลี่ย _____

II. ความต้องการ ปัญหา และแนวโน้ม/โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร

กรุณาประเมินโดยให้คะแนนตามความเป็นจริง

ระดับ	ระดับความต้องการ
5	สูงมาก
4	สูง
3	ปานกลาง
2	พอใช้
1	ต่ำ

ความต้องการ

9. ความต้องการ: ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	1	2	3	4	5
1. การจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง					
2. กิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง					
3. ประเพณี/วัฒนธรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง					
4. การพัฒนาไกด์ท้องถิ่น					
5. สำนักงานประชาสัมพันธ์ในพื้นที่					
6. อาคารที่น่าสนใจหรือโครงสร้างพื้นฐาน					
7. การพัฒนาถนนเลียบชายฝั่ง					
8. ชุมชนมีธรรมาภิบาลและมีความ					
9. การปรับปรุงมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว					
10. การปรับปรุงทัศนียภาพ					
11. การกำหนดการใช้พื้นที่					
12. การจัดการด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อม					

10. ความต้องการ: ด้านตลาดการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	1	2	3	4	5
1. หน่วยงานที่รับผิดชอบและส่งเสริมการตลาดในพื้นที่					
2. ของที่ระลึก/สินค้าพื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์					
3. การพัฒนาสื่อความหมายต่างๆ ป้ายบอกเส้นทาง และสื่อประชาสัมพันธ์					
4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและประมง					
5. การเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวอื่น					

11. ความต้องการ: ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง

ความต้องการ	ระดับความต้องการ				
	1	2	3	4	5
1. ศูนย์บริการและการให้ข้อมูลข่าวสาร					
2. การพัฒนาโรงแรม โฮมสเตย์ หรือสถานที่พัก					
3. ร้านอาหารท้องถิ่น					
4. สถานที่นั่งทานอาหาร					
5. ห้องน้ำสาธารณะสำหรับนักท่องเที่ยว					
6. การบริการขนส่งสาธารณะ					
7. การบริการด้านการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต บริการคอมพิวเตอร์ ฯลฯ					
8. สำนักงานจำหน่ายตั๋ว; เครื่องบิน รถบัส รถไฟ เรือเร็ว					
9. ดังขยะ					
10. ระบบประปา					
11. ระบบไฟฟ้า					
12. การมีส่วนร่วมการให้บริการของประชาชนท้องถิ่น					
13. งบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านท่องเที่ยว					

ปัญหา

12. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดชุมพร

1. แหล่งท่องเที่ยว	ข้อเสนอแนะ
2. การตลาดท่องเที่ยว	
3. การบริการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก	

แนวน้ํ

13. แนวน้ํ/โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง

ระดับ	ระดับแนวน้ํ
5	สูงมาก
4	สูง
3	ปานกลาง
2	พอใช้
1	ต่ำ

	ระดับ				
	1	2	3	4	5
แหล่งท่องเที่ยว					
การตลาดท่องเที่ยว					
การบริการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก					

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อประกอบการทำวิจัยเรื่อง สถานะ ความต้องการ และเป้าหมายของ
การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง

๑. ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อสกุล:- (เลือกตอบได้) _____
2. เพศ _____ ชาย _____ หญิง _____
3. อายุ _____ ปี
4. สถานภาพ _____ โสด _____ สมรส _____ หย่า _____ แยกทางกันอยู่ _____ หม้าย _____
5. สถานที่เกิด (จังหวัด) _____
6. การศึกษา ใส่เครื่องหมาย (✓)
 - _____ ประถมศึกษา
 - _____ มัธยมศึกษา
 - _____ อาชีวศึกษา/ปวช.
 - _____ อนุปริญญา/ปวส.
 - _____ ปริญญาตรี
 - _____ สูงกว่าปริญญาตรี
 - _____ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____
7. งานอาชีพ
 - 7.1 ถ้าทำงาน งานหรืออาชีพของท่าน คือ _____
 - 7.2 ยังไม่ได้ทำงาน _____

๒. วัตถุประสงค์ ระยะเวลา และสถานที่

8. วัตถุประสงค์: อะไรคือวัตถุประสงค์ของท่านในการมาเที่ยวจังหวัดชุมพร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - _____ พักผ่อน
 - _____ ธุรกิจ
 - _____ เยี่ยมญาติหรือเพื่อน
 - _____ ซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร
 - _____ เดินทางมาราชการ
 - _____ อื่นๆ โปรดระบุ)) _____
9. ท่านทราบข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - _____ ญาติหรือเพื่อน
 - _____ วารสาร
 - _____ วิทยุ/โทรทัศน์

_____บริษัทท่องเที่ยว
 _____อื่นๆ (โปรดระบุ)_____

10. ท่านเดินทางมาจังหวัดชุมพรอย่างไร

_____รถมอเตอร์ไซด์
 _____รถยนต์ส่วนตัว
 _____รถบัส/รถทัวร์
 _____รถตู้เช่า
 _____รถไฟ
 _____เครื่องบิน
 _____อื่นๆ (โปรดระบุ)_____

11. ท่านมีไกด์นำเที่ยวในจังหวัดชุมพรหรือไม่

_____ถ้ามี ท่านได้รับไกด์นำเที่ยวจากไหน
 _____ท่านจ่ายค่าไกด์นำเที่ยวเท่าไร
 _____ถ้าไม่มี ทำไมถึงไม่มี

12. ระยะเวลา: ท่านได้พักในจังหวัดชุมพรนานเท่าไร

13. ท่านพักที่ไหน

14. กรุณาให้คะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งใน

จังหวัดชุมพร

คะแนน 1=ต่ำ 2,= ปานกลาง 3,= ดี 4,= ดีมาก 5,= ดีเยี่ยม

สิ่งอำนวยความสะดวก	1	2	3	4	5	ข้อเสนอแนะ
สถานที่พัก						
ร้านอาหาร						
ห้องน้ำ						
สถานที่จอดรถ						
ที่ทิ้งขยะถังขยะ/						

15. สถานที่ท่องเที่ยว: สถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่ไหน ที่ท่านไปเที่ยวและขอให้ท่าน

ประเมิน โดยให้คะแนนและให้คำแนะนำ

คะแนน 1=ต่ำ 2, = ปานกลาง 3, = ดี 4, = ดีมาก 5, = ดีเยี่ยม

สถานที่ท่องเที่ยว	1	2	3	4	5	ข้อเสนอแนะ

iii. การบริการด้าน การคมนาคม นันทนาการ การสื่อสาร และการซื้อขายสินค้า

16. การคมนาคม: ค่าคะแนนการบริการด้านคมนาคม ขอให้ท่านให้คะแนนดังต่อไปนี้

คะแนน 1=ต่ำ 2, = ปานกลาง 3, = ดี 4, = ดีมาก 5, = ดีเยี่ยม

การคมนาคม	1	2	3	4	5	ข้อเสนอแนะ
รถไฟ						
รถบัส/รถทัวร์						
แท็กซี่						
รถสองแถว						
รถตู้เช่า						
รถมอเตอร์ไซด์						
อื่นๆ(ระบุ)						

17. การสื่อสาร: กรุณาให้ค่าคะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการติดต่อสื่อสารในพื้นที่

คะแนน 1=ต่ำ 2,=ปานกลาง 3,=ดี 4,=ดีมาก 5,=ดีเยี่ยม

สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการติดต่อสื่อสาร	1	2	3	4	5	ข้อเสนอแนะ
โทรศัพท์ในพื้นที่(สัญญาณ)						
ตู้โทรศัพท์						
การบริการคอมพิวเตอร์						
การบริการอินเทอร์เน็ต						
วิทยุ						
โทรทัศน์						

18. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านนันทนาการ: กรุณาให้ค่าคะแนนสิ่งอำนวยความสะดวกด้านนันทนาการในพื้นที่

คะแนน 1=ต่ำ 2,=ปานกลาง 3,=ดี 4,=ดีมาก 5,=ดีเยี่ยม

สิ่งอำนวยความสะดวกด้านนันทนาการ	1	2	3	4	5	ข้อเสนอแนะ
สระว่ายน้ำ						
ร้านอาหาร/บาร์						
อุทยานธรรมชาติ						
การแสดงวัฒนธรรม, มหกรรม						
อื่นๆ โปรดระบุ						
.....						

19. การซื้อขายสินค้าหรือของที่ระลึก

_____ไม่ได้ซื้ออะไร

_____ซื้อสินค้า (กรุณาตอบคำถามข้างล่างนี้)

สินค้าอะไรที่ท่านซื้อเป็นอาหาร _____

สินค้าอะไรที่ท่านซื้อเป็นของที่ระลึก _____

อะไรที่ท่านจะแนะนำเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์/ _____

20. ด้านความปลอดภัย: การเดินทางไปยังพื้นที่ต่างๆ มีความปลอดภัยหรือไม่

_____ มี

_____ ไม่มี กรุณาให้เหตุผล _____

iv. การประเมินพื้นที่ การบริการ ธุรกิจ และสิ่งอำนวยความสะดวก

21. การประเมินทั่วไป โดยให้เกณฑ์การให้คะแนนต่อไปนี้:

คะแนน 1= ต่ำ 2 ,= ปานกลาง 3 ,= ดี 4 ,= ดีมาก 5 ,= ดีเยี่ยม

สิ่งอำนวยความสะดวกด้านนันทนาการ	1	2	3	4	5	ข้อเสนอแนะ
แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล/ชายฝั่ง						
สิ่งอำนวยความสะดวก						
การคมนาคม						
การสื่อสาร						
การขายอาหาร						
การขายของที่ระลึก						
พื้นที่นันทนาการ						
สำนักงานท่องเที่ยว						
ไกด์นำเที่ยว						
การต้อนรับของประชาชน						
บริการทางเน็ตเวิร์ค						
ความสงบเรียบร้อย						

v. ปัญหาที่พบ

22. ปัญหาที่ท่านพบในระหว่างที่พักหรือท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร คือ

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

III. SERVICES, TRANSPORTATION, COMMUNICATION AND GOODS PURCHASED

16. Transportation: Rate the services of the following transportation that you used.

Rating: 1 = Poor, 2 = Moderate, 3 = Good, 4 = Very good, 5 = Excellent

AREAS	ASSESSMENT					SUGGESTIONS
	1	2	3	4	5	
Train						
Buses						
Taxi						
Minibuses						
Rented van						
Motorcycles						
Others, specify _____						

17. Communication: Please rate the communication facilities in the area?

Rating: 1 = Poor, 2 = Moderate, 3 = Good, 4 = Very good, 5 = Excellent

Communication Facilities	ASSESSMENT					SUGGESTIONS
	1	2	3	4	5	
Landline telephone						
Cell phone sites						
Computer services						
Computer service with Internet						
Radio						
Television						

18. Recreation Facilities: Please rate the recreational facilities in the area?

Rating: 1 = Poor, 2 = Moderate, 3 = Good, 4 = Very good, 5 = Excellent

Recreation Facilities	ASSESSMENT					SUGGESTIONS
	1	2	3	4	5	
Swimming pools						
Restaurants/Bars						
Natural Parks						
Cultural shows, festivals						
Others, specify _____						

19. Goods or Souvenirs Purchased

What goods did you purchase as food?

What goods did you purchase as souvenir?

What are your comments/feedbacks regarding product quality?

20. Safety Status: Is it safe to travel to the different areas? ____ Yes ____No

If No, why _____

IV. Assessment of the area, services, business and facilities

21. What is your general assessment of the following?
Rating: 1 = Poor, 2 = Moderate, 3 = Good, 4 = Very good, 5 = Excellent

Recreation Facilities	RATING					SUGGESTIONS
	1	2	3	4	5	
1. Marine tourism Attractions						
2. Facilities						
3. Transportation						
4. Communication						
5. Foods sold						
6. Souvenirs sold						
7. Recreation areas						
8. Tourism office						
9. Tourists' guides						
10. People's hospitality						
11. Road networks						
12. Peace and order situation						

V. Problems Encountered

22. What were the problems you encountered during your stay in Chumphon province?

Thank you very much

แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทชายหาด

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คะแนน
1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	
1.1 คุณค่าด้านการท่องเที่ยว	
1.1.1 องค์ประกอบของวัสดุพื้นทรายบนชายหาด	
1.1.2 รูปทรงของชายหาด	
1.1.3 ความกว้างของชายหาด	
1.1.4 ความชันของชายหาด	
1.1.5 ลักษณะของพื้นชายหาด	
1.1.6 ความใสของน้ำทะเล	
1.1.7 สัตว์ที่พบบริเวณชายหาด	
1.1.8 องค์ประกอบของภูมิทัศน์บริเวณชายหาด	
1.1.9 สภาพบรรยากาศเพื่อการพักผ่อน	
1.1.10 ความสำคัญทางประวัติศาสตร์	
1.1.11 กิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคมบริเวณชายหาด	
1.2 ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	
1.2.1 สภาพการถูกกัดเซาะ	
1.2.2 การระบายน้ำลงสู่ชายหาด	
1.2.3 สภาพการถูกบุกรุกบริเวณชายหาดจากสิ่งก่อสร้างถาวรและชั่วคราว	
1.2.4 กิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพของชายหาด	
1.2.5 ภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดการทำลายสภาพชายหาด	
2. ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	
2.1 ศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	
2.1.1 ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	
2.1.2 ความสามารถในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว	
2.2 การเข้าถึง	
2.2.1 ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเขตบริการ	
2.2.2 เส้นทางในการเข้าถึงชายหาด	
เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คะแนน

2.2.3 ความเชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก	
2.3 ความปลอดภัย	
2.3.1 การเกิดเหตุอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากภัยธรรมชาติ	
2.3.2 การเกิดเหตุอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากปัจจัยอื่น	
2.4 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	
2.4.1 ความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของตัวแหล่งท่องเที่ยว	
2.4.2 ความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน และหน่วยงานรัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยว	

จำนวนองค์กรของรัฐและ/หรือองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ดูแลรับผิดชอบเกาะ.....องค์กร

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คะแนน
3. บริหารจัดการ	
3.1 การจัดการด้านการอนุรักษ์และรักษาสสิ่งแวดล้อม	
3.1.1 การจัดกิจกรรมที่เหมาะสม	
3.1.2 การจัดการด้านภูมิทัศน์และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่	
3.1.3 การจัดการขยะมูลฝอยและการรักษาความสะอาด	
3.1.4 การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเล	
3.1.5 การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว	
3.1.6 การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว	
3.1.7 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว	
3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว	
3.2.1 การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกกับบริเวณชายหาด	
3.2.2 ความพร้อมของสาธารณูปโภคพื้นฐาน	
3.2.3 การควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยว	
3.2.4 มาตรการด้านความปลอดภัยและระบบเตือนภัย	
3.2.5 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	
3.2.6 การให้บริการ	
3.2.7 การจัดการด้านการมีส่วนร่วม	

ข้อมูลหรือคำแนะนำเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คะแนน
1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	
1.1 คุณค่าด้านการท่องเที่ยว	
1.1.1 สภาพของเกาะ	
1.1.2 ขนาดของเกาะ	
1.1.3 สภาพป่าธรรมชาติ	
1.1.4 ภูเขาที่อยู่บนเกาะ	
1.1.5 น้ำจืด	
1.1.6 ความงามของถ้ำ	
1.1.7 ความงามของน้ำตก	
1.1.8 ความงามของชายหาด	
1.1.9 แนวปะการัง	
1.1.10 ภูเขาทะเลหรือสาหร่ายทะเล	
1.1.11 ความชุ่มชื้นของน้ำทะเลโดยปกติ	
1.1.12 สัตว์จำพวกนก	
1.1.13 สัตว์ประจำถิ่นหรือสัตว์หายาก	
1.1.14 สัตว์น้ำ	
1.1.15 ดำน้ำหรือเรือเล่นที่เกี่ยวข้อง	
1.1.16 สถานที่ที่เป็นที่เคารพ เช่น สถานที่ศักดิ์สิทธิ์	
1.1.17 เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เคยเกิดขึ้นบนเกาะ	
1.1.18 แหล่งโบราณสถานและ/โบราณวัตถุที่สำคัญ	
1.2 ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	
1.2.1 การกัดเซาะของชายฝั่งโดยคลื่น	
1.2.2 กิจกรรมที่ก่อให้เกิดการทำลายสภาพธรรมชาติบริเวณชายฝั่ง	
1.2.3 สภาพการถูกรบกวนจากโรงแรม/รีสอร์ท/บังกะโล	
1.2.4 สภาพการถูกรบกวนจากการสร้างที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่	
1.2.5 ภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดการทำลายสภาพของเกาะ	

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คะแนน
2. ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	
2.1 ศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	
2.1.1 การเดินทางเข้าถึงเกาะ	
2.1.2 ความสะดวกในการเข้าถึงบริเวณเขตบริการ	
2.1.3 ความเชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก	
2.2 การเข้าถึง	
2.2.1 การเดินทางเข้าถึงเกาะ	
2.2.2 ความสะดวกในการเข้าถึงบริเวณเขตบริการ	
2.2.3 ความเชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวหลัก	
2.3 ความปลอดภัย	
2.3.1 การเกิดเหตุอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากภัยธรรมชาติ	
2.3.2 การเกิดเหตุอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากปัจจัยอื่น	
2.4 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	
2.4.1 ความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของตัวแหล่งท่องเที่ยว	
2.4.2 ความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน และหน่วยงานรัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยว	

จำนวนองค์กรของรัฐและ/หรือองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ดูแลรับผิดชอบเกาะ.....องค์กร

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คะแนน
3. บริหารจัดการ	
3.1 การจัดการด้านการอนุรักษ์และรักษาสีงแวดล้อม	
3.1.1 การจัดกิจกรรมที่เหมาะสม	
3.1.2 การจัดการด้านภูมิทัศน์และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่	
3.1.3 การจัดการขยะมูลฝอยและการรักษาความสะอาด	
3.1.4 การจัดการน้ำเสีย	
3.1.5 มาตรการป้องกันผลกระทบต่อพื้นที่เปราะบาง	
3.1.6 การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว	
3.1.7 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว	

เกณฑ์/ดัชนีชี้วัด	คะแนน
3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว	
3.2.1 การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก	
3.2.2 ความพร้อมของสาธารณูปโภคพื้นฐาน	
3.2.3 การควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยว	
3.2.4 มาตรการด้านความปลอดภัยและระบบเตือนภัย	
3.2.5 การให้บริการ	
3.2.6 การจัดการด้านการมีส่วนร่วม	
3.2.7 การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่แต่ละส่วนของเกาะ	

ข้อมูลหรือคำแนะนำเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง